

การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตาม
หลักเศรษฐกิจพอเพียง

นางสาวสุทธาทิพย์ พิศลลาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF UNDERSTANDING AND PRACTICE OF TEACHERS
IN SUFFICIENCY ECONOMY BASED PILOT SCHOOLS

Miss Suthatip Pitchalad

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

510095

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียน

แกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

โดย

นางสาวสุทธาทิพย์ พิศฉลาต

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

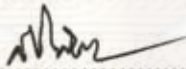
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

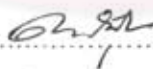
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

สุทธาทิพย์ พิศฉลาด : การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำ
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. (A STUDY OF UNDERSTANDING AND PRACTICE OF
TEACHERS IN SUFFICIENCY ECONOMY BASED PILOT SCHOOLS)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 204 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง และเพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้าน 1) การได้รับความรู้
เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้
3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน
ขั้นตอนแรกคือ การพัฒนาเครื่องมือ โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา กรณีศึกษา คือ โรงเรียนแกน
นำการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาคอย่างละ 1 โรงเรียนด้วยการ
เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์
ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ขั้นตอนที่สองคือ การสำรวจ โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในโรงเรียน
แกนนำการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 192 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
แบบวัด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความเข้าใจ

1.1 ครูมีความเข้าใจด้านความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมในระดับ
ปานกลาง โดยด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและเงื่อนไขความรู้มีความเข้าใจในระดับสูง

1.2 ครูมีความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมในระดับสูง

2. ด้านการปฏิบัติ

2.1 ครูมีการปฏิบัติด้านการได้รับความรู้ โดยการสร้างความตระหนักและเข้าใจในหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี

2.2 ครูมีการปฏิบัติด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับพอใช้

2.3 ครูมีการปฏิบัติด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่อยู่ในระดับพอใช้ มีเพียงด้านความสัมพันธ์กับ
ผู้เรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยาการศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ปีการศึกษา 2551

4883778127 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS : UNDERSTANDING / PRACTICE / SUFFICIENCY ECONOMY

SUTHATIP PITCHALAD: A STUDY OF UNDERSTANDING AND PRACTICE OF TEACHERS IN SUFFICIENCY ECONOMY BASED PILOT SCHOOLS.

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, Ph.D., 204 pp.

The purposes of this research were to study the understanding of teachers about sufficiency economy in the following aspect: 1) meaning of sufficiency economy 2) sufficiency economy application and to study performance of teachers concerning sufficiency economy in the sense of 1) acknowledgement about sufficiency economy 2) applied utilization of sufficiency economy 3) effect expansion in order to disseminate sufficiency economy. Data collections were two stages, the first stage was the development of instrument by qualitative data from multi-case study. The participants in qualitative method were two sufficiency economy integration based pilot schools; one school in Bangkok and one school in regional area by purposive selection. The methods employed in research were observation, interview, and documentary analysis. The data were analysed through the use of descriptive statistics. The second stage was the survey by quantitative data. The samples were from stratified random sampling. The participants were 192 teachers in sufficiency economy integration based pilot schools. The method employed in research was questionnaire. The data were analysed through the use of SPSS for Windows.

The research results were as follows:

1. The aspect of understanding

1.1 Overall, The level of teachers' understanding in meaning of efficiency economy was in moderate level. By the aspects about containing good self immunity and knowledge condition were in high level.

1.2 Overall, The level of teachers' understanding in aspect of sufficiency economy application was in high level.

2. The aspect of practice

2.1 Teachers' practice about acknowledgement by forming awareness and understanding in sufficiency economy was in good level.

2.2 Teachers' practice in aspect of applied knowledge application including instructional management, student developing activity and living was in the fine level.

2.3 Teachers' practice about the effect expansion for dissemination was in fine level. only the practice about students relation promotion was in good level.

Department :Educational Research and Psychology

Field of Study : ...Educational Research...

Academic Year :.....2008.....

Student's Signature *Suthip Pitchalad*

Advisor's Signature *Duangkamol T.*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถอย่างสูงของ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำสั่งสอน ตั้งแต่แรกเริ่ม เข้ามาศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้ จนกระทั่งผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับผู้วิจัย กราบขอพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่าน ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุณ คุณพิมพ์ชนก มงคลรัตน์ คณาจารย์สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ และคณะทำงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ที่ให้ความเมตตา และการชี้แนะสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครู ตลอดจนนักเรียนทุกท่านที่ กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน พี่สาววิจัยที่ห่วงใยและให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณที่ อัญชลี มุ่งเจริญวัฒน์กุล ที่ให้คำปรึกษาการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณพี่น้องชาวหอพักนิสิต จุฬาฯ ที่มอบกำลังใจและความห่วงใย ตลอดจนช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พันโทชัยยศ พิศฉลาด พี่วีรยุทธ พี่ราวีชร และทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 องค์ความรู้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	7
ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	7
การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	13
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ.....	16
ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	18
ตอนที่ 4 โรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	23
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ขั้นที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40

บทที่

หน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ขั้นที่ 2 การสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4 การพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู.....	53
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกรณีศึกษา.....	54
ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	60
ตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	89
ตอนที่ 4 สรุปผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	113
5 การสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู.....	130
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกรณีศึกษา.....	130
ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	133
ตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	134
6 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	137
สรุปการวิจัย.....	137
อภิปรายผล.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	148
รายการอ้างอิง.....	151
ภาคผนวก.....	156
ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย.....	157
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	159
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	165
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	177
ภาคผนวก จ ภาพกิจกรรม.....	199
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	204

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามกรณีศึกษา.....	30
2	แผนดำเนินการเก็บข้อมูล.....	31
3	กรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	37
4	การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพของครู.....	43
5	จำนวนโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามภูมิภาค	45
6	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามภูมิภาค.....	46
7	โครงสร้างแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู.....	49
8	กรอบการสร้างเครื่องมือในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ.....	114
9	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร (n= 192).....	131
10	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเข้าใจ ระดับความเข้าใจ ของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง(n= 192).....	133
11	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการปฏิบัติ ของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	135

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	8
2	แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	22
3	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	27

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดการพึ่งตนเองเป็นเวลายาวนานกว่า 30 ปี เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ทรงเตือนสติประชาชนชาวไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้ความรู้ คุณธรรมและความเพียรในการปฏิบัติและการดำรงชีวิตหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข” (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน, 2549) จนกระทั่งในปีแรก ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ประเทศไทยประสบวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนส่วนใหญ่เริ่มเห็น ความสำคัญของปรัชญาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น แต่ยังไม่มีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรอง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ หลักเศรษฐกิจพอเพียง สรุปออกมาเป็นนิยามความหมาย “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่าย และประชาชนโดยทั่วไป เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 จากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำ ทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็น องค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมุ่งวางรากฐานการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ภายในประเทศให้เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและสามารถ พึ่งตนเองได้มากขึ้น ขณะเดียวกันให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

แม้ว่าผลของการพัฒนาประเทศไทยในระยะการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นไปในทางที่ ดีขึ้น อาทิเช่น การขยายตัวและความหลากหลายของเศรษฐกิจ ความยากจนลดลง เป็นต้น แต่ ยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และการบริหารจัดการประเทศที่ยังคงขาดสมดุล การพัฒนาดังกล่าวจึงยังไม่สอดคล้องเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร เศรษฐกิจของประเทศยังพึ่งพาทายนอกและไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นภูมิคุ้มกันต่อภาวะความผันผวนจากกระแสโลกาภิวัตน์ และยังคงมีปัญหาค่าเสื่อมมูลค่าของการกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการพัฒนา เกิดกระแสบริโภคนิยมทำให้ภูมิคุ้มกันของสังคมไทยลดลง เกิดความย่อหย่อนทางศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมลดลง เช่นเดียวกับการให้คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นคนที่เสื่อมถอยลง ตลอดทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังคงได้รับผลกระทบจากปัญหาขาดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู ซึ่งนับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงยังคงอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืนในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9- 10 ให้ความสำคัญของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำในการพัฒนาและบริหารประเทศ บนแนวทางแห่งความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว บนเงื่อนไขของความรู้จักคุณธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข" อันเป็นหลักสำคัญ ในการส่งเสริมให้มนุษย์เห็นคุณค่าของคุณธรรม (ทางสายกลาง) มากกว่าการอยากได้อยากมีเกินอรรถภาพของตน สอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ของ E.F.Schumacher ที่เน้นความเรียบง่าย ยึดหลักอหิงสาธรรมและทาง สายกลาง (สมพร เทพสิทธา, 2546)

หลังจากมีการอัญเชิญหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นปรัชญานำในการพัฒนาและบริหารประเทศ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ที่ผ่านมามีกิจกรรมการจัดประกวดความเรียงเรื่องตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนทั่วไป รวมถึงกระตุ้นความสนใจและปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เยาวชนของชาติ จึงได้มีการดำเนินกิจกรรมทางด้านการพัฒนาวิชาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ใน 2 ลักษณะ คือ ส่วนนามธรรมหรือภาคทฤษฎี และส่วนรูปธรรมหรือภาคปฏิบัติ ให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ในชีวิตประจำวันและเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและมีส่วนทำให้หลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ฝังรากลึกทั่วประเทศ

เครื่องมือที่สำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและมีส่วนทำให้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ฝังรากลึกทั้งประเทศ คือ การศึกษา เพราะการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดบทบาทในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของผู้เรียน ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตราที่ 22 ระบุว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ" และมาตราที่ 23 ระบุว่า "การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา" ควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมขับเคลื่อน ผลักดันและพัฒนา การปรับวิถีคิด ทศนคติค่านิยม จนเกิดความตระหนักเข้าใจ สามารถนำหลักเศรษฐกิจไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตได้ ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ให้กับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ศักยภาพ ตลอดจนจนถึงขีดความสามารถที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดจนการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีครู ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสืบสานและถ่ายทอดความรู้และความดีจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งของสังคมและเป็นแบบอย่างของคนทั่วไปในด้านความประพฤติและคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงย่อมมีส่วนสำคัญ คือ ครูจะต้องมีความเข้าใจในองค์ความรู้ของหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเข้าใจความหมายหลักการสำคัญ เป้าหมายสำคัญ รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากความเข้าใจเป็นสิ่งที่สามารถส่งผลถึงการปฏิบัติในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2542) ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติที่ถูกต้องระหว่างครูและผู้เรียน ทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงทิศทางของการศึกษาไทยในการให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 1- 4) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่เป็นหน่วยทดลองโครงการ สร้างคน สร้างสังคม

สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและการจัดการศึกษาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถามวิจัย

1. ครูมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไร
2. การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพศึกษากับกรณีศึกษา 2 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนแกนนำในโครงการ สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน จัดทำโครงการโดยสำนักพัฒนากิจการนิสิต นักศึกษา และกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นกรอบแนวคิด

ในการสร้างเครื่องมือ สำหรับชั้นการสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณศึกษากับครูในโรงเรียนแกนนำในโครงการ สร้างคน สร้างสังคม สู่อุบัติพ้อง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนจำนวน 32 โรงเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา

2.1 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน

1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน

1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากภายนอกได้ ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร บนเงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ความมีสติปัญญา

2. ความเข้าใจ หมายถึง พฤติกรรมภายในที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการรับรู้และการหยั่งเห็นจากสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครู ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของครูตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกิดจากการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับ

สภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคมนั้นๆ แบ่งการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ ได้ 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสังคม 4) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ด้านเทคโนโลยี 7) ด้านการดำเนินชีวิต โดยพัฒนาให้เกิดขึ้นจากภายในเสียก่อน คือ พัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิต ด้วยการแสวงหาความรู้ มีทักษะในการทำงาน และแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ศึกษาทดลองจนพบวิธีการที่เหมาะสม ตามสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคม

5. ครู หมายถึง ผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 1-4) ของโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากโครงการ สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูรวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและชุมชน
3. เป็นการสะท้อนผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาเกี่ยวกับความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เป็นการเสนอวิธีการสร้างเครื่องมืออีกรูปแบบหนึ่ง ในการวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 5 ตอน ดังนี้

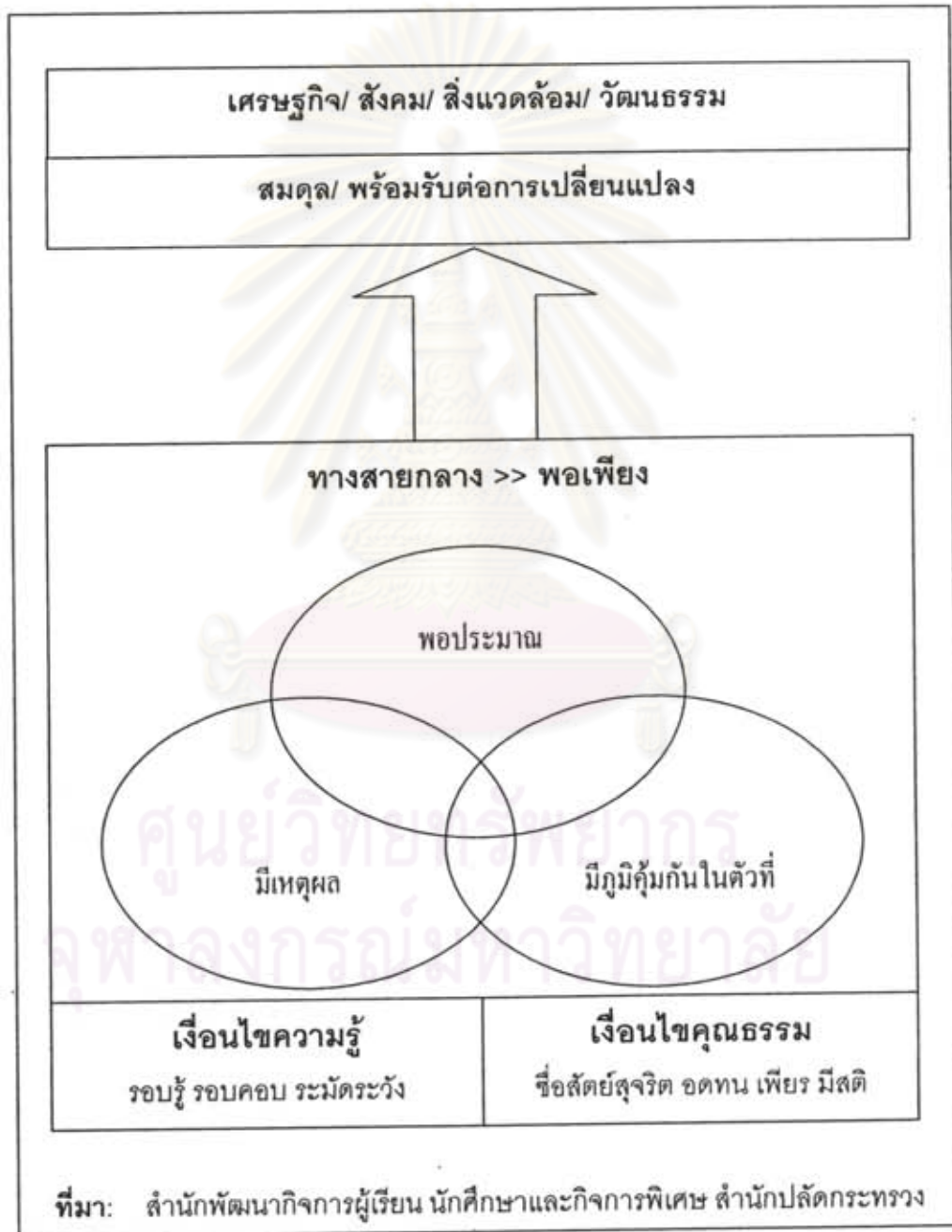
ตอนที่ 1	องค์ความรู้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	1.1 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	1.2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ตอนที่ 2	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
ตอนที่ 3	การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตอนที่ 4	โรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ตอนที่ 5	กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 องค์ความรู้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารพบว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกรอบแนวคิด คือ เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งมีคุณลักษณะหรือแนวคิดหลัก คือ เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีค่านิยมหรือหลักการที่ว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน บนเงื่อนไขพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน รวมทั้งการเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจในทุกๆ ระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน

ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวปฏิบัติและผลที่คาดหวังหรือเป้าหมาย คือ มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี บนหลักการที่เรียกว่า หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข (สำนักพัฒนาวิชาการผู้เรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ดังแสดงด้วยแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 สรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544 อ้างถึงใน จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยาและคณะ, 2546) ให้ความหมายของหลักเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูก แต่เป็นศีลธรรมความไม่ละโมภและการประหยัด เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเปิดโอกาสให้ทุกคนอยู่ได้ ต่างจากการคิดในด้านเทคนิคที่จะย้ำเฉพาะคนทำให้เกิดการเอาตัวรอด และทำให้คนไม่เชื่อมโยงกัน ไม่มีความเอื้อเพื่อเอื้อเผื่อแผ่ระหว่างกัน ตัวใครตัวมัน ไม่ตรงกับอุดมการณ์ของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะคำนึงถึงการพึ่งพาอาศัยกันพร้อมๆ กับการรักษาสมดุลธรรมชาติไปด้วย

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545 อ้างถึงใน อภิชัย พันธเสน, 2549) ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็ว แต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความสำเร็จก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจชั้นสูงขึ้นตามลำดับและศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาสังคมและวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักจริยศาสตร์ในพระพุทธศาสนา คือ หลักสันโดษ มีความหมายว่า ความพอดีพอเพียง พอประมาณ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่ความพอประมาณ เน้นความสมควร ซึ่งมีรากฐานแนวความคิดมาจากพระพุทธศาสนาในหัวข้อที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง เป้าหมายการผลิตและการบริโภคในพุทธศาสนาต้องการที่จะทำให้ระบบทั้งระบบดำเนินไปในลักษณะที่ยั่งยืน (sustainable) โดยที่มนุษย์สามารถลดความทุกข์ และเข้าถึงความทุกข์ในระดับชั้นต่างๆ เป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่นิพพาน ซึ่งเข้าถึงได้ด้วยนิพพาน

ประเวศ วะสี (2549 อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์และคณะ, 2549) ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
5. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
6. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์ และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อม จึงจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2549) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงในการสัมมนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงว่า "...เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต ก็หมายความว่าความถึงชีวิตแต่ละคน รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน ซึ่งก็หมายถึงในระดับประเทศเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับตัวอาคารไว้ นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็มแต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป ก็คือว่า ถ้าใจร้อนจะไปสร้างบ้านโดยที่ฐานไม่มั่นคง ก็จะทำให้เป็นลักษณะไฟไหม้ฟาง อาจเกิดผลขึ้นมาในเวลาอันสั้นไม่มีความยั่งยืนและถาวรเพราะฉะนั้นสิ่งที่เรากำลังทำอยู่ในขณะนี้ คือการตอกเสาเข็มนี้ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง... หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญที่เชื่อมพวกเราให้อยู่ด้วยกันได้ และจะนำไปพัฒนาความรู้และไปประยุกต์ใช้ นั่นก็คือ ความพอเหมาะพอควรที่อยู่ภายใต้หลัก 3 หลักด้วยกัน หนึ่งคือความพอประมาณ ไม่สุดโต่ง สองคือการมีเหตุมีผล และสามคือการมีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงภายใต้เงื่อนไขของการมีความรู้คู่คุณธรรม เพราะฉะนั้นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เต็มศักยภาพและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ซึ่งต่างกันอย่างมากมายทั่วทั้งประเทศ บนพื้นฐานของความมีเหตุมีผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้ คู่คุณธรรม นี้คือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

สุเมธ ตันติเวชกุล (อ้างถึงใน สมพร เทพสิทธิธา, 2547: 15-16) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่มีมิติ 4 ด้าน ดังนี้

1. มิติด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ ชีวิตเป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ มีครอบครัวที่อบอุ่นและมีความสุข
2. มิติด้านจิตใจ การรู้จักพอ พอดี พอประมาณ พอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เริ่มต้นที่การสร้างรากฐานจิตใจที่มั่นคงในตัวเอง และปฏิบัติตามทางสายกลาง
3. มิติด้านสังคม สังคมมีความสุขสงบ มีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสามัคคีร่วมมือกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน

4. มิติด้านวัฒนธรรม เกิดวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ประหยัด อุดม มีชีวิตเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม

สุเมธ ตันติเวชกุล (อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์และคณะ, 2549: 45) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ให้ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้เจริญเพียงอย่างเดียว

อภิชัย พันธเสน (2542: 6-7 อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์และคณะ, 2549: 46) ได้กล่าวถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีสถานภาพที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกิจกรรม ที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านระบบตลาด อย่างน้อยหนึ่งในสี่ของกิจกรรมทั้งหมด 2) เป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วย ความเพียงพอหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ่มเฟือย แต่ไม่จำเป็นต้องกระเบียดกระเสียดจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดจะต้องมีเหตุผล แต่เป็นเหตุผลในทางพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนา นั่นคือ ความไม่โลภจนเกินไป ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น

อภิชัย พันธเสนและคณะ (2549 อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ, 2549) ได้สังเคราะห์ความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับปรัชญาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่อยู่เหนือแนวคิดเศรษฐศาสตร์ เป็นภูมิปัญญาไทย เป็นทุนทางสังคมของประเทศเนื่องมาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมชุมชน และเป็นพื้นฐานระบบเศรษฐกิจของสังคมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นปรัชญาแนวคิดที่ประยุกต์นำมาจากศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะลด "ความอยาก" ลงมาสู่ระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้

กลุ่มที่ 2 ปรัชญาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกันและจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ คือ ความพอดี ความเสี่ยง และการพึ่งตนเอง เป็นแนวคิดที่อยู่ในระดับเดียวกับนักเศรษฐศาสตร์ ที่พยายามนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของปัจเจกชน ชุมชน สังคม และประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิด เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เพราะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ (Budget Constraints) ภายใต้การบริหาร การกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุลและมีการ แลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่ให้ความคิดเห็นอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนา ประเทศบนพื้นฐานความเป็นอยู่อันควร ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ ตามศักยภาพของประเทศ

จากการให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายที่หลากหลายและแตกต่างกันไปขึ้นกับแนวคิด ของบุคคลนั้น แต่การให้ความหมายยังอยู่บนความสอดคล้องกับแนวคิดของหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย 1. ความพอประมาณ 2. ความมี เหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4. เงื่อนไขความรู้ 5. เงื่อนไขคุณธรรม

โดยสรุป ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมุมมองของผู้วิจัย หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากภายนอกได้ ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้าง ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร บนเงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ ความรอบคอบ ความ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ความมีสติปัญญา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541) กล่าวถึง การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะต้องยึดหลักการสำคัญที่อาจจะแยกได้สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม
2. ด้านสังคม แต่ละสังคมต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชน
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า
4. ด้านเทคโนโลยี (ภูมิปัญญาชาวบ้าน) จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีเข้ามาใหม่ ซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี แยกแยะยาก แต่ก็ต้องมีพอควรเพื่อการดำรงชีวิตในพื้นที่บ้านการพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับภูมิสังคม

5. ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่นักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้แต่ไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่าย กล่าวคือ ต้องปรับทิศทางในเบื้องต้นมุ่งลดรายจ่ายก่อน ยึดถือการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม และละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

ทศนา เขมมณี (2543) ได้กล่าวว่า หลักการในการดำเนินชีวิตจากแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตได้ในสังคมอย่างมั่นคงเป็นสุขจะต้องพัฒนาให้คุณลักษณะดังนี้ คือ

1. การพึ่งพาตนเอง
2. การทำงานการแก้ปัญหา
3. การแสวงหาความรู้และข้อมูล
4. การพัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิต

คณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2549) กล่าวถึงวิธีการพัฒนานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การพัฒนาต้องเกิดจากภายในจึงจะมั่นคง
2. การพัฒนาต้องเป็นลำดับขั้นตอน ไม่ใช่ก้าวกระโดด
3. เน้นเรื่องความสามารถพึ่งตนเองเป็นมาตรฐานขั้นต้น
4. ศึกษาทดลองจนหาวิธีที่เหมาะสม
5. การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไป
6. การพัฒนาที่ดีต้องไม่ก่อให้เกิดมลภาวะแก่สภาพแวดล้อม
7. การพัฒนาจะได้ผลดีต้องเป็นไปตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์ของท้องถิ่น

8. การพัฒนาจะได้ผลดีต้องอาศัยหลักวิชาและเทคนิควิธีการที่เหมาะสม
9. การพัฒนาจะได้ผลดีต้องทำเป็นรูปแบบโครงการ
10. การพัฒนาจะได้ผลดีต้องมีการประสานงานและการบูรณาการ
11. โครงการพัฒนาจะดำเนินการได้ดีต้องมีสำนักงานรับผิดชอบ
12. การพัฒนาจะสำเร็จได้ ต้องอาศัยความขยัน อดทนอย่างต่อเนื่อง

ปรียานุช พิบูลสรารุณ (2549) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน มีรายละเอียดดังนี้

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. โดยพื้นฐานคือ การพึ่งตนเอง เป็นหลัก การทำอะไรอย่างเป็นขั้นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง
2. พิจารณาถึงความดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผล และการพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง
3. การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุล ในแต่ละสัดส่วนแต่ละระดับ
4. ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ

การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

1. ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
2. ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด และรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
4. ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน

หัวใจของการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจเอกชน คือ การตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจที่พอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง บนพื้นฐานของความรู้ และคุณธรรม ข้อสังเกตเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน คือ การประยุกต์ใช้เกิดได้หลายด้านและหลายรูปแบบ ไม่มีสูตรสำเร็จ ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และสถานะที่ตนเผชิญอยู่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้ถูกคิดว่ามีทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนและสมดุลในระยะยาว

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ได้กล่าวว่า หลักการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริมี 5 ประการ คือ

1. ยึดหลักการประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
2. ยึดหลักการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป

โดยสรุป การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคมนั้นๆ แบ่งการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ด้านจิตใจ มีความเข้มแข็ง ชยัน อดทน มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม สามารถพึ่งตนเองได้ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
2. ด้านสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งในครอบครัว และชุมชน
3. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด รอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรให้ยั่งยืนสูงสุด

4. ด้านเทคโนโลยีการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม หรือภูมิสังคมโดยการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน และให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

5. ด้านเศรษฐกิจ การมุ่งลดรายจ่าย ประกอบอาชีพสุจริต ละเลิกการแก่งแย่งหาผลประโยชน์ทางการค้าแบบต่อสู้กันรุนแรง

ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากภายในเสียก่อน คือ พัฒนาดตนเองและคุณภาพชีวิต โดยการแสวงหาความรู้ มีทักษะในการทำงานและแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ศึกษาทดลองจนพบวิธีการที่เหมาะสม ตามสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคม

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ความเข้าใจ เป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมา ความรู้ความเข้าใจเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ได้รับสิ่งเร้า เช่น สิ่งที่เป็นรูปมีความชัดเจน สิ่งที่มีความคล้ายกัน สิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน ประสบการณ์เดิม ทำให้มนุษย์ ตีความแล้วจัดใหม่ให้เป็นระบบและมีความหมาย จากการศึกษา ค้นคว้าพบว่า มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (1912 อ้างถึงใน อนันต์ ลัคนหทัย, ม.ป.ป.)

ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Theory)

เป็นทฤษฎีที่เน้นการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด (Cognitive) เป็นพฤติกรรมภายในไม่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอก มี 2 ทฤษฎีย่อย คือ

1. ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt's Theory) หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เน้นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อยนั้นจะต้องเกิดประสบการณ์เดิม (Experience) และการเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การรับรู้ (Perception) หมายถึง การแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ส่วน คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย

1.2 การหยั่งเห็น (Insight) หมายถึง การเกิดความคิดแวบขึ้นมาทันทีทันใด ขณะที่ประสบปัญหา โดยมองเห็นการแก้ปัญหาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นขั้นตอนสามารถแก้ปัญหาได้

กฎการเรียนรู้ของกลุ่มเกสตัลท์

1.1 กฎแห่งความแน่นอนหรือชัดเจน (Law of Pragnanz) การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเกิด

จากความแน่นอนหรือความชัดเจน เช่น รูป (Figure) เป็นสิ่งที่ต้องการเน้นให้สนใจและพื้น (Ground) เป็นส่วนประกอบหรือฉากหลัง

1.2 กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of Similarity) การเรียนรู้เกิดจากการรับรู้สิ่งเร้า ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและอยู่รวมกันเป็นชุด ๆ

1.3 กฎแห่งความต่อเนื่อง (Law of Proximity) การเรียนรู้ว่าสิ่งใด สถานการณ์ใด เป็นเหตุเป็นผลกัน สิ่งนั้นต้องเกิดขึ้นในเวลาต่อเนื่องกันในเวลาใกล้เคียงกัน

1.4 กฎแห่งการสิ้นสุด (Law of Closure) สำคัญ คือ แม้ว่าสถานการณ์หรือปัญหานั้นยังไม่สมบูรณ์ อินทรีย์จะเกิดการเรียนรู้ได้จากประสบการณ์เดิมต่อสถานการณ์นั้น

แนวคิดของกลุ่มเกสตัลท์มีอิทธิพลอย่างมากต่อนักจิตวิทยาสังคมนักกลุ่มหนึ่งซึ่งเมื่อนำเอาแนวคิดนี้มาศึกษาพฤติกรรมมนุษย์แล้ว เสนอว่า มนุษย์มีธรรมชาติดังนี้ คือ

- 1.1 เอาใจใส่ต่อสิ่งเร้าซึ่งมีลักษณะแปลกใหม่และซับซ้อน
- 1.2 ต้องการความสอดคล้องกันระหว่างความรู้ความเข้าใจ
- 1.3 ต้องการความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง
- 1.4 ต้องการแสวงหาความจริง
- 1.5 ต้องการควบคุมสิ่งแวดล้อม

นักจิตวิทยาสังคมนักกลุ่มนี้ได้ชี้ให้เห็นถึง แนวโน้มที่มนุษย์ชอบและแสวงหาความสอดคล้องกันระหว่างความรู้และความเข้าใจ จากจุดนี้แสดงให้เห็นว่าความต้องการที่จะคิดอย่างมีประสิทธิภาพนั้นสามารถจูงใจคนให้แสดงพฤติกรรมได้

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ของทอลแมน (Tolman Theory)

2.1 ถ้าต้องการให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็น จะต้องใช้เครื่องหมายบางอย่างชี้ทางควบคุมไปด้วย

2.2 ต้องมีการทดสอบบ่อย ๆ จึงจะรู้ว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด

2.3 การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องมีการเสริมแรงมากเท่ากับแรงจูงใจ โดยสร้างให้เกิดแรงขับ (Drive) มาก ๆ หรือจะตอบสนองพฤติกรรมไปยังจุดหมายปลายทางที่ต้องการ

สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้

จากการศึกษาทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์และทอลแมน สามารถจัดสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำ (Active Participation) เช่น อภิปรายการ แสดงความคิดเห็น การตอบปัญหา การทำแบบฝึกหัด การฝึกออกเสียงในการขับร้องหรือการสนทนา

2. ป้อนข้อมูลย้อนกลับทันที (Immediate Feedback) ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นบวก จะเป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้อยากกระทำซ้ำอีก แต่ถ้าออกเป็นลบครูจะต้องช่วยชี้ข้อบกพร่องว่าผิดตรงไหน จะแก้ไขอย่างไร พร้อมกับให้กำลังใจเสมอ

3. จัดประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จ (Successful Experiences) ความสำเร็จเป็นการเสริมแรงในการกระทำ

4. การประมาณการทีละน้อย (Gradual Approximation) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใคร่ครวญในสิ่งที่เรียนไปที่ละน้อยตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงและถาวร

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของ ความเข้าใจโดยอาศัยทฤษฎีของเกสตัลท์และทอลแมน ได้ว่า ความเข้าใจ หมายถึง พฤติกรรมภายในที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการรับรู้และการหยั่งเห็น จากสิ่งเร้า ผ่านการตีความและการจัดใหม่ให้เป็นระบบและมีความหมาย การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเกิดจากกฎแห่งความแน่นอนหรือชัดเจน กฎแห่งความคล้ายคลึง กฎแห่งความต่อเนื่อง และกฎแห่งการสิ้นสุดหรือการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม การป้อนข้อมูลย้อนกลับทันที การจัดประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จ และการประมาณการทีละน้อยตามลำดับ

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด สรุปได้ดังนี้ (บวร เทศารินทร์, 2547)

1. จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด วิถีชีวิต ความเท่าเทียม ความเสมอภาค และการพัฒนาตนเองตามความสามารถ

2. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง

3. จัดให้ผู้เรียนฝึกทักษะคิดเป็น จัดการได้ และประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการเรียนรู้

4. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

5. ใช้กระบวนการวิจัยมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

6. จัดให้มีการบูรณาการผลงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้และข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการเชื่อมโยงวิถีชีวิต และบูรณาการในการจัดทำโครงการ
7. จัดการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ผู้เรียน สาระการเรียนรู้และเวลา
8. สอดแทรกการอบรมจริยธรรม คำนิยามที่ดีอย่างสม่ำเสมอ
9. ใช้สื่อการเรียนรู้ทุกประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อบุคคล สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรมหรือกระบวนการ และสื่อวัสดุอุปกรณ์
10. ให้แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้
11. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
12. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
13. ศึกษาติดตามข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มีความสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน สามารถอธิบายได้ดังนี้ (บวร เทศารินทร์, 2547)

1. การวางแผนจัดการเรียนรู้ (Plan) มีแนวทางดังนี้

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับ พหุปัญญา(Multiple Intelligence) และวิธีการหรือแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ และการประเมินตนเอง เป็นต้น แล้วนำผลมาวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถและแบบการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยมีการบันทึกไว้เป็นสารสนเทศด้านผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการแปลงคำอธิบายรายวิชาไปสู่การปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit Plan) และแผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan)

2. การดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Do) มีแนวทางดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนจัดการเรียนรู้ไว้แล้ว ควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2.2 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดปัจจัยเกื้อหนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดตารางเรียนให้ยืดหยุ่น และการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เป็นต้น

3. การประเมินผลการเรียนรู้ (Check) มีแนวทางดังนี้

3.1 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละครั้งจนครบทั้งหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นการประเมินผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การพัฒนาการเรียนรู้ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม ความสามารถในการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3.2 การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการบันทึกผลในขณะที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ของแต่ละครั้งเสร็จสิ้นแล้ว เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนแปลงแผนการจัดการเรียนรู้ ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง พฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน พฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4. การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Action) มีแนวทางดังนี้

4.1 การปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่อง เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ไว้แล้วมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่องให้ดียิ่งขึ้นอย่างทันทีทันใด โดยจะต้องมีการวางแผนว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขใครบ้าง อย่างไร เมื่อใด ที่ไหน โดยใคร หลังจากดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนแล้ว จะต้องบันทึกผลไว้ด้วย

4.2 การพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้มาพิจารณา หากพบว่าผู้เรียนบางคนมีศักยภาพสูงในการเรียนรู้ ควรจะได้หาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนเหล่านั้นให้มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การมอบหมายให้ช่วยสอนเพื่อน การมอบหมายให้ทำงานที่ทำทายและสร้างสรรค์ และการเสริมความรู้และทักษะพิเศษ เป็นต้น

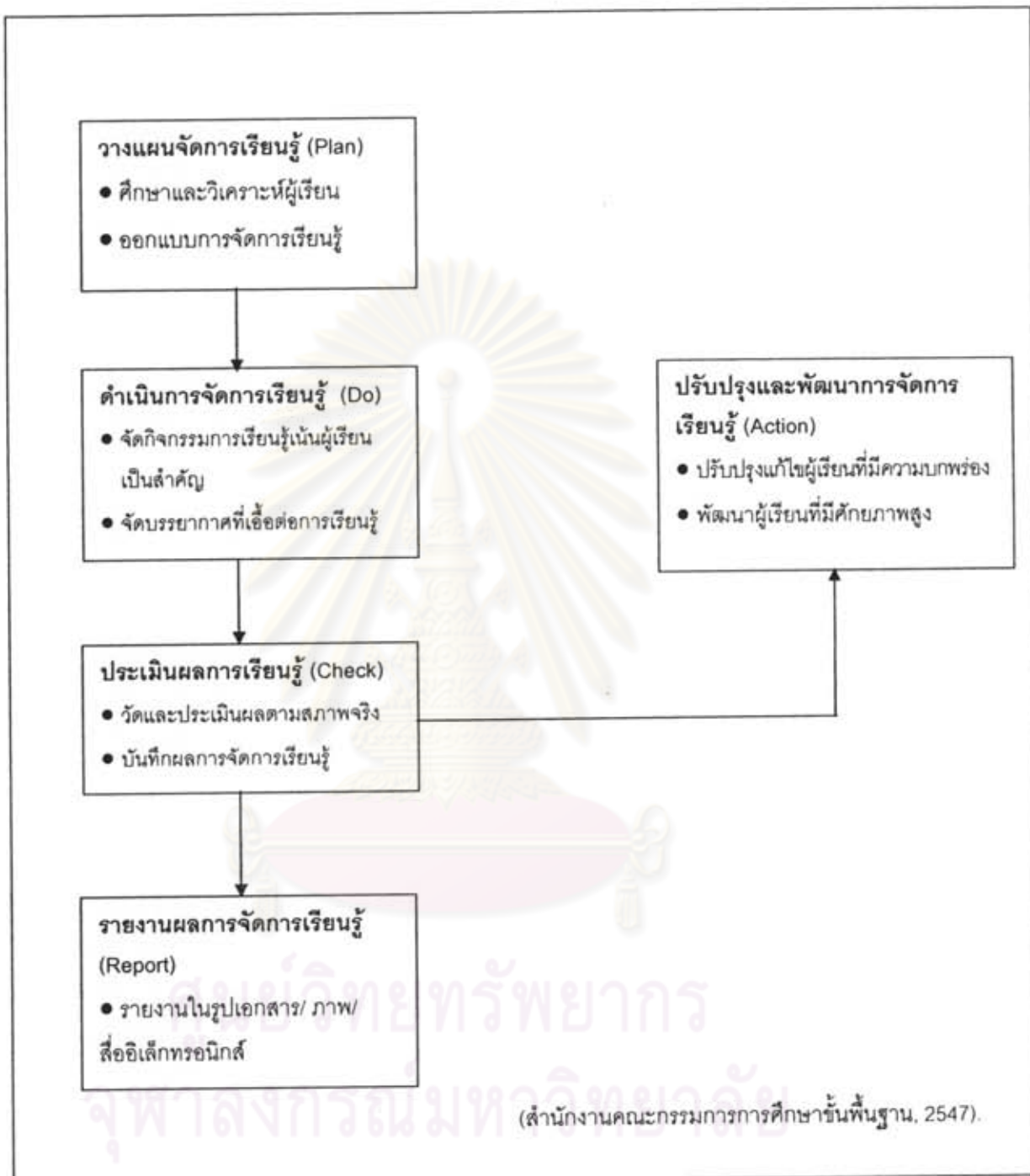
ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จะต้องมี การวางแผนจัดการเรียนรู้ (Plan) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Do) การประเมินผลการเรียนรู้

(Check) และการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Action) อย่างต่อเนื่องทุกครั้งหรือทุกเรื่อง จนครบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยนั่นเอง สำหรับกรณีที่พบปัญหา รุนแรงจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้และไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างทันทีทันใดในช่วงเวลาสั้นๆ และใช้วิธีการแบบเดิมได้ ครูผู้สอนจะต้องแสวงหานวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้ในการ แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลให้มีศักยภาพสูงขึ้น หรือเรียกว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” (Classroom Action Research)

5. การรายงานผลการจัดการเรียนรู้ (Report) เป็นการจัดทำรายงานผลที่ได้ดำเนินการจัดการ เรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยของแต่ละหน่วยการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้วซึ่งอาจจัดทำเป็นรายงานใน รูปเอกสาร รายงานด้วยภาพ หรือรายงานด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ที่นิยมกันในปัจจุบันมักจัดทำ เป็นรายงานในรูปแบบเอกสาร โดยมีแฟ้มภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

จากคำอธิบายการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) นำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย สามารถสรุปเป็นแผนภาพที่ 2 ได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยบุคคลผู้เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ ผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตร เนื้อหาสาระที่จะนำไปสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการเรียนรู้และลักษณะรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับบวร เทศารินทร์ (2547) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้อง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในภาพรวมที่เป็นจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระวิชา กิติมา ปรีดีติลก (2534) อ้างถึงใน ชูตินธร ปานะดิษฐ์ (2545) กล่าวว่า ครูผู้สอนมีความสำคัญมากในโรงเรียน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติการสอนและให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง ครูมีบทบาทในการจัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์เตรียมการสอน เตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนนั้นๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์ มีการประเมินผลตามกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น สงัด อุทรานันท์ (2528) อ้างถึงใน ชูตินธร ปานะดิษฐ์ (2545) ได้กล่าวถึง ครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ คือ ครูต้องทำการศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อยู่อย่างชัดเจน ทำการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่ พยายามค้นหาวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่ พยายามค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของครูตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกิดจากการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 โรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) มีการอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำในการพัฒนาประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับนำหลักปรัชญาฯ ไปเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สู่การพัฒนาที่

สมดุลและยั่งยืน เพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็ง และประเทศชาติมั่นคง แต่ความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนและมีการตีความหลากหลายจึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอให้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสนอร่างการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีมติเห็นชอบสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและเสนอแนะให้เน้นการมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม วิธีการที่หลากหลายในการสร้างความรู้ความเข้าใจ การวัดผลสำเร็จเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับเชิงปริมาณ และให้ความเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้คณะกรรมการฯ เพื่อเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความเป็นมาของการขับเคลื่อนเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547- พ.ศ. 2550 เริ่มด้วยปี พ.ศ. 2547 มีการจัดกิจกรรมการประกวดเรียงความหัวข้อ "ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก" เป้าหมายเพื่อสร้างความสนใจและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ข้อค้นพบคือ ผู้เข้าประกวดส่วนใหญ่ยังเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ถูกต้อง ปี พ.ศ. 2548 มีการประกวดสื่อการเรียนการสอนหัวข้อ "ฐานรากการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง" และการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป้าหมายเพื่อกระตุ้นความสนใจในวงการการศึกษาและเป็นการตรวจสอบสถานภาพการสอนเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน ข้อค้นพบคือ เริ่มเข้าใจ 3 ท่วง 2 เงื่อน ถูกต้องมากขึ้นแต่สื่อที่สอนครบถ้วนตามตำนิยามมีน้อย ปี พ.ศ. 2549 มีการพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายพัฒนาบุคลากร/ เครือข่ายสถานศึกษา และการพัฒนาเครื่องมือประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ข้อค้นพบคือ ความสนใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จัดการศึกษามีมากแต่ยังขาดองค์ความรู้และเครื่องมือ และการขับเคลื่อนจะสำเร็จผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ ปี พ.ศ. 2550 มีกิจกรรมการขับเคลื่อน 1 เขตพื้นที่ 20 สถานศึกษา และขยายเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป้าหมายเพื่อสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง/ เป็นรูปธรรม/ มีความหมาย และบริหารสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแผนดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 4 แผนงาน ดังนี้

1. แผนงานเชื่อมโยงเครือข่ายเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยสร้างแกนกลางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทำหน้าที่ขยาย เชื่อมโยง และพัฒนาเครือข่ายแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสนับสนุนความร่วมมือระหว่างเครือข่าย ให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ร่วมกัน เพื่อให้สามารถเผยแพร่ให้ประชาชนในภาคส่วนต่างๆ นำเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ และขยายผลได้อย่างต่อเนื่อง

2. แผนงานพัฒนาวิชาการและส่งเสริมการศึกษาวิจัย โดยพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นแนวทาง วิธีการ ตลอดจนประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การพัฒนาวิชาการจะเน้นการวิจัยเชิงนโยบาย เพื่อให้มีแนวทางเลือกในการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ และการสร้างระบบเตือนภัยเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในสังคม

3. แผนงานสร้างหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน วิทยากร กระบวนการ ครู ช่างราชการ ทหาร ตำรวจ นักการเมือง เป็นต้น ให้มีโอกาสได้ตรงต่อและเรียนรู้จากการปฏิบัติ จนสามารถตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แล้วเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ น้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป ทั้งนี้ การสร้างรูปแบบกระบวนการเรียนรู้จะเน้นการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อหารูปแบบ การหาตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม และเหมาะสม ตลอดจนสร้างความพร้อมของแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้สามารถนำไปดำเนินการต่อได้เองอย่างต่อเนื่อง

4. แผนงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อสร้างกระแสสังคม โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในวงกว้าง ปลูกฝังค่านิยม และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนคำนึงถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ กลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่จะต้องมีวิธีการและรูปแบบในการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งสอดคล้องกับเนื้อหาและแนวคิดของหลักปรัชญาฯ

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา เป็นการดำเนินงานหนึ่งในแผนดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 3 คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการด้านวิชาการและการบริหารจัดการ คณะอนุกรรมการด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการติดตามและประเมินผล ในส่วนของการขับเคลื่อนคณะกรรมการด้านวิชาการและการบริหารจัดการได้แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ทำหน้าที่จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ ในทุกระดับผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สามารถสรุปมีเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

ปี 2550 ให้ทุกฝ่ายเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในสถานศึกษา 80 แห่งเป็นแบบอย่าง

หลัง ปี 2550 ระยะเวลาที่ 1 (2551- 2552) พัฒนาเครือข่ายสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน จนขยายผลเป็นสถานศึกษาแบบอย่างในทุกจังหวัด จำนวน 800 แห่ง

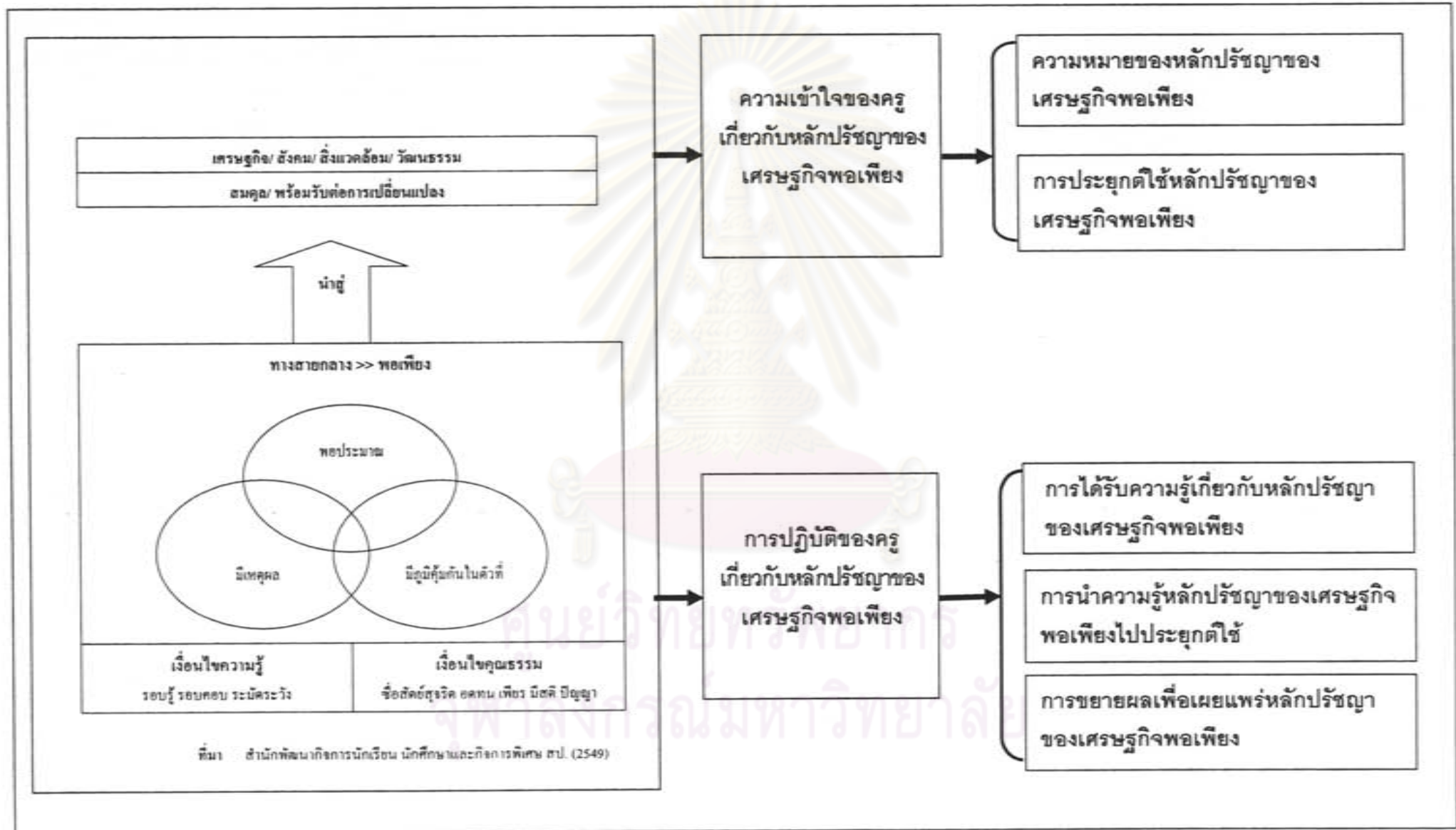
หลัง ปี 2550 ระยะเวลาที่ 2 (2553- 2554) ขยายจำนวนสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำการศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากภายนอกได้ ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร บนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคมนั้นๆ ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านการดำเนินชีวิต ในส่วนของการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การได้รับความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังแผนภาพที่ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา (multiple case study) เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสร้างแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู ด้วยการศึกษาลึก (indepth study) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู ขั้นที่ 2 การสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู มีดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา (multiple case study) เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยใช้การเข้าไปศึกษาภาคสนามเป็นเวลา 1 เดือน ด้วยการศึกษาลึก (indepth study) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาโรงเรียนแกนนำที่เป็นตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการ สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ซึ่งจัดทำโครงการโดยสำนักพัฒนากิจการนิสิต นักศึกษา และกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 34 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนแกนนำที่เป็นตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง แบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 2 โรงเรียน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน

1. เป็นโรงเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการทดลองใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
2. เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยกย่องให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือได้รับการยอมรับจากคณะทำงานในโครงการสร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
4. เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียนและส่วนภูมิภาค 1 โรงเรียน
5. เป็นโรงเรียนที่สะดวกต่อการเดินทางและยินดีให้ความร่วมมือต่อการทำวิจัยจากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนราชวินิตมัธยม จังหวัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหาร 2) ครู 3) นักเรียนในโรงเรียนแกนนำที่เป็นตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ของโครงการ สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามกรณีศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนราชวินิต มัธยม	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย เพชรบุรี
<u>ผู้บริหาร</u>	1	1
<u>ครู</u> กลุ่มสาระการเรียนรู้		
- คณิตศาสตร์	-	1
- วิทยาศาสตร์	-	1
- ภาษาไทย	2	2
- ภาษาต่างประเทศ	2	-
- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2	1
- ศิลปะ	1	1
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1	3
- สุขศึกษาและพลศึกษา	1	-
รวม	9	9
<u>นักเรียน</u> ระดับชั้น		
- ม.1	10	3
- ม.2	-	2
- ม.3	6	-
- ม.4	2	3
- ม.5	2	7
- ม.6	-	2
รวม	20	17
รวม	30	27

ตารางที่ 2 แผนดำเนินการเก็บข้อมูล

ระยะเวลา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
29 ม.ค.- 2 ก.พ.2550 5- 16 ก.พ.2550	1. ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและแจ้งกำหนดการในการเก็บข้อมูล 2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับครูและนักเรียน 3. ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับครู นักเรียน และสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก 4. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร	- ผู้บริหารโรงเรียน - ครู - นักเรียน - แผนการสอน - แฟ้มสะสมงาน
5- 6 มี.ค. 2550	เก็บข้อมูลเพิ่มเติม และตรวจสอบข้อมูล	
29 ม.ค.- 2 ก.พ.2550 19- 28 ก.พ. 2550	1. ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและแจ้งกำหนดการในการเก็บข้อมูล 2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับครูและนักเรียน 3. ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับครู นักเรียน และสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก 4. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร	- ผู้บริหารโรงเรียน - ครู - นักเรียน - แผนการสอน - แฟ้มสะสมงาน
7-8 มี.ค. 2550	เก็บข้อมูลเพิ่มเติม และตรวจสอบข้อมูล	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ 3 ฉบับ ได้แก่

- 1.1 แบบสัมภาษณ์ครู
- 1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
- 1.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน

แบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ฉบับ ประกอบด้วยแนวทางการสัมภาษณ์ความเข้าใจและแนวทางการสัมภาษณ์การปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีรายละเอียดของข้อคำถามดังต่อไปนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์ครู

1.1.1 แนวคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจของครู

ด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ท่านคิดว่า "ความพอเพียง" หมายถึงอะไร จงยกตัวอย่างประกอบ
- 2) ท่านคิดว่า "หลักเศรษฐกิจพอเพียง" หมายถึงอะไร
- 3) ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการใด อย่างไร
- 4) วิธีการใดช่วยให้ท่านเกิดความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด เพราะเหตุใด
- 5) แรงจูงใจที่ทำให้ท่านเห็นความสำคัญของหลักเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร และแรงจูงใจนั้นได้มาด้วยวิธีการใด
- 6) ท่านคิดว่าครูส่วนในโรงเรียนของท่านมีความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
- 7) สิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม/ โครงการ เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร และทำให้ท่านเกิดความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร
- 8) โรงเรียนของท่านมีวิธีการใดที่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ท่านคิดว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง อย่างไร
- 2) ท่านสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร ในด้านต่อไปนี้ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ
- 3) ท่านประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือสังคมในโรงเรียนอย่างไร
- 4) ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
- 5) ท่านคิดว่าการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรเริ่มจากอะไร

- 6) ท่านคิดว่าผู้ที่จะประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคุณสมบัติอย่างไร
- 7) ท่านคิดว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการจัดการรู้หรือไม่อย่างไร
- 8) ตัวอย่างของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนคืออะไรบ้าง

1.1.2 แนวคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู

- 1) ท่านนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง
- 2) ท่านนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ในด้านต่อไปนี้ อย่างไร 2.1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2.2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ 2.3) การประเมินผลการเรียนรู้ 2.4) การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และ 2.5) การรายงานผลการเรียนรู้
- 3) ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่สามารถทำให้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ และวิธีใดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) ท่านคิดว่าครูในโรงเรียนของท่านสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ได้ถูกต้องในการจัดการเรียนรู้น้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
- 5) โรงเรียนของท่านมีวิธีการใดที่เป็นการส่งเสริมให้ครูสามารถนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง
- 6) ท่านคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่จะให้มีหลักสูตรการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเหตุใด

1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

1.2.1 แนวข้อคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ท่านคิดว่า "ความพอเพียง" หมายถึงอะไร จงยกตัวอย่างประกอบ

- 2) ท่านคิดว่า "หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" หมายถึงอะไร
- 3) ครูในโรงเรียนของท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการใด อย่างไร
- 4) ท่านคิดว่าวิธีการใดช่วยให้ครูเกิดความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด เพราะเหตุใด
- 5) สิ่งใดคือแรงจูงใจที่ทำให้ครูเห็นความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแรงจูงใจนั้นได้มาด้วยวิธีการใด
- 6) ท่านคิดว่าครูส่วนในโรงเรียนของท่านมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
- 7) ท่านคิดว่าสิ่งที่ครูได้รับจากการเข้าร่วมอบรม/ โครงการ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร และทำให้ครูเกิดความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร
- 8) โรงเรียนของท่านมีวิธีการใดที่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ท่านคิดว่าครูสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง อย่างไร
- 2) ท่านคิดว่าครูสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไรในด้านต่อไปนี้ 2.1) ด้านจิตใจ 2.2) ด้านสังคม 2.3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2.4) ด้านเทคโนโลยี และ 2.5) ด้านเศรษฐกิจ
- 3) ท่านคิดว่าครูมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือสังคมในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
- 4) ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยครูคืออะไร
- 5) ท่านคิดว่าผู้ที่จะประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคุณสมบัติอย่างไร
- 6) สิ่งใดที่แสดงให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญต่อการจัดการรู้โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 7) ตัวอย่างของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน โดยครูได้แก่อะไรบ้าง

1.2.2 แนวข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง
- 2) ครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างไรในด้านต่อไปนี้ 2.1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2.2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ 2.3) การประเมินผลการเรียนรู้ 2.4) การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และ 2.5) การรายงานผลการเรียนรู้
- 3) ครูมีวิธีการใดที่สามารถทำให้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ และวิธีใดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) ท่านคิดว่าครูในโรงเรียนของท่านสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในการจัดการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
- 5) ครูได้รับการส่งเสริมด้วยวิธีการใดในการที่จะสามารถนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

1.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน

1.3.1 แนวข้อคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ท่านคิดว่า "ความพอเพียง" หมายถึงอะไร จงยกตัวอย่างประกอบ
- 2) ท่านคิดว่า "หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" หมายถึงอะไร
- 3) ครูในโรงเรียนของท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการใด อย่างไร
- 4) ท่านคิดว่าครูส่วนในโรงเรียนของท่านมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น
- 5) ท่านคิดว่าสิ่งที่ครูได้รับจากการเข้าร่วมอบรม/ โครงการ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร และทำให้ครูเกิดความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

- 6) พฤติกรรมใดที่บ่งบอกว่าครูมีความเข้าใจในความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ท่านคิดว่าครูสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง อย่างไร
- 2) ท่านคิดว่าครูสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไรในด้านต่อไปนี้ 2.1) ด้านจิตใจ 2.2) ด้านสังคม 2.3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2.4) ด้านเทคโนโลยี และ 2.5) ด้านเศรษฐกิจ
- 3) ท่านคิดว่าครูมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือสังคมในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
- 4) ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยครูคืออะไร
- 5) ท่านคิดว่าผู้ที่จะประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคุณสมบัติอย่างไร
- 6) สิ่งใดที่แสดงให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญต่อการจัดการรู้โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 7) ตัวอย่างของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน โดยครูได้แก่อะไรบ้าง

1.3.2 แนวข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร
- 2) ครูนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ อย่างไรในด้านต่อไปนี้ 2.1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2.2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ 2.3) การประเมินผลการเรียนรู้ 2.4) การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และ 2.5) การรายงานผลการเรียนรู้

- 3) ครูมีวิธีการใดที่สามารถทำให้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ และวิธีใดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) ท่านคิดว่าสิ่งใดที่แสดงให้เห็นว่าครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 5) ครูได้รับการส่งเสริมด้วยวิธีการใดในการที่จะสามารถนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

2. แบบสังเกต

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ตารางที่ 3 กรอบแนวคิดในการสังเกตการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็น	ลักษณะการปฏิบัติของครูที่สะท้อนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระยะเวลา	แหล่งข้อมูล
1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan)			
1.1 การศึกษาและการวิเคราะห์ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> • ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับปัญหา • ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับวิธีการหรือแบบการเรียนรู้ เช่น การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ และการประเมินตนเอง เป็นต้น 	5- 28 ก.พ. 2550	<ul style="list-style-type: none"> • ครู • นักเรียน • แผนการสอน
1.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> • นำผลมาวิเคราะห์ความสามารถและแบบการเรียนรู้เป็นรายบุคคล • บันทึกไว้เป็นสารสนเทศด้านผู้เรียน • แปลงคำอธิบายรายวิชาสู่การปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้ 		

ประเด็น	ลักษณะการปฏิบัติของครูที่สะท้อนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระยะเวลา	แหล่งข้อมูล
<p>2. การดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Do)</p> <p>2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>2.2 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ตามที่วางแผนจัดการเรียนรู้ไว้แล้วควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จัดปัจจัยเกื้อหนุนเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดตารางเรียนให้ยืดหยุ่น การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน 	<p>5- 28 ก.พ. 2550</p>	<ul style="list-style-type: none"> ครู นักเรียน แผนการสอน
<p>3. การประเมินผลการเรียนรู้ (Check)</p> <p>3.1 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง</p> <p>3.2 การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละครั้งจนครบทั้งหน่วยการเรียนรู้ เน้นการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การพัฒนาการเรียนรู้ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม ความสามารถในการปฏิบัติงานขณะทำงานและสภาพปฏิบัติงาน บันทึกผลการเรียนรู้ขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ ในเรื่องการปรับเปลี่ยนแปลงแผนการจัดการเรียนรู้ ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง พฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน พฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ 	<p>5- 28 ก.พ. 2550</p>	<ul style="list-style-type: none"> ครู นักเรียน แผนการสอน

ประเด็น	ลักษณะการปฏิบัติของครูที่สะท้อนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระยะเวลา	แหล่งข้อมูล
<p>4. การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Action)</p> <p>4.1 การปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่อง</p> <p>4.2 การพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง</p>	<ul style="list-style-type: none"> นำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการ เรียนรู้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขอย่างทันทีทันใด มีการวางแผนการปรับปรุงแก้ไขใครบ้างอย่างไร เมื่อใด ที่ไหน โดยใคร มีการบันทึกผลการปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูงให้สูงยิ่งขึ้นโดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น การมอบหมายให้ช่วยสอนเพื่อน การมอบหมายให้ทำงานที่ท้าทายและสร้างสรรค์ การเสริมความรู้และทักษะพิเศษ 	5- 28 ก.พ. 2550	<ul style="list-style-type: none"> ครู นักเรียน แผนการสอน
5. การรายงานผลการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำรายงานผลที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ในรูปการรายงานเอกสาร รายงานด้วยภาพ รายงานด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 	5- 28 ก.พ. 2550	<ul style="list-style-type: none"> ครู นักเรียน แผนการสอน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เน้นการบูรณาการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. แบบวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารโดยการศึกษาเอกสารการปฏิบัติงาน แผนการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและครู แพ้มีสะสมงาน เอกสารเข้ารับการอบรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงบอร์ดจัดแสดงผลงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบพหุกรณีศึกษา (multiple case study) เพื่อศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการศึกษาลึก (indepth study) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร ทั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาเชิงคุณภาพออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงภาคสนาม และระยะที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมตัวทำงานภาคสนาม การศึกษาเอกสาร การติดต่อประสานงาน การเตรียมรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำความเข้าใจในขั้นตอน และการจัดทำแผนภาคสนาม มีวิธีการศึกษาก่อนลงภาคสนามดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาดารวิชาการ เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับกรณีศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการติดต่อประสานงานขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือกับทางผู้บริหารการศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เตรียมรายละเอียดในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกรณีศึกษา เช่น แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกเอกสาร เป็นต้น
4. เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มรวบรวมข้อมูล เทปบันทึกเสียง เครื่องเล่นเทป และซองที่ระลึก
5. ผู้วิจัยทำความเข้าใจในขั้นตอน และประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบเจาะลึก พร้อมทั้งทำความเข้าใจลักษณะทางกายภาพของสนาม และแผนการลงสนาม เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ผู้วิจัยจัดทำแผนการศึกษาภาคสนาม โดยวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย การกำหนดช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ และแหล่งข้อมูล

ระยะที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล แหล่งการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเชิงลึก (indepth study) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป มีวิธีการศึกษาในภาคสนาม ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เน้นการพูดคุยแบบธรรมชาติเป็นกันเอง มีลักษณะสำคัญ คือ

1.1 การเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบของกรณีศึกษาเพื่อให้กรณีศึกษาตอบคำถามได้อย่างเต็มที่ที่เป็นอิสระ

1.2 แบบเจาะลึกหรือแบบที่มีจุดสนใจ เพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

1.3 แบบตะล่อมกล่อมเกลา เพื่อให้ทราบความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของกรณีศึกษา อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่ทำให้กรณีศึกษาเปิดเผยข้อมูลต่อผู้วิจัยให้มากที่สุด

2. การสังเกต (observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้กรอบการสังเกตของ Lofland (1971 อ้างถึงใน นิตา ชูโต, 2540) 6 หน่วย คือ

2.1 การกระทำ (acts) คือ พฤติกรรมที่กรณีศึกษาที่เป็นบุคคลแสดงออกในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การค้นคว้าข้อมูล การซักถาม การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ

2.2 กิจกรรม (activities) คือ พฤติกรรมของกรณีศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร นักเรียน ให้ความสำคัญแก่การปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 ความหมาย (meaning) คือ การให้ความหมายของการกระทำหรือกิจกรรม โดยคำพูดที่แสดงออกของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การมีส่วนร่วม (participation) การพิจารณาบทบาทของกรณีศึกษาที่แสดงบทบาทในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอน

2.5 ความสัมพันธ์ (relationship) คือ การเกี่ยวข้อง การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้บริหาร ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการเรียนการสอน และการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.6 สถานที่ (setting) คือสถานการณ์และสภาพที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน และในโรงเรียนของกรณีศึกษา เช่น การจัดห้องเรียน บรรยากาศภายในห้องเรียน

3. การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารโดยการศึกษาจากแผนการ จัดการเรียนรู้อของกรณีศึกษา เอกสาร แฟ้มสะสมงาน ผลงานทางวิชาการ เอกสารรายงานการประชุม/ การเข้าร่วมโครงการ

4. การจัดการทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนี้จะทำควบคู่ไปกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นสุดท้ายนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเขียนรายงานการวิจัย

การลดทอนข้อมูล (data reduction) โดยการนำข้อมูลที่บันทึกในภาคสนาม (full field note) มาวิเคราะห์แล้วจัดลงในหัวข้อที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา เป็นการเลือกเฟ้นหาสิ่งที่น่าสนใจ อันจะทำให้เข้าใจง่าย สรุปลย่อ ปรับข้อมูลดิบที่เก็บจากภาคสนาม

การตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้อง ความพอเพียง และความน่าเชื่อถือได้ โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) นั่นคือ การได้ข้อมูลจากหลายๆ ฝ่าย หรือหลายๆ วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน โดยการสอบถามข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และผู้เรียนในประเด็นเดียวกัน พร้อมกับสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์จนกระทั่งได้รับความคิดเห็นจากความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดจากคนกลุ่มนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพของครู

พฤติกรรมครู	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	วิธีการตรวจสอบข้อมูล
การเตรียมตัวก่อนสอน	- การสัมภาษณ์ครูครุภัณฑ์ศึกษา	- การสอบถามเพื่อนครูครุภัณฑ์ศึกษา - การสัมภาษณ์นักเรียน - การศึกษาจากแผนการสอน - การสังเกตพฤติกรรม
พฤติกรรมขณะสอน	- การสังเกตการสอนของครูครุภัณฑ์ศึกษา	- การสัมภาษณ์นักเรียน - การศึกษาแผนการสอนของครูครุภัณฑ์ศึกษา - การสังเกตพฤติกรรม
พฤติกรรมหลังการสอน	- การสัมภาษณ์ครูครุภัณฑ์ศึกษา	- การสอบถามเพื่อนครูครุภัณฑ์ศึกษา - การสัมภาษณ์นักเรียน - การศึกษาจากแผนการสอน - การสังเกตพฤติกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและเจาะลึก และการศึกษาเอกสาร จากการจัดบันทึก และการถอดเทปมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นความเรียงประกอบการนำเสนอด้วยตาราง และการยกคำพูด ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำควบคู่กันไปตลอดกระบวนการ และจากแนวคิดของ Bogdan และ Biklen (1992) อ้างถึงใน จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2547) ได้แนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลสองแบบ ได้แก่ Analysis Induction และ Constant Comparative Method สำหรับการศึกษาแบบพหุพื้นที่ (Multisite Studies) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 4 ลักษณะ ดังนี้

1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเอกสารและข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์แล้วจัดระบบข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ก่อนนำมาสังเคราะห์ แล้วนำเสนอในรูปของการบรรยาย

2) การจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ใช้กรอบการจำแนกเหตุการณ์ของ Lofland แบ่งออกเป็น 6 อย่าง คือ ฉากและบุคคล (settings) พฤติกรรม (acts) แบบแผนพฤติกรรม (activities) ความสัมพันธ์ (relationship) การมีส่วนร่วม (participation) ความหมาย (meaning)

3) การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparative Method) ประกอบด้วย การเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติงานก่อนการดำเนินงานกับหลังการดำเนินงาน เพื่อสรุปการเปลี่ยนแปลงของแต่ละพื้นที่ที่ครุภัณฑ์ศึกษา และการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความรู้และการ

ปฏิบัติงานระหว่างพื้นที่กรณีศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน และระหว่างโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการนำไปสู่ข้อสรุปของงานวิจัย

4) การสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) คือการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น มีการสร้างข้อสรุปจากการสังเกตเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ เรียกว่า สมมติฐานชั่วคราว หากได้รับการยืนยันโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิสูจน์สมมติฐานนั้น จะทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้นเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของงานวิจัย

ขั้นที่ 2 การสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโครงการสร้างคนสร้างสังคมสู่ความพอเพียง ซึ่งมีขั้นตอนของการทำวิจัย รายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาคูครูจากโรงเรียนแกนนำโรงเรียนแกนนำในโครงการสร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน จัดทำโครงการโดยสำนักพัฒนากิจการนิสิต นักศึกษา และกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 34 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยให้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (sampling unit) ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยให้ภูมิภาคเป็นระดับชั้น (strata) มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งโรงเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยใช้ภูมิภาคเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้

ตารางที่ 5 จำนวนโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนโรงเรียน
ภาคเหนือ	2
ภาคกลาง	12
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13
ภาคตะวันออก	3
ภาคตะวันตก	3
ภาคใต้	1
รวม	34

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1967 อ้างถึงใน พัชรภา สัตรอด, 2545)

$$n = N / 1 + Ne^2$$

โดยที่ N หมายถึง จำนวนประชากร

e หมายถึง ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุด (ในการประมาณค่าพารามิเตอร์จากกลุ่มตัวอย่าง)

n หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยจำนวนประชากรโรงเรียนเท่ากับ 34 โรงเรียน และกำหนดขนาดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ผลการคำนวณทำให้ได้ค่า n หรือจำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่จะใช้ในการวิจัยจำนวน 32 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 คำนวณหาตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 32 โรงเรียน จำแนกตามภูมิภาค ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ประชากร	ขนาดตัวอย่าง
ภาคเหนือ	2	2
ภาคกลาง	12	11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13	12
ภาคตะวันออก	3	3
ภาคตะวันตก	3	3
ภาคใต้	1	1
รวม	34	32

ขั้นที่ 4 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนแต่ละภูมิภาคตามสัดส่วน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย เมื่อได้จำนวนโรงเรียนทั้ง 32 โรงเรียน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในแต่ละระดับชั้น (ป.1- ม.6) ระดับชั้นละ 1 คน โดยแต่ละโรงเรียนกำหนดจำนวนครูผู้ตอบแบบวัดไว้ 6 คน ซึ่งตอบเป็นระดับชั้นใดก็ได้ ระดับชั้นละ 1 คน โดยพิจารณาจากการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ของครูในระดับชั้นนั้นๆ ซึ่งทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 192 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย เนื้อหา 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ เพื่อให้รู้รายละเอียดเบื้องต้น ได้แก่ ชื่อสถานศึกษา จังหวัด สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้น

ตอนที่ 2 แบบวัดความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เพื่อให้ทราบถึงความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจ โดยมีวิธีการให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่ถูกต้อง เลือกตอบ "ใช่" ได้ 1 คะแนน

ข้อความที่ไม่ถูกต้อง เลือกตอบ "ไม่ใช่" ได้ 1 คะแนน

คะแนนเต็มทั้งฉบับ 73 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์การแปลผลออกเป็น 3 ส่วน ตามจำนวนข้อคำถามประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คะแนนความเข้าใจด้านความหมายของหลักปรัชญาฯ (38

คะแนน)

ส่วนที่ 2 คะแนนความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาฯ (35 คะแนน)

ส่วนที่ 3 คะแนนความเข้าใจโดยรวมด้านความหมายและการประยุกต์ใช้

หลักปรัชญาฯ (73 คะแนน) โดยปรับการเกณฑ์การให้คะแนนของ

มรกต วัฒนะวิรุณ(2541: 42) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย $\bar{x} > \bar{x} + S.D.$ หมายถึง มีความเข้าใจระดับสูง

ค่าเฉลี่ย $\bar{x} - S.D.$ ถึง $\bar{x} + S.D.$ หมายถึง มีความเข้าใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย $\bar{x} < \bar{x} - S.D.$ หมายถึง มีความเข้าใจระดับต่ำ

ตอนที่ 3 แบบวัดการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงลักษณะของการทำกิจกรรม ซึ่งแนวทางการสร้างข้อคำถามในตอนนี ผู้วิจัยพัฒนาจากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่ปฏิบัติ เลือกตอบ ได้ 1 คะแนน ไม่เลือกตอบ ได้ 0 คะแนน

คะแนนเต็มทั้งฉบับ 75 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์การแปลผลออกเป็น 3 ส่วน ตามจำนวนข้อคำถามประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คะแนนการปฏิบัติของครูด้านการได้รับความรู้เกี่ยวกับ

หลักปรัชญาฯ (10 คะแนน)

ส่วนที่ 2 คะแนนการปฏิบัติของครูด้านการนำความรู้หลักปรัชญาฯ

ไปประยุกต์ใช้ (50 คะแนน)

ส่วนที่ 3 คะแนนความเข้าใจโดยรวมด้านความหมายและการประยุกต์ใช้

หลักปรัชญาฯ (15 คะแนน)

ส่วนที่ 4 คะแนนการปฏิบัติของครูในภาพรวมด้านการได้รับความรู้ฯ ด้านการนำความรู้ฯ ไปประยุกต์ใช้ และด้านการขยายผล เพื่อเผยแพร่ฯ (75 คะแนน) โดยปรับการเกณฑ์การให้คะแนนของ มรกต วัฒนะวิรุณ (2541: 42) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย $\bar{x} > \bar{x} + S.D.$ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย $\bar{x} - S.D.$ ถึง $\bar{x} + S.D.$ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย $\bar{x} < \bar{x} - S.D.$ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงคุณภาพ มาเป็นแนวทางการสร้างกรอบโครงสร้างของเครื่องมือ
2. กำหนดกรอบโครงสร้างของเครื่องมือ
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ เป็นแบบวัดจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบเติมคำ ตอนที่ 2 แบบวัดความเข้าใจเป็นแบบตรวจสอบรายการ และตอนที่ 3 แบบวัดการปฏิบัติ เป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด
4. ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยนำเสน้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้คือ
 - 1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินผล 2 คน
 - 2) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 คน

ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของมวลความรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมาย โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคือ ค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า .50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541 อ้างถึงใน ส่งสุข ไพละออบ, 2547) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน (รายชื่อแสดงไว้ในภาคผนวก ก) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC พบว่า มีข้อคำถามที่มีจำนวนเป็นไปตามเกณฑ์ทั้งหมด 148 ข้อ (รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ง) 5. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความครอบคลุมเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจนตรงกัน

6. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนที่ร่วมสมัครเป็นหน่วยตัวอย่างการเรียนรู้ การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ที่ไม่ใช่โรงเรียนแกนนำ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเพื่อหาความเที่ยง (reliability) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows คำนวณ พบว่าแบบวัดมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .7167 แบบวัดที่ได้มีโครงสร้างดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 โครงสร้างแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู

หน่วยที่	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อที่	จำนวนข้อ
1	ครูสามารถบอก/ อธิบายความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้		
	1.1 ความหมาย		
	1.1.1 ความพอประมาณ	1 - 8	8
	1.1.2 ความมีเหตุผล		
	1) การมีเหตุผลตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิต	9 - 10	2
	2) การมีเหตุผลตามหลักวิชา/ หลักการ	11 - 12	2
	3) การมีเหตุผลตามหลักศีลธรรม	13	1
	4) การมีเหตุผลตามหลักกฎหมาย	14	1
	5) การมีเหตุผลตามกฎเกณฑ์สังคม	15- 16	2
	1.1.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี		
	1) ด้านวัตถุ	17 - 18	2
	2) ด้านสังคม	19 - 20	2
	3) ด้านศีลธรรม	21 - 22	2
	4) ด้านวัฒนธรรม	23	1
	5) ด้านสิ่งแวดล้อม	24	1
	1.1.4 เจือใจความรู้	25 - 32	8
	1.1.5 เจือใจคุณธรรม	33 - 40	8

หน่วยที่	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อที่	จำนวนข้อ
1	1.2 การประยุกต์ใช้ 1.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน 1.2.2 ด้านจิตใจ 1.2.3 ด้านสังคม 1.2.4 ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 1.2.5 ด้านเศรษฐกิจ 1.2.6 ด้านเทคโนโลยี 1.2.7 ด้านการดำเนินชีวิต	41 - 45 46 - 50 51 - 55 56 - 60 61 - 65 66 - 70 71 - 75	5 5 5 5 5 5 5
	รวม	1 - 75	75
2	ครูสามารถบอก/ อธิบายการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแก่น นำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.2 การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 2.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน 1) การวางแผนจัดการเรียนรู้ (Plan): 1.1) การศึกษาและการวิเคราะห์ผู้เรียน 1.2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Do) 2.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.2) การสื่อและแหล่งเรียนรู้ 2.3) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ (Check) 3.1) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 3.2) การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้	1 - 10 11 - 12 13 - 14 15 - 16 17 18 19 - 20 21 - 22	10 2 2 2 1 1

หน่วยที่	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อที่	จำนวน ข้อ
2	4) การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Action)		
	4.1) การปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่อง	23 – 24	2
	4.2) การพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง	25 – 26	2
	5) การรายงานผลการจัดการเรียนรู้ (Report)	27 – 30	4
	2.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		
	1) การแนะแนวและระบบดูแลผู้เรียน	31 – 35	5
	2) กิจกรรมผู้เรียนลูกเสือ หรือ เนตรนารี หรือ ยุวภาษา หรือ ผู้บำเพ็ญประโยชน์	36 – 39	4
	3) กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตาม ความต้องการของผู้เรียน	40 – 45	6
	2.2.3 ด้านการดำเนินชีวิต		
	1) จิตใจ	46 – 48	3
	2) สังคม	49 – 51	3
	3) ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	52 – 54	3
	4) เทคโนโลยี	55 – 57	3
	5) เศรษฐกิจ	58 – 60	3
	2.3 การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
	2.3.1 ความสัมพันธ์กับผู้เรียน	61 – 68	8
	2.3.2 ความสัมพันธ์กับชุมชน	69 - 75	7
	รวม	1 - 75	75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการ ทดลองใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ภายใต้ชื่อโครงการสร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ซึ่งจัดทำโครงการโดยสำนักพัฒนาการศึกษา นิสิต นักศึกษา และกิจการพิเศษ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดย ผู้วิจัยส่งแบบวัดพร้อมซองติดแสตมป์ให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ ไปยังผู้บริหารโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแนบแบบหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ผู้บริหารโรงเรียนแจกแบบวัดแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 ฉบับ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 1 ได้รับคืนจำนวน 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 15 สัปดาห์ที่ 2 ได้รับคืนจำนวน 48 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 20 สัปดาห์ที่ 3 ได้รับคืนจำนวน 72 คิดเป็นร้อยละ 30 และสัปดาห์ที่ 4 ได้รับคืนจำนวน 42 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 17.50 ทำให้ได้รับแบบวัดกลับคืนเป็นจำนวน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.5 ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 192 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ในการแจกแจงความถี่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และความโด่ง นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

การพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 บท คือ บทที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู และบทที่ 5 การสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู สำหรับบทนี้นำเสนอการพัฒนาเครื่องมือ จากการศึกษาภาคสนามด้วยการศึกษาเชิงลึก (indepth study) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยนำข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการสร้างแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลือกครู 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนราชวินิต มัธยม จังหวัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกรณีศึกษา

ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน

1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน

1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 สรุปผลการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกรณีศึกษา

การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ดีนั้น จำเป็นต้องทราบถึงลักษณะสภาพทั่วไปของโรงเรียน และสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในบริบทของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาโดยจำแนกตามจังหวัด ซึ่งแบ่งเป็น 1) โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 2) โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

คือ โรงเรียนราชวินิต มัธยม เนื่องจากเป็นโรงเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการทดลองใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการสู่การเรียนรู้การสอน เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับการยอมรับจากคณะทำงานในโครงการสร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน

1. 1) สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนราชวินิต มัธยม ตั้งอยู่เลขที่ 181 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ถือกำเนิดด้วยพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานทรัพย์ส่วนพระมหาจักรีเป็นที่ดินจำนวน 6 ไร่ 3 งาน 34 ตารางวา มีจุดประสงค์ในการรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนราชวินิต พระราชทานนามโรงเรียนว่า "ราชวินิต มัธยม" หมายถึง สถานที่อบรมกุลบุตร กุลธิดาในระดับมัธยมให้เป็นคนดี แห่งพระบารมีปกเกล้า ชื่อย่อคือ ร.น.ม. และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีมีเลขลำดับรัชกาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันเป็นตราประจำโรงเรียน

1.1.1) สภาพทั่วไปของนักเรียน

โรงเรียนราชวินิต มัธยม เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนราชวินิต มัธยมจะมาจากชุมชนโดยรอบ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีความพร้อมและผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้และฐานะปานกลางถึงค่อนข้างดี จึงสามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนได้ จากการพูดคุยกับครูได้รายละเอียดดังนี้

“นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางถึงค่อนข้างดี อาจจะมีบางส่วนที่มีฐานะยากจน สืบเนื่องจากการขอลดทุนที่มีจำนวนน้อยมาก ไม่ถึงร้อยคน”

(รองผู้อำนวยการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“นักเรียนส่วนใหญ่จะมีฐานะทางครอบครัวค่อนข้างดีก็จะมีนักเรียนที่เป็นบุตรหลานข้าราชการชั้นผู้น้อยที่ส่งมาเรียน”

(ครูฝ่ายบริหารหลักสูตรและวิชาการ, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“เด็กส่วนใหญ่เรามีพ่อแม่หลายระดับ สิ่งหนึ่งถ้าเราไม่สอนเขาตรงนี้จะมีการลักขโมยของ เพราะว่าเด็กที่ร่ำรวยจะใช้ของราคาแพง ส่วนเด็กที่ปานกลางก็จะอยากได้ของเขา จะมีการหยายเยอะมาก”

(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

1.1.2) สภาพทั่วไปของครู

โรงเรียนราชวินิต มัธยม มีจำนวนบุคลากรประเภทต่างๆ คือ ประเภทที่ 1 ผู้บริหาร ประกอบด้วยตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ประเภทที่ 2 ครูสอน ประกอบด้วย ตำแหน่งครู และครูผู้ช่วย โดยภาพรวมครูมีความสัมพันธ์กันเฉพาะกลุ่มในกลุ่มสาระเดียวกันหรือในฝ่ายคณะทำงานเดียวกัน แต่เมื่อมีการทำงานร่วมกันครูจะให้ความร่วมมือในการทำงานโดยให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลดังกล่าวจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนในโรงเรียน ดังนี้

“ในการจัดทำแผนการเรียนการสอนบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง มีการขอความร่วมมือจากครูในแต่ละกลุ่มสาระส่งกายสิ้นเดือนนี้ ก็มีบางคนส่งตามกำหนด แต่บางกลุ่มสาระรวบรวมก็เห็นครูมีความพยายามรวบรวมจัดทำให้เสร็จ ช่วยกันคิด ประชุมวางแผนการทำงาน”

(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“การขอความร่วมมือจากครูในการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากภาระงานหลัก ครูส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีบางคนหรือบางกลุ่มที่ให้ความร่วมมือทำงานด้วยใจจริงๆ”

(รองผู้อำนวยการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2) สภาพการบริหารจัดการโรงเรียน

โรงเรียนราชวินิต มัธยม ดำเนินการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารหลักสูตรและวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณและสินทรัพย์ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและกิจการนักเรียน และฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ แก่สถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครู มูลนิธิราชวินิต มัธยม สมาคมศิษย์เก่า คณะกรรมการนักเรียน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนได้ขอความร่วมมือจากครูให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งแผนการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามจะมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปีการศึกษา 2551 คือ ให้ครูทุกท่านจัดทำแผนการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกคนอย่างน้อย 1 แผน แสดงให้เห็นว่าครูมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับรายละเอียดสัมภาษณ์ครูดังนี้

“ขณะนี้ได้เรียกได้ว่า เป็นการขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาฯ แต่ในเทอมหน้าครูทุกคนจะมีแผนการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 1 แผน ส่งฝ่ายบริหารหลักสูตรและวิชาการ ต้องทำทุกคน”

(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองคอยร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียน”

(ครูฝ่ายบริหารหลักสูตรและวิชาการ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.1) วิสัยทัศน์

โรงเรียนดำเนินการเรียนการสอนและบริหารงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รักมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ใฝ่เรียนใฝ่รู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมที่ดี เป็นผู้สืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงาม ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการแสดงละครชาติวิ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า

“เทิดองค์ราชัน ถำรงเกียรติสถาบัน ใฝ่ความรู้ คู่คุณธรรม ก้าวทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี รักษาประเพณี วัฒนธรรม บนพื้นฐานความเป็นไทยสู่สากล ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.2) เป้าหมาย

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ศิลปะแห่งความเป็นไทย จึงกำหนดเป้าหมายดังต่อไปนี้ (ฝ่ายบริหารหลักสูตรและวิชาการ, 2550)

1. ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐาน
2. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย
3. ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
5. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมิน
6. ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
7. ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
8. ผู้เรียนอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย

1.2.3) ปรัชญา

โรงเรียนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของคุณธรรม จึงกำหนดปรัชญาดังนี้ "ศึกษาดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม"

2) โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงคือ โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี เป็นโรงเรียนแกนนำที่เข้าร่วมโครงการทดลองใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการสู่การเรียนการสอน เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับการยอมรับจากคณะทำงานในโครงการสร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550

2.1) สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่เลขที่ 427 หมู่ 8 ถนนบ้านหุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นโรงเรียนหนึ่งในโครงการจัดตั้งโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัยในทุกเขตการศึกษา เขตการศึกษาละ 1 โรงเรียน รวม 12 โรงเรียน เพื่อเฉลิมพระเกียรติ

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารีทรงพระชนมายุครบ 3 รอบ ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ตั้งอยู่บนที่ดินบริเวณแปลงสาธิตและทดลองการเกษตร ศูนย์สาธิตสหกรณ์ โครงการหุบกะพง จำนวน 15 ไร่ ในระยะแรก และเพิ่มเติมเป็นจำนวนเนื้อที่ทั้งสิ้น 141 ไร่ 1 งาน 38 ตารางวา

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบสหศึกษา ในความรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นการสอนและส่งเสริมการฝึกทักษะ ความรู้ ความสามารถผู้เรียน ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และสามารถพึ่งตนเองได้

2.1.1) สภาพทั่วไปของนักเรียน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี มาจากครอบครัวที่มีความพร้อมและผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้และฐานปานกลางถึงค่อนข้างดี

“นักเรียนในโรงเรียนมีฐานะปานกลาง จนถึงดีมาก ขนาดนั่งรถเบนซ์มาส่งลูกหลายคน (กรณีศึกษาที่ 2 คุฏุกกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

“ทุกเสาร์อาทิตย์พ่อแม่ก็จะมารับไปเรียนพิเศษข้างนอก เรียนเสร็จก็กลับเข้ามาในโรงเรียน”

(นักเรียนชั้น ม. 4, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

2.1.2) สภาพทั่วไปของครู

ครูในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้จากวิทยากร ผู้ครู นักเรียน และขยายผลต่อเนื่องสู่ชุมชน ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และสร้างจิตสำนึกเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เรียน และชุมชน

“ท่านผู้อำนวยการชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต แสดงว่าทำได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะกินนอนพักผ่อน มี อาจารย์จากสวนดุสิตถามว่า กำลังจะเป็นหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงที่จะลงสู่สถานศึกษา แล้วจะทำยังไง จึงอยากจะเล่าเรื่องหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนให้ฟังเพื่อทำความเข้าใจในตัวปรัชญาและนำไปใช้ได้ยังไง”

(นักเรียนชั้น ม. 5, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“คือมันอาจจะไม่แตกต่างกันหน้ามือเป็นหลังมือ นะครับ แต่ว่าส่วนหนึ่งคือปฏิบัติกันอยู่ แล้วแต่ไม่ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง แต่พอมานี้ก็เริ่มเอามาปฏิบัติให้เห็นในเรื่องของ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การเงิน ทุกเรื่อง ให้ปรับความคิดทัศนคติ ให้เราอยู่ในความสมดุลได้ เด็กก็จะซึมเข้าไปข้างใน มากกว่า ไม่ใช่ว่าจะเห็นออกมายาก แต่ครูก็พยายามแสดงให้เห็นความเป็นรูปธรรม”

(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผมเข้าไปศึกษาอบรม ศูนย์ศึกษาพัฒนาเข้าหินซ้อน แล้วก็เชิญ.อาจารย์ ผู้รู้มาให้ความ เข้าใจในเรื่องสามห่วงสองเงื่อนรวมทั้งท่าน ดร.ปรียานุช มาบรรยายที่นี้ ได้มีโอกาสเจอท่านหลาย ครั้ง เราก็เลยเข้าใจได้ว่า หลักคิดของศกพ.ก็คือสามห่วงสองเงื่อนซึ่งเราสามารถนำไปเชื่อมโยงได้ กับงานทุกวิชาชีพ ทุกงานที่เราทำ”

(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

2.2) สภาพการบริหารจัดการโรงเรียน

โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการ บริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายการบริหารวิชาการ ฝ่ายการบริหารทั่วไป ฝ่ายการ บริหารงานบุคคล และฝ่ายการบริหารงบประมาณ ภายใต้การกำกับติดตามของคณะกรรมการ สถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของชมรมผู้ปกครองและครู โรงเรียนได้ขอความร่วมมือจากครูให้มี การจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1) วิสัยทัศน์

โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี เป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มุ่งที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ มี จิตวิญญาณของความเป็นนักวิจัย นักคิดค้นและนักพัฒนา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบ ต่อตนเอง ต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2.2) พันธกิจ

1. สืบสานงานตามโครงการพระราชดำริ
2. มุ่งสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ มีจิตวิญญาณของความเป็น นักวิจัย นักคิดค้น และพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
5. มีการบริหารจัดการ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดหลักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเน้นของโรงเรียน

1. สร้างผู้เรียนและบุคลากรที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้มีหลักคิด หลักวิชาและหลักปฏิบัติ ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
3. ดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เน้นคุณธรรมนำวิชาการ

ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ด้านคือ 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้

1) ความเข้าใจด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามมาวิเคราะห์และจัดในหัวข้อที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา คือ ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหลักสำคัญคือ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม จากนั้นพิจารณาถึงความถูกต้องด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้วยการสอบถามจากผู้บริหาร เพื่อนครู และนักเรียนในเรื่องเดียวกัน นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสารจากการจัดบันทึก และการถอดเทปมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นความเรียงประกอบการนำเสนอด้วยตาราง และการยกคำพูด ดังนี้

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักคิดสำหรับการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพ โดยไม่เดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้ต้องประเมินตนเองด้วยสติ วิเคราะห์ พิจารณาเหตุผล ก่อให้เกิดปัญญาแก้ไขปัญหา เป็นภูมิคุ้มกันลดความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม ก่อให้เกิดความ

มันคงยั่งยืนใน 4 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดของคุณลักษณะ 5 คุณลักษณะ ดังนี้

1.1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี พอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป พอเหมาะต่อความจำเป็นในการดำเนินชีวิต พอดีแก่อัตภาพ โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น หรือการรู้จักตัวเอง ส่งผลให้เกิดความสบายใจในการดำเนินชีวิต หรือทางสายกลาง ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ในวิชาครูก็เพื่อให้เหมาะกับเด็ก คือเด็กเขาพร้อมพอใจ ถ้าพอใจก็ไปได้ครึ่งแล้ว ฉันพอทำได้ ฉันชอบ อย่างละครชาตรีก็จะบอกว่าเธอต้องแค่นี้ๆ ดูว่าเขาได้แค่ไหน เช่น ถ้าใครได้เลยก็จะถ่ายทอด แต่ถ้าใครยังไม่ได้อาจไปลองซ้อมที่บ้านก็ได้เลย แล้วแต่ตัวเขานี้คือพอเหมาะพอควร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“จริงๆ แล้วมันทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ความคิดทางเศรษฐศาสตร์ สังคม ทุกอย่างหมายความว่า ทำอะไรให้มีสติ รอบคอบ มีเหตุผล ไม่วุ่นวาย ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป ตามหลักการนั้นแหละ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“คือการเดินทางสายกลาง คือรู้จักประมาณตนเอง ซึ่งก็ไม่ได้หลุดพ้นไปจากหลักของพระพุทธศาสนา คือการเดินทางสายกลาง ถ้าเรารู้จักความพอดี การประมาณตนเอง มันก็คือเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ต้องไปมองคนอื่น ในความพอเพียงของเรากับอีกคนอาจไม่เท่ากัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การดำเนินชีวิตของเราจะอยู่อย่างไรให้มีความสุข คือ ดำเนินชีวิตปกติ ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินไป แต่มันอยู่ที่ความพอใจของเราด้วยนะสำหรับครูดำเนินตรงนั้นเราไม่สนใจว่าเรามีรายได้เท่าไรแต่เรารู้ว่าเราควรจะใช้เท่าไร ควรเก็บเท่าไร สิ่งที่จะใช้มันจำเป็นแค่ไหน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราดำรงชีวิตอยู่ให้รายรับจ่ายเพียงพอกับการใช้ คือไม่ให้เดือดร้อน ไม่ให้เป็นหนี้ ที่นี้การดำรงชีวิตอยู่ก็ปรับมาใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนได้ด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอเพียงในทุกๆ ด้าน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน คือให้รู้จักประมาณตนว่าเขาควรทำอะไรบ้าง สามารถอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข โดยไม่ใช่สิ่งที่ฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“นโยบายที่เรานำมาสอนให้เด็กรู้จักประหยัด ใช้ชีวิตอย่างไม่สิ้นเปลืองทั้งเศรษฐกิจ เงินทองและชีวิต คือการรู้จักเก็บ ไม่ให้ไปเดือดร้อนคุณแม่”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้างเช่น สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป หรือนักเรียนมีพื้นที่บ้านเล็กๆน้อยๆ ก็ให้ซื้อข่าตะไคร้ปลูกกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ หรือไม่มีพื้นที่บ้านที่เป็นดิน จะมีกระถางเล็กอาจจะปลูกต้นหอม หรือ พอเพียงในที่นี้หมายความว่าพอเพียงในอัตภาพของตนเอง นักเรียนไม่ฟังเพื่อตามเพื่อนมืออย่างไรก็ใช้อย่างนั้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเราจะใช้ชีวิตประจำวันของเราอย่างไรดี ให้เรารู้จักเดินทางสายกลางคือ เรามีน้อยใช้น้อย มีมากก็ไม่ใช่ว่าใช้มากแต่ให้ใช้น้อยแต่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก คือ ต้องดูปริมาณการใช้ของตนเอง หรือการทำงานก็แล้วแต่ไม่โหมเกิน หรือทำน้อยเกินจนไม่ทัน มันพูดยาก คือ การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นก็มีหลายลักษณะ เช่น เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในชีวิตประจำวันเราอาจมองในเรื่องของความฟุ้งเฟ้อ แต่พอเราได้รับปรัชญาทำให้เราได้มองแง่มุมในเรื่องของการจับจ่ายยังไง ไม่ใช่เราจะไม่ใช่เงินแสน แต่จะใช้ในระดับไหนที่จะเหมาะกับสถานการณ์แบบนี้ เราอยู่ตรงนี้น้อยก็จะมีความคิดที่ว่าเอ๊ะ เรายังเจ๋งๆ คือพอเพียงหรือ ป่าว มันก็ไม่ใช่ เป็นลักษณะของการทำงานให้ดีที่สุด ไม่ใช่จะหยุดทุกอย่าง ทำให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆ แต่ก็ต้องวิเคราะห์ให้เข้ากับพื้นฐานบนเหตุผล สถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ไม่อย่างนั้นงานก็มีโอกาสผิดพลาด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การรู้จักตัวเอง ที่จะดำรงชีวิตประจำวันด้วยการรู้จักตัวเอง วิเคราะห์ตัวเองได้ว่าศักยภาพเราแค่ไหน มีความสุขกับตรงไหน แต่ไม่ได้หมายความว่าแค่นี้แล้วพอ ความพอดีของแต่ละคนไม่เท่ากันแล้วแต่สภาพแวดล้อมด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด เป็นนามธรรม เป็นภูมิคุ้มกัน วิธีการคือ สามห่วงสองเงื่อนไข ความพอเพียงคือ ความสบาย ทำให้เกิดความรอบคอบ ชีวิตมั่นคง เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันเป็น มิติสังคม การทำความเคารพ ความสุภาพอ่อนน้อมเป็นวัฒนธรรม เป้าหมายสุดท้ายคือ ความ มั่นคงและยั่งยืนในสังคม การประยุกต์ใช้ต้องทำให้ครบทุกหลัก”
(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“เอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่กระบวนการ ไม่ได้เอามาใช้ตอนผ่าตัดหัวใจ เช่น มีความ พอประมาณ คือ เรามีอุปกรณ์เพียงสำหรับนักเรียนใหม่ ถ้าพอดีโดยใช้หลักพอประมาณก็เป็นสิ่งที่ดี”
(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การวางแผน การประมาณการในการทำงานต่างๆ ให้มันพอเหมาะพอดีกับตัวเรา กับ ตำแหน่งหน้าที่การงาน กับสถานะ ความรับผิดชอบ ความสามารถต่างๆ คือทำอะไรก็ตามให้ เหมาะสมกับตัวเรา เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากเกินไป หรือไม่สบายเกินไป”
(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ความพอประมาณ ทำไมหนูเลือกอ่านหนังสือเล่มเดียวจบ คนอื่นเอาสองเล่มจบ แต่หนู เอาเล่มบางนิดเดียว เขาก็รู้ตัวว่าเขาไม่ใช่รักอ่านแต่เขาพยายามที่จะอ่าน ถ้าเกิดเขามีเวลาสอง เดือนเหมือนคนอื่น ถ้าเขาอ่านสี่เล่มจบ สองเล่มจบ เขาอาจทำงานชิ้นนี้ไม่สำเร็จ”
(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2) ความมีเหตุผล หมายถึง การวิเคราะห์ การพิจารณาสาเหตุแห่งการ กระทำโดยใช้สติและปัญญา เพื่อการตัดสินใจอย่างมีเหตุถึงระดับของความพอเพียง จากเหตุ ปัจจัยตามหลักวิชา กฎเกณฑ์ทางสังคม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และความจำเป็นในการ ดำเนินชีวิตหรือกิจกรรม โดยตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจหรือการกระทำนั้นอย่าง รอบคอบ

1.2.1) การมีเหตุผลตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิต หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างมีเหตุมีผล มีสติ คำนึงความคุ้มค่า ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งสรุปได้ จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“อย่างเรื่องเปิดวิชาเรียนมาแล้ว แล้วถึงประมาณ ถ้าบอกว่าเปิดวิชามาแล้วบอกว่าขอเงินมาเรียน เราจะไม่ทำ เพราะเรารู้ว่าต้องใช้งบประมาณจำเป็น เพราะเรารู้ว่าเปิดแล้วไม่เดือดร้อนใคร เขตพื้นที่สนับสนุนก็โอเค”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เพียงแต่ว่าเราเองมีความรู้สึกที่สติเนีย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พูดอยู่บ่อยๆ ว่า ถ้าเรามีสติ เราก็สามารถ ทำอะไรได้ อย่างตัวเอง ตั้งปณิธานว่า เราจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋าและรองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังขึ้น ซึ่งแต่เดิมเราไม่ได้คิดอะไร จริงแล้วเรา พอประเทศเรา หรือรัฐบาล หรือสังคม ยึดอันนี้ขึ้นมาให้เราทำหรือให้เราเป็นแนวปฏิบัติ เราก็ได้ทำ แม้ว่ามันอาจไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทุกคนแต่มันก็เกิดประโยชน์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การดำเนินชีวิตทุกอย่าง คือถ้าเขาใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล มีสติ ใช้ของอย่างคุ้มค่า ครูคิดว่ามันน่าจะเข้าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมันเชื่อมโยงกันหลายๆ เรื่อง ตั้งแต่ การดำเนินชีวิตของเราจะอยู่อย่างไรให้มีความสุข คือ ดำเนินชีวิตปกติ ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินไป แต่มันอยู่ที่ความพอใจของเราด้วยนะสำหรับครูดำเนินตรงนั้นเราไม่สนใจว่าเรามีรายได้เท่าไรแต่เรารู้ว่าเราควรจะใช้เท่าไร ควรเก็บเท่าไร สิ่งที่จะใช้มันจำเป็นแค่ไหน นอกจากนี้เสียเหลือ นอกจากจะมีความเทิดทูน สองยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ครูลดเวลาการซักผ้า เสื้อยืด ไม่เปลืองไฟ การรีด ลูกบรารชการก็ใส่เสื้อผ้าเหมือนกัน เปลี่ยนกันใช้ กระป๋องสีดำ ไม่เปลี่ยน ใช้ได้ง่าย ไฟฟ้าลดเยอะอะไรที่เราปลูกเองได้ แม้ว่าจะอยู่ใน กทม. ครูก็มีวิธี คือปลูกในกระถาง ที่ที่เหลือ ปลูกที่สามารถกินได้ ชมพู ชะอม มะเฟือง พืชริมรั้ว ที่ก็ไม่ได้เยอะ พริกนี่ไม่ได้ซื้อเลย ปลูกอะไรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นก็มีหลายลักษณะ เช่น เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายหรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหน รู้จักแบ่งเวลาของเรา เพื่อไม่ให้งานติดขัด งานจะเยอะจะน้อยก็อยู่ที่เราวางแผน ถ้างานมากไปเราต้องคิดวิธีการของเราให้ได้ว่าเราจะต้องทำอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราดำรงชีวิตอยู่ให้รายรับจ่ายเพียงพอกับการใช้ คือไม่ให้เดือดร้อน ไม่ให้เป็นหนี้ ที่นี้การดำรงชีวิตอยู่ก็ปรับมาใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนได้ด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เป็นลักษณะของการทำงานให้ดีที่สุด ไม่ใช่จะหยุดทุกอย่าง ทำให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆ แต่ก็ต้องวิเคราะห์ให้เข้ากับพื้นฐานบนเหตุผล สถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ไม่อย่างนั้นงานก็มีโอกาสผิดพลาด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การรู้จักตัวเอง ที่จะดำรงชีวิตประจำวันด้วยการรู้จักตัวเอง วิเคราะห์ตัวเองได้ว่าศักยภาพเราแค่ไหน มีความสุขกับตรงไหน แต่ไม่ได้หมายความว่าแค่นี้แล้วพอ ความพอดีของแต่ละคนไม่เท่ากันแล้วแต่สภาพแวดล้อมด้วย แต่ที่ความพอดีของแต่ละคนไม่เท่ากันแล้วแต่สภาพแวดล้อม”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การวางแผน การประมาณการในการทำงานต่างๆ ให้มันพอเหมาะพอดีกับตัวเรา กับตำแหน่งหน้าที่การงาน กับสถานะ ความรับผิดชอบ ความสามารถต่างๆ คือทำอะไรก็ตามให้เหมาะสมกับตัวเรา เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากเกินไป หรือไม่สบายเกินไป”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“เด็กบางคนบอกว่า จำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะทักษะการอ่านต้องเอาไปใช้ในชีวิต สอง การอ่านวรรณกรรมเป็นการเสพ การบริโภคสื่ออย่างหนึ่ง คือฝึกการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เขาสื่อมา เช่น ดูละครทีวี ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า เขาสื่ออะไรโฆษณาที่เป็นโปรโมชันมือถือ เขาต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า อะไรที่เป็นข้อเท็จจริง อะไรที่เป็นการชักจูงการขายโดยที่มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.2) การมีเหตุผลตามหลักวิชา/ หลักการ หมายถึง การนำความรู้ทางวิชาการ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือหลักการที่ถูกต้องมาอธิบายเหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจกระทำ ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“สำหรับครูการดำเนินกิจกรรมตรงนั้นเราไม่สนใจว่าเรามีรายได้เท่าไรแต่เรารู้ว่าเราควรจะใช้เท่าไร ควรเก็บเท่าไร สิ่งที่จะใช้มันจำเป็นแค่ไหน นอกจากนี้เสียเหลือง นอกจากจะมีความเทิดทูน สองยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คุลดเวลาการซักผ้า เสียยัด ไม่เปลืองไฟ การรีด ลูก รับประทานอาหารก็ใส่เสียเหลืองเหมือนกัน เปลี่ยนกันใช้ กระโปรงสีดำ ไม่เปลี่ยน ใช้ได้ง่าย ไฟฟ้าลด

เยอะอะไรที่เราปลูกเองได้ แม้ว่าจะอยู่ใน กทม. ครูก็มีวิธี คือปลูกในกระถาง ที่ที่เหลือ ปลูกที่สามารถกินได้ ชมพู ชมพู มะเฟือง พืชริมรั้ว ที่ก็ได้เยอะ พริกไม่ได้ซื้อเลย ปลูกอะไรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้างเช่น สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป หรือนักเรียนมีพื้นที่บ้าน เล็กๆน้อยๆ ก็ให้ซื้อข่าตะไคร้ปลูกกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ หรือไม่มีพื้นที่บ้านที่เป็นดิน จะมีกระถาง เล็กอาจจะปลูกต้นหอม หรือ พอเพียงในที่นี้หมายความว่าพอเพียงในอัตราภาพของตนเอง นักเรียน ไม่หุงเพื่อตามเพื่อนมืออย่างไรก็ใช้อย่างนั้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นก็มีหลาย ลักษณะ เช่น เงินไม่พอกก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วาง แผนการใช้ของให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายหรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหน รู้จัก แบ่งเวลาของเรา เพื่อไม่ให้งานติดขัด งานจะเยอะจะน้อยก็อยู่ที่เราวางแผน ถ้างานมากไปเราต้อง คิดวิธีการของเราให้ได้ว่าเราจะต้องทำอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่กระบวนการ ไม่ได้เอามาใช้ตอนผ่าตัดหัวใจ มีเหตุผลในการ ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการให้นักเรียนคิดตรงนี้ใหม่ ไม่ได้ไปจับที่เนื้อหาเพราะจับไม่ได้ ที่จับได้อีกอันหนึ่ง คือ พอเราดูรู้จักหัวใจแล้ว เราจะบำรุงรักษาหัวใจยังไง นี่ก็เชื่อมโยงกับ หลาย อย่างอาจจะเป็นด้านเศรษฐกิจก็ได้ เช่นเราดูแลรักษาร่างกายเราดี เราก็ไม่เสียดังไปหาหมอ เชื่อมได้หมด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“สองเหตุผล ทำไมเขาต้องเลือกเล่มนี้ บางคนก็บอกว่าเขาชอบงานเขียนที่เป็นแบบรัก บางคนชอบแนวไสยศาสตร์ เหตุผลที่เราต้องเรียนรู้เรื่องนี้คืออะไร การวิจารณ์ วิเคราะห์ตัวละคร เด็กบางคนบอกว่า จำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะทักษะการอ่านต้องเอาไปใช้ในชีวิต สอง การอ่าน วรรณกรรมเป็นการเสพ การบริโภคสื่ออย่างหนึ่ง คือฝึกการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เขาสื่อมา เช่น ตัวละครที่วี ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า เขาสื่ออะไรโฆษณาที่เป็นโปรโมชันมือถือ เขาต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า อะไรที่เป็นข้อเท็จจริง อะไรที่เป็นการชักจูงการขายโดยที่มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่ สาม ภูมิคุ้มกัน อะไรที่เป็นภูมิคุ้มกันในงานชิ้นนี้ อย่างแรกเขาต้องขยันเพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องงานไม่เสร็จทัน กำหนดเสียคะแนน การสร้างภูมิคุ้มกันที่สองเชื่อมโยงความมีเหตุผลคือว่าเขาต้องฝึกการวิเคราะห์

เพื่อป้องกันสิ่งยั่วยักจากสื่อต่างๆ เรื่องของคุณธรรม เขาก็มีความอดทน ความเพียร ความขยันก็ ต้องมี และซื่อสัตย์ในการทำงาน สองคือเรื่องของสังคม ถึงแม้จะเป็นงานเดี่ยวแต่เด็กเขาก็ช่วยกัน นะ เช่นบางคนไม่เก่งเรื่องการพิมพ์เขาก็จะให้เพื่อนพิมพ์ให้ แต่เขาจะเป็นคนอ่านต้นฉบับแล้วให้ เพื่อนพิมพ์ ส่วนเรื่องของความรู้ เด็กต้องเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์ การวิจารณ์ หลักทฤษฎีต่างๆ เขาก็ใช้ความรู้ตรงนี้อย่างรอบคอบระมัดระวัง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.3) การมีเหตุผลตามหลักกฎหมาย หมายถึง การปฏิบัติตาม กฎระเบียบของบ้านเมืองได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด เช่น การขับรถบนท้องถนน หากทุกคนขับใน ความเร็วที่กำหนด นอกจากจะลดการเกิดอุบัติเหตุแล้ว ยังเป็นการช่วยประเทศชาติประหยัด น้ำมันได้อีกด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การสอนให้นักเรียนรู้จักเข้าแถวเวลาซื้ออาหารหรือยืมหนังสือ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียน รู้จักระเบียบวินัย เมื่อออกไปสู่สังคมภายนอก จะได้นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.4) การมีเหตุผลตามกฎเกณฑ์สังคม หมายถึง การอธิบายเหตุผล ของการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“อย่างตัวเอง ตั้งปณิธานว่า เราจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋าและรองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังขึ้น ซึ่งแต่เดิมเราไม่ได้คิดอะไร จริงแล้วเรา พอประเทศเรา หรือรัฐบาล หรือสังคม ยึดอันนี้ขึ้นมาให้เราทำหรือให้เราเป็นแนวปฏิบัติ เราก็ได้ทำ แม้ว่ามันอาจ ไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทุกคนแต่มันก็เกิดประโยชน์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอเพียงในทุกๆ ด้าน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน คือให้รู้จักประมาณตนว่าเขาควรทำ อะไรบ้าง สามารถอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข โดยไม่ใช้สิ่งที่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด เป็นนามธรรม เป็นภูมิคุ้มกัน วิธีการคือ สามห่วงสองเงื่อนไข ความพอเพียงคือ ความสบาย ทำให้เกิดความรอบคอบ ชีวิตมั่นคง เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันเป็นมิติสังคม การทำความเคารพ ความสุภาพอ่อนน้อมเป็นวัฒนธรรม เป้าหมายสุดท้ายคือ ความมั่นคงและยั่งยืนในสังคม การประยุกต์ใช้ต้องทำให้ครบทุกหลัก”
(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ จากสถานะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วยระบบภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านศีลธรรม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

1.3.1) ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตระหนักและใช้สิ่งของอย่างรู้คุณค่า ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออม การประกันความเสี่ยงในอนาคต การลงทุนเพื่อพัฒนา และการวางแผนระยะยาว ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“อย่างเรื่องเปิดวิชาเรียนมาแล้ว แล้วถึงงบประมาณ ถ้าบอกว่าเปิดวิชามาแล้วบอกว่าขอเงินมาเรียน เราจะไม่ทำ เพราะเรารู้ว่าต้องใช้งบประมาณจำเป็น เพราะเรารู้ว่าเปิดแล้วไม่เดือดร้อนใคร เขตพื้นที่สนับสนุนก็โอเค”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ตั้งปณิธานว่า เราจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋าและรองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังขึ้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การดำเนินชีวิตของเราจะอยู่อย่างไรให้มีความสุข คือ ดำเนินชีวิตปกติ ที่ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป แต่มันอยู่ที่ความพอใจของเราด้วยนะสำหรับครูดำเนินตรงนั้นเราไม่สนใจว่าเรามีรายได้เท่าไรแต่เรารู้ว่าเราควรจะใช้เท่าไร ควรเก็บเท่าไร สิ่งที่จะใช้มันจำเป็นแค่ไหน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราดำรงชีวิตอยู่ให้รายรับจ่ายเพียงพอกับการใช้ คือไม่ให้เดือดร้อน ไม่ให้เป็นหนี้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การยึดในเรื่องของการประหยัด การอดออม การรู้จักกินใช้ในสิ่งที่มีอยู่”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอเพียงในทุกๆ ด้าน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน คือให้รู้จักประมาณตนว่าเขาควรทำอะไรบ้าง สามารถอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข โดยไม่ใช่สิ่งที่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“นโยบายที่เรานำมาสอนให้เด็กรู้จักประหยัด ใช้ชีวิตอย่างไม่สิ้นเปลืองทั้งเศรษฐกิจ เงินทองและชีวิต คือการรู้จักเก็บ ไม่ให้ไปเดือดร้อนคุณแม่”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้างเช่น สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป หรือนักเรียนมีพื้นที่บ้านเล็กๆน้อยๆ ก็ให้ซื้อข่าตะไคร้ปลูกกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ หรือไม่มีพื้นที่บ้านที่เป็นดิน จะมีกระถางเล็กอาจจะปลูกต้นหอม หรือ พอเพียงในที่นี้หมายความว่าพอเพียงในอัตภาพของตนเอง นักเรียนไม่ฟุ้งเฟ้อตามเพื่อนมีย่างไรก็ใช้อย่างนั้น”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเราจะใช้ชีวิตประจำวันของเราอย่างไรดี ให้เรารู้จักเดินทางสายกลางคือ เรามีน้อยใช้น้อย มีมากก็ไม่ใช้ใช้มากแต่ให้ใช้น้อยแต่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก คือ ต้องดูปริมาณการใช้ของตนเอง หรือการทำงานก็แล้วแต่ไม่โหมเกิน หรือทำน้อยเกินจนไม่ทัน”
(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในชีวิตประจำวันเราอาจมองในเรื่องของความฟุ้งเฟ้อ แต่พอเราได้รับปรัชญาทำให้เราได้มองแง่มุมในเรื่องของการจับจ่ายยังงั้น ไม่ใช่เราจะไม่ใช่เงินแสน แต่จะใช้ในระดับไหนที่จะเหมาะกับสถานการณ์แบบนี้ เราอยู่ตรงนี้น้อยก็จะมีความคิดที่ว่าเอ๊ะ เรานิ่งเฉยๆ คือพอเพียงหรือ ปาวมันก็ไม่ใช่ เป็นลักษณะของการทำงานให้ดีที่สุด ไม่ใช่จะหยุดทุกอย่าง ทำให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆ แต่ก็ต้องวิเคราะห์ให้เข้ากับพื้นฐานบนเหตุผล สถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ไม่อย่างนั้นงานก็มีโอกาสผิดพลาด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“สามภูมิคุ้มกัน อะไรที่เป็นภูมิคุ้มกันในงานชิ้นนี้ อย่างแรกเขาต้องขยันเพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องงานไม่เสร็จทันกำหนดเสียคะแนน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3.2) ระบบภูมิคุ้มกันด้านสังคม หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การอยู่ร่วมกันโดยคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีน้ำอดน้ำทนต่อกัน การรู้จักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน อยู่เย็นเป็นสุข การไม่เป็นเหยื่อของอบายมุข และการมีทุนทางสังคมสูง ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“อย่างตัวเอง ตั้งปณิธานว่า เราจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋าและรองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังขึ้น ซึ่งแต่เดิมเราไม่ได้คิดอะไร จริงแล้วเรา พอประเทศเราหรือรัฐบาล หรือสังคม ยึดอันนี้ขึ้นมาให้เราทำหรือให้เราเป็นแนวปฏิบัติ เราก็ได้ทำ แม้ว่ามันอาจไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทุกคนแต่มันก็เกิดประโยชน์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอเพียงในทุกๆ ด้าน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน คือให้รู้จักประมาณตนว่าเขาควรทำอะไรบ้าง สามารถอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข โดยไม่ใช่สิ่งที่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นก็มีหลายลักษณะ เช่น เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“สามภูมิคุ้มกัน อะไรที่เป็นภูมิคุ้มกันในงานชิ้นนี้ อย่างแรกเขาต้องขยันเพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องงานไม่เสร็จทันกำหนดเสียคะแนน การสร้างภูมิคุ้มกันที่สองเชื่อมโยงความมีเหตุผลคือว่าเขาต้องฝึกการวิเคราะห์เพื่อป้องกันสิ่งยั่วยอกจากสื่อต่างๆ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“คุณธรรมที่เกิดในตัวเขา บางต้นลิบลิว บางต้นปลูกแล้วปลูกอีก บางต้นหายสาบสูญเลยทำงานร่วมกันเอื้อเพื่อน้ำอดน้ำทน บางคนเกิดความอิจฉา ช่วยเพื่อนรดน้ำก็มี แม้อิจฉาเพื่อนแต่ก็ช่วยเพื่อนรด อาจไม่ถึงร้อย แต่ก็ยังดีกว่าไม่ทำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3.3) ระบบภูมิคุ้มกันด้านศีลธรรม หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การมีฐานเครือข่ายที่มั่นคง การสั่งสอนของครอบครัว การพาเด็กเข้าวัดศึกษาและปฏิบัติธรรม การสอนให้ลูกรู้จักการทำบุญ การฝึกใจให้เข้มแข็งด้วยการข่มใจตนเอง ปฏิเสธความชั่ว ยึดมั่นในความดี ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“การฝึกให้นักเรียนมีสติ สมารถในการทำงานและให้นักเรียนทำความดีละเว้นความชั่ว ทำจิตใจบริสุทธิ์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การทำบุญบริจาคของใช้ ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ฝึกให้ครูและนักเรียนรู้จักการเสียสละ ไม่ใช่จะประหยัดแต่ตนเพียงอย่างเดียว ต้องรู้จักให้ผู้อื่นด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3.4) ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตระหนัก เชิดชู ถ่ายทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การมั่นคงในวัฒนธรรมไทย เข้าใจและเป็นมิตรต่อวัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“การสอนให้นักเรียนมีมารยาท สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน แม้แต่ลูกของตัวเองก็ต้องหัดตั้งแต่เล็ก เพราะเห็นว่าการที่เราฝึกฝนให้ลูกเป็นคนดี มีมารยาท จะทำให้วัฒนธรรมของชาติไทยไม่สาบสูญและให้เกียรติวัฒนธรรมต่างชาติด้วย เนื่องจากโรงเรียนนี้ก็มีนักเรียนหลากหลายภาค จำเป็นต้องทำความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมของแต่ละภาคด้วย ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การที่ครูและนักเรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทย ด้วยการสอนให้นักเรียนทำความเคารพด้วยการไหว้ให้ถูกต้อง และเด็กสมัยนี้มีภาษาพูดที่เพี้ยนไปจากภาษาเดิม ดังนั้นจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ภาษาไทย ด้วยการเขียน อ่าน ให้ถูกต้องตามหลักภาษา”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3.5) ระบบภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า มีจิตสำนึกรักและหวงแหน มีความรู้และนโยบายด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม สร้างสุขนิสัยสะอาดเป็นระเบียบ สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายธรรมชาติ ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“นอกจากนี้เสียเหลือ นอกจากจะมีความเทิดทูน สองยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ครูลดเวลาการซักผ้า เสียยัด ไม่เปลืองไฟ การรีด ลูกบรราชการก็ใส่เสื้อผ้าเหมือนกัน เปลี่ยนกันใช้ กระโปรงสีดำ ไม่เปลี่ยน ใช้นั่งง่าย ไฟฟ้าลดเยอะอะไรที่เราปลูกเองได้ แม้ว่าจะอยู่ใน กทม.ครูก็มีวิธี คือปลูกในกระถาง ที่ที่เหลือ ปลูกที่สามารถกินได้ ชมพู ชะอม มะเฟือง พืชริมรั้ว ที่ก็ได้เยอะ พริกนี้ไม่ได้ซื้อเลย ปลูกอะไรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้างเช่น สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป หรือนักเรียนมีพื้นที่บ้าน เล็กๆน้อยๆ ก็ให้ซื้อข่าตะไคร้ปลูกกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ หรือไม่มีพื้นที่บ้านที่เป็นดิน จะมีกระถาง เล็กอาจจะปลูกต้นหอม หรือ พอเพียงในที่นี้หมายความว่าพอเพียงในอรรถภาพของตนเอง นักเรียน ไม่ฟังเพื่อตามเพื่อนมีอย่างไรรู้ใช้อย่างนั้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

1.4) **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง การนำหลักวิชาและความรู้ทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องเหมาะสม มีการวางแผนเพื่อกำหนดสิ่งที่จะทำในอนาคต ให้สามารถลำดับความสำคัญของงาน สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ วิจาร์ณ หลักทฤษฎีต่างๆ สามารถคิด แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติจริงด้วยความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ซึ่งสรุปได้จากการ สัมภาษณ์ดังนี้

“จริงๆ แล้วมันทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ความคิดทางเศรษฐศาสตร์ สังคม ทุกอย่าง หมายความว่า ทำอะไรให้มีสติ รอบคอบ มีเหตุผล ไม่วู่วาม ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป ตาม หลักการนั้นแหละ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“คือการเดินทางสายกลาง คือรู้จักประมาณตนเอง ซึ่งก็ไม่ได้หลุดพ้นไปจากหลักของ พระพุทธศาสนา คือการเดินทางสายกลาง ถ้าเรารู้จักความพอดี การประมาณตนเอง มันก็คือ เศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ต้องไปมองคนอื่น ในความพอเพียงของเรากับอีกคนอาจไม่เท่ากัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“อะไรที่เราปลูกเองได้ แม้ว่าจะอยู่ใน กทม.ครูก็มีวิธี คือปลูกในกระถางที่เหลือ ปลูกที่สามารถกินได้ ชมพู ชะอม มะเฟือง พืชริมรั้ว ที่ก็ได้เยอะ พริกนี้ไม่ได้ซื้อเลย ปลูกอะไรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้างเช่น สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป หรือนักเรียนมีพื้นที่บ้าน เล็กๆน้อยๆ ก็ให้ซื้อข่าตะไคร้ปลูกกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ หรือไม่มีพื้นที่บ้านที่เป็นดิน จะมีกระถาง เล็กอาจจะปลูกต้นหอม หรือ พอเพียงในที่นี้หมายความว่าพอเพียงในอัตภาพของตนเอง นักเรียน ไม่ฟังเพื่อตามเพื่อนมีอย่างไรก็ใช้อย่างนั้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นก็มีหลาย ลักษณะ เช่น เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วาง แผนการใช้ของให้เพียงพอ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในชีวิตประจำวันเราอาจมองในเรื่องของความฟุ้งเฟ้อ แต่พอเราได้รับปรัชญาทำให้เราได้ มองแง่มุมในเรื่องของการจับจ่ายยังงั้น ไม่ใช่เราจะไม่ใช่เงินแสน แต่จะใช้ในระดับไหนที่จะเหมาะ กับสถานการณ์แบบนี้ เราอยู่ตรงนี้บ่อยก็จะมีความคิดที่ว่าเอ๊ะ เรานิ่งเฉยๆ คือพอเพียงหรือ ป่าว มันก็ไม่ใช่ เป็นลักษณะของการทำงานให้ดีที่สุด ไม่ใช่จะหยุดทุกอย่าง ทำให้เข้ากับสถานการณ์ นั้นๆ แต่ก็ต้องวิเคราะห์ให้เข้ากับพื้นฐานบนเหตุผล สถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ไม่อย่างนั้นงานก็มี โอกาสผิดพลาด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การรู้จักตัวเอง ที่จะดำรงชีวิตประจำวันด้วยการรู้จักตัวเอง วิเคราะห์ตัวเองได้ว่าศักยภาพ เราแค่ไหน มีความสุขกับตรงไหน แต่ไม่ได้หมายความว่าแค่นี้แล้วพอ ความพอดีของแต่ละคนไม่ เท่ากันแล้วแต่สภาพแวดล้อมด้วย แต่ที่ความพอดีของแต่ละคนไม่เท่ากันแล้วแต่สภาพแวดล้อม”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่กระบวนการ ไม่ได้เอามาใช้ตอนผ่าตัดหัวใจ เช่น มีความ พอประมาณ คือ เรามีอุปกรณ์เพียงสำหรับนักเรียนใหม่ มีเหตุผลในการใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ในการให้นักเรียนคิดตรงนี้ใหม่ ไม่ได้ไปจับที่เนื้อหาเพราะจับไม่ได้ ที่จับได้อีกอันหนึ่ง คือ พอเราดูรู้จักหัวใจแล้ว เราจะบำรุงรักษาหัวใจยังงั้น นี่ก็เชื่อมโยงกับ หลายอย่างอาจจะเป็นด้าน เศรษฐกิจก็ได้ เช่นเราดูแลรักษาร่างกายเราดี เราก็ไม่เสียดังไปหาหมอ เชื่อมได้หมด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การวางแผน การประมาณการในการทำงานต่างๆ ให้มันพอเหมาะพอดีกับตัวเรา กับ ตำแหน่งหน้าที่การงาน กับสถานะ ความรับผิดชอบ ความสามารถต่างๆ คือทำอะไรก็ตามให้ เหมาะสมกับตัวเรา เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากเกินไป หรือไม่สบายเกินไป”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ส่วนเรื่องของความรู้ เด็กต้องเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์ การวิจารณ์ หลักทฤษฎีต่างๆ เขาก็ใช้ความรู้ตรงนี้อย่างรอบคอบระมัดระวัง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ความรู้เขาเรื่องการปลูกสะตอ การปลูกต้นกล้วย การทำงานเขามีความระมัดระวังหรือ เปล่า การรดน้ำต้นไม้ เข้ากับเย็น แต่ที่ให้รดตอนนี้ก็ยิ่งดีกว่าการที่มันไม่ได้รดน้ำ เสียใหม่ เสีย แต่เด็กต้องรู้ว่าไม่เหมาะในการรดน้ำต้นไม้”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

1.5) เจื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การดำรงชีวิตด้วยการรู้จักตนเอง มีสติรู้อยู่ เสมอโดยนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ได้แก่ ยึดมั่นในความดีงาม มีความสามัคคี ความอดทน ไม่ย่อท้อ ต่อความยากลำบาก ความเพียร มีสติปัญญา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ และ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ในวิชาครูก็เพื่อให้เหมาะกับเด็ก คือเด็กเขาพร้อมพอใจ ถ้าพอใจก็ไปได้ครึ่งแล้ว ฉันพอทำได้ ฉันชอบ อย่างละครชาตรีก็จะบอกว่าเธอต้องแค่นี้ๆ ดูว่าเขาได้แค่ไหน เช่น ถ้าใครได้เลยก็จะ ถ่ายทอด แต่ถ้าใครยังไม่ได้อยากไปลองซ้อมที่บ้านก็ได้เลย แล้วแต่ตัวเขานี้คือพอเหมาะพอควร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“คือการเดินทางสายกลาง คือรู้จักประมาณตนเอง ซึ่งก็ไม่ได้หลุดพ้นไปจากหลักของ พระพุทธศาสนา คือการเดินทางสายกลาง ถ้าเรารู้จักความพอดี การประมาณตนเอง มันก็คือ เศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ต้องไปมองคนอื่น ในความพอเพียงของเรากับอีกคนอาจไม่เท่ากัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การดำเนินชีวิตทุกอย่าง คือถ้าเขาใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล มีสติ ใช้ของอย่างคุ้มค่า ครูคิดว่า มันน่าจะเข้าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมันเชื่อมโยงกันหลายๆ เรื่อง ตั้งแต่ การดำเนิน ชีวิตของเราจะอยู่อย่างไรให้มีความสุข คือ ดำเนินชีวิตปกติ ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินไป แต่มันอยู่ที่ความ พอใจของเราด้วยนะ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเราจะใช้ชีวิตประจำวันของเราอย่างไรดี ให้เรารู้จักเดินทางสายกลางคือ เรามีน้อยใช้น้อย มีมากก็ไม่ไช่ใช้มากแต่ให้ใช้น้อยแต่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก คือ ต้องดูปริมาณการใช้ของตนเอง หรือการทำงานก็แล้วแต่ไม่โหมเกิน หรือทำน้อยเกินจนไม่ทัน มันพูดยาก คือ การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น ถ้าเบียดเบียนคนอื่นก็มีหลายลักษณะ เช่น เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ยหรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหน รู้จักแบ่งเวลาของเรา เพื่อไม่ให้งานติดขัด งานจะเยอะจะน้อยก็อยู่ที่เราวางแผน ถ้างานมากไปเราต้องคิดวิธีการของเราให้ได้ว่าเราจะต้องทำอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด เป็นนามธรรม เป็นภูมิคุ้มกัน วิธีการคือ สามห่วงสองเงื่อนไข ความพอเพียงคือ ความสบาย ทำให้เกิดความรอบคอบ ชีวิตมั่นคง เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันเป็น มิติสังคม การทำความเคารพ ความสุภาพอ่อนน้อมเป็นวัฒนธรรม เป้าหมายสุดท้ายคือ ความมั่นคงและยั่งยืนในสังคม การประยุกต์ใช้ต้องทำให้ครบทุกหลัก”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“เรื่องของคุณธรรม เขาก็มีความอดทน ความเพียร ความขยันก็ต้องมี และซื่อสัตย์ในการทำงาน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“การปลูกต้นไม้ ทั้งที่ไม่ยากแต่ทำไมไม่มีความพอประมาณในตัวของเด็ก มันก็ไปถึงภูมิคุ้มกัน ถึงคุณธรรม เหตุผลที่งานไม่สำเร็จเพราะ เขาไม่มีคุณธรรมความรับผิดชอบ งานปลูกต้นไม้ กกล้วย ต้นสะตออย่างละ 1 ต้นต่อคน คุณธรรมที่เกิดในตัวเขา บางต้นลิบลิว บางต้นปลูกแล้วปลูกอีก บางต้นหายสาบสูญเลย ทำงานร่วมกันเอื้อเพื่อนำรดน้ำกัน บางคนเกิดความอิจฉา ช่วยเพื่อนรดน้ำก็มี แม้อิจฉาเพื่อนแต่ก็ช่วยเพื่อนรด อาจไม่ถึงร้อย แต่ก็ยังดีกว่าไม่ทำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามมาวิเคราะห์และจัดในหัวข้อที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา คือ การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ 7 ประเด็น ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านการดำเนินชีวิต โดยพิจารณาถึงความถูกต้องด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้วยการสอบถามจากผู้บริหาร เพื่อนครู และนักเรียนในเรื่องเดียวกัน และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและเจาะลึก และการศึกษาเอกสารจากการจดบันทึก และการถอดเทปมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นความเรียงประกอบการนำเสนอด้วยตาราง และการยกคำพูด ดังนี้

2.1) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการสอดแทรกและบูรณาการในรายวิชาและกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน และมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ในวิชาครูก็ทำให้เหมาะกับเด็ก คือเด็กเขาพร้อมพอใจ ถ้าพอใจก็ไปได้ครึ่งแล้ว ฉันพอทำได้ ฉันชอบ อย่างละครชาตรีก็จะบอกว่าเธอต้องแค่นี้ๆ ดูว่าเขาได้แคไหน...”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการให้การสนับสนุนทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเช่น การจัดกิจกรรมออมเงินของธนาคาร ธกส. หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องท่านก็อนุมัติโครงการ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“ตอนเช้ามีการพูดหน้าเสาธงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ครูและนักเรียนฟัง รวมถึงพาคณะครูไปศึกษาดูงานที่อิมแพคเมืองทองธานี”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการสนับสนุน ตามนโยบายของรัฐบาล”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การประชุมทุกครั้งผู้อำนวยการจะพูดเกี่ยวกับพระราชดำรัส พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน บางครั้งจะนำข่าวที่ตีแผ่ใน นสพ. มาอ่านให้ฟังเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนทุกคนให้ทำบัญชีรายรับรายจ่าย และทุกเดือนจะมีรถส.มารับเงินออมจากนักเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีโครงการมาให้ที่โรงเรียนทำ ผู้อำนวยการจะเรียกประชุมครูทั้งหมดแล้วก็เข้าไปปรับฟังว่าครูแต่ละคนมีไอเดียอะไรที่จะเสนอขึ้นไปเพื่อจะให้เป็นโครงการใหญ่ของโรงเรียนด้วย

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูหัวหน้าระดับม.5, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ครูค่อยๆ ทำโดยตั้งแต่แรก เช่นเรื่องการใช้จ่าย เช่น วัสดุเหลือใช้ กระดาษ เมื่อก่อนเอกสารใช้ขังมามากๆ จึงให้ประหยัด เช่นเอากระดาษที่ใช้แล้วมาทำที่คาดเข็มขัด เอกสารการสอน จะทำรวมเล่ม ก็ไม่ต้องโรฟร่าเพื่อ เรื่องไฟ ในโรงเรียนจะมีมาตรการว่าเปิดตอน สิบโมงจึงจะเปิดแอร์ พอห้าโมงเย็นจะให้เด็กลงจากตึก ประหยัดแอร์ ไฟ ที่สำคัญรักษาความปลอดภัย เพราะว่าอาคารเรียนบางครั้งมันเปลี่ยว บางครั้งครูประชุมตึกส่วนใหญ่ทางโรงเรียนมีเวลามีประชุม ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะเน้นย้ำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในการจัดทำแผนการเรียนการสอนบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง มีการขอความร่วมมือจากครูในแต่ละกลุ่มสาระส่งภายในเดือนนี้ ก็มีบางคนส่งตามกำหนด แต่บางกลุ่มสาระรวบรวมก็เห็นครูมีความพยายามรวบรวมจัดทำให้เสร็จ ช่วยกันคิด ประชุมวางแผนการทำงาน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูภาษาไทย, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“การขอความร่วมมือจากครูในการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากภาระงานหลัก ครูส่วนใหญ่ จะให้ความร่วมมือในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีบางคนหรือบางกลุ่มที่ให้ความร่วมมือทำงานด้วยใจจริง”

(กรณีศึกษาที่ 1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูในโรงเรียนเป็นวิทยากร และได้รับคัดเลือกจากสภาพัฒน์ในการจัดทำหลักสูตร แกนกลางบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนได้จัดทำวงชั้นที่ 4 ณ จังหวัด ชลบุรี ครูทุกคนต้องร่วมมือ เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียน ทุกหมวดทุกฝ่ายต้องมีแผนเชื่อมโยง กับสามห่วงสองเงื่อน แล้วเชื่อมโยงสู่ 4มิติ เพิ่งประกาศใช้เมื่อภาคเรียนที่สอง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอระบบนี้เข้ามาในโรงเรียนเป็นที่รู้กันว่าโรงเรียนต้องรับผิดชอบตรงนี้และทุกคนต้อง ร่วมมือกันเพื่อที่จะให้ลงสู่ตัวเด็ก เราก็เอาตัวนี้เข้ามาประยุกต์ใช้ในเรื่องการเรียนการสอนในบาง เรื่องที่เราสามารถใช้ได้ ซึ่งจริงๆแล้วก็สามารถใช้ได้ทั้งหมดแหละ เพียงแต่ว่าเราจะเข้าใจในการ เอาหลักมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนหรือไม่ ไม่เฉพาะการเรียนการสอนอย่างเดียว ทั้งการ ทำงาน อะไรเยอะแยะมากมาย ทั้งเรื่องความรู้สึกกับตัวเองว่าตัวเองจะสามารถทำอะไรได้มากน้อย แคะไหน คือต้องรู้จักตัวเองก่อน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“เอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่กระบวนการ ไม่ได้เอามาใช้ตอนผ่าตัดหัวใจ เช่น มีความ พอประมาณ คือ เรามีอุปกรณ์เพียงสำหรับนักเรียนใหม่ มีเหตุผลในการใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ในการให้นักเรียนคิดตรรกะใหม่ ไม่ได้ไปจับที่เนื้อหาเพราะจับไม่ได้ ที่จับได้อีกอันหนึ่ง คือ พอเราดูรู้จักหัวใจแล้ว เราจะบำรุงรักษาหัวใจยังไง นี่ก็เชื่อมโยงกับ หลายอย่างอาจจะเป็นส่วน เศรษฐกิจ...”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การวางแผน การประมาณการในการทำงานต่างๆ ให้มันพอเหมาะพอดีกับตัวเรา กับ ตำแหน่งหน้าที่การงาน กับสถานะ ความรับผิดชอบ ความสามารถต่างๆ คือทำอะไรก็ตามให้ เหมาะสมกับตัวเรา เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากเกินไป หรือไม่สบายเกินไป”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“เขาก็มีความอดทน ความเพียร ความขยันก็ต้องมี และซื่อสัตย์ในการทำงาน สองคือเรื่องของสังคม ถึงแม้จะเป็นงานเดี่ยวแต่เด็กเขาก็ช่วยกันนะ เช่นบางคนไม่เก่งเรื่องการพิมพ์เขาก็จะให้เพื่อนพิมพ์ให้ แต่เขาจะเป็นคนอ่านต้นฉบับแล้วให้เพื่อนพิมพ์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย/ 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“การปลูกต้นไม้ ทั้งที่ไม่ยากแต่ทำไมไม่มีความพอประมาณในตัวของเด็ก มันก็ไปถึงภูมิคุ้มกัน ถึงคุณธรรม เหตุผลที่งานไม่สำเร็จเพราะ เขาไม่มีคุณธรรมความรับผิดชอบ ความรู้เขาเรื่องการปลูกสะตอ การปลูกต้นกล้วย การทำงานเขามีความระมัดระวังหรือเปล่า การรดน้ำต้นไม้เข้ากับเย็น แต่ที่ให้รดตอนนี้ก็ยังดีกว่าการที่มันไม่ได้รดน้ำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.2) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านจิตใจ หมายถึง การมีจิตที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นในการประยุกต์หลักปรัชญา สามารถวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความเข้มแข็ง ความขยัน ความอดทน และการพึ่งตนเองได้ ด้วยการตั้งปณิธานตนให้ ลด ละ เลิกกิเลส ด้วยความสมัครใจ ใช้สติปัญญาให้เหตุผล และคำนึงถึงส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ในวิชาครูก็คือให้เหมาะกับเด็ก คือเด็กเขาพร้อมพอใจ ถ้าพอใจก็ไปได้ครึ่งแล้ว ฉันพอทำได้ ฉันชอบ อย่างละครชาตรีก็จะบอกว่าเธอต้องแค่นี้ๆ ดูว่าเขาได้แค่ไหน เช่น ถ้าใครได้เลยก็จะถ่ายทอด แต่ถ้าใครยังไม่ได้อยากไปลองซ่อมที่บ้านก็ได้เลย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“จริงแล้วเรา พอประเทศเรา หรือรัฐบาล หรือสังคม ยึดอันนี้ขึ้นมาให้เราทำหรือให้เราเป็นแนวปฏิบัติ เราก็ได้ทำ แม้ว่ามันอาจไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทุกคนแต่มันก็เกิดประโยชน์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถ้าเรารู้จักความพอดี การประมาณตนเอง มันก็คือ เศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ต้องไปมองคนอื่น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“การดำเนินชีวิตทุกอย่าง คือถ้าเขาใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล มีสติ ใช้ของอย่างคุ้มค่า ครูคิดว่ามันน่าจะเข้าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในการที่จะน้อมนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงมาใช้ เพราะโรงเรียนเราเป็นโรงเรียนที่กำเนิดโดยพระองค์ท่าน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“อ่านหนังสือเอง ในห้องสมุดโรงเรียนจะมีหนังสือ เศรษฐกิจพอเพียง วารสาร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีในหลวงเป็นที่ตั้ง สนองนโยบายของในหลวง ท่านก็มุ่งให้เยาวชนรู้จักอดออมประหยัด เราในฐานะเป็นครูก็ควรส่งเสริมให้เด็กยึดปฏิบัติ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เงินที่เราจะจับจ่ายในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ก็เอามาใช้กับสิ่งที่มีประโยชน์ดีกว่า”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราพยายามที่จะโน้มน้าวเด็กให้รู้จักประหยัด พอเพียง...พยายามพูดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เขาฟัง เปรียบเทียบ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พระองค์ท่านเป็นแม่แบบของเศรษฐกิจพอเพียง เราจะดำเนินรอยตาม”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เห็นว่า ศก.ในปัจจุบัน สมควรที่เอาหลักการของพระองค์ท่านมาใช้ เหมาะสมที่สุดกับภาวะศก.เช่นนี้ ถ้า นักเรียนไม่รู้จักคำว่าพอเพียงจะไม่สามารถอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ตั้งปณิธานไว้ในใจว่า1. จะไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย สิ่งไหนที่ควรซื้อจำเป็นต้องซื้อ สิ่งไหนไม่ควรไม่จำเป็นจะไม่ซื้อ เช่น กำหนดว่า จะไม่ซื้อเครื่องสำอาง เอาแค่จำเป็น เช่น ลิปมัน จะไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เสื้อผ้าจะไม่เอาที่เป็นแบรนด์เนมจะเอาที่สมกับความเป็นครู”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเราจะใช้ชีวิตประจำวันของเราอย่างไรดี ให้เรารู้จักเดินทางสายกลางคือ เรามีน้อยใช้น้อย มีมากก็ไม่ใช้ใช้มากแต่ให้ใช้น้อยแต่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก...การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในชีวิตประจำวันเราอาจมองในเรื่องของความฟุ้งเฟ้อ แต่พอเราได้รับปรัชญาทำให้เราได้มองแง่มุมในเรื่องของการจับจ่ายยังไง ไม่ใช่เราจะไม่ใช่เงินแสน แต่จะใช้ในระดับไหนที่จะเหมาะกับสถานการณ์แบบนี้”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การรู้จักตัวเอง ที่จะดำรงชีวิตประจำวันด้วยการรู้จักตัวเอง วิเคราะห์ตัวเองได้ว่าศักยภาพเราแค่ไหน มีความสุขกับตรงไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูทุกคนต้องร่วมมือ เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียน ทุกหมวดทุกฝ่ายต้องมีแผนเชื่อมโยงกับสามห่วงสองเงื่อน แล้วเชื่อมโยงสู่ 4 มิติ เพิ่งประกาศใช้เมื่อภาคเรียนที่สอง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีความพอประมาณ คือ เรามีอุปกรณ์เพียงสำหรับนักเรียนใหม่ มีเหตุผลในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการให้นักเรียนคิดตรงนี้ใหม่”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การวางแผน การประมาณการในการทำงานต่างๆ ให้มันพอเหมาะพอดีกับตัวเรา กับตำแหน่งหน้าที่การงาน กับสถานะ ความรับผิดชอบ ความสามารถต่างๆ คือทำอะไรก็ตามให้เหมาะสมกับตัวเรา เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากเกินไป หรือไม่สบายเกินไป”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“เขาก็มีความอดทน ความเพียร ความขยันก็ต้องมี และซื่อสัตย์ในการทำงาน สองคือเรื่องของสังคม ถึงแม้จะเป็นงานเดี่ยวแต่เด็กเขาก็ช่วยกันนะ เช่นบางคนไม่เก่งเรื่องการพิมพ์เขาก็จะให้เพื่อนพิมพ์ให้ แต่เขาจะเป็นคนอ่านต้นฉบับแล้วให้เพื่อนพิมพ์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“การปลูกต้นไม้ ทั้งที่ไม่ยากแต่ทำไมไม่มีความพอประมาณในตัวของเด็ก มันก็ไปถึง ภูมิคุ้มกัน ถึงคุณธรรม เหตุผลที่งานไม่สำเร็จเพราะ เขาไม่มีคุณธรรมความรับผิดชอบ ความรู้เขา เรื่องการปลูกสะตอ การปลูกต้นกล้วย การทำงานเขามีความระมัดระวังหรือเปล่า การรดน้ำต้นไม้ เข้ากับเย็น แต่ที่ให้รดตอนนี้ก็ยิ่งดีกว่าการที่มันไม่ได้รดน้ำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.3) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านสังคม หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้รักสามัคคี มีน้ำอดน้ำทน ต่อกันและให้ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ ครอบครัวและชุมชน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“เราเองมีความรู้สึก ว่า สติเนี่ย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พูดอยู่บ่อยๆ ว่า ถ้าเรามีสติ เราก็สามารถ ทำอะไรได้...แม้ว่ามันอาจไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทุกคนแต่มันก็เกิดประโยชน์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“จะสอดแทรกในการอบรม นักเรียน เป็นส่วนใหญ่ เพราะว่ามีหน้าที่หลักคือ เป็นที่ปรึกษา ของ นักเรียนมาทุกปี ดังนั้นการที่เป็นที่ปรึกษาเราจะให้คุณธรรมจริยธรรมได้มากเลยถ้าเราสอนให้ เด็กพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ก็จะทำให้เด็กส่วนหนึ่งไม่ลักขโมยของและก็ไม่อิจฉาเพื่อน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เป็นโครงการเพื่อให้เด็กห่างไกลจากยาเสพติด โดยมีเยาวชนเป็นแกนนำร่วมรณรงค์ตรง นี้ ทั้งภายในโรงเรียนและชุมชน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอเพียงในทุกด้านทั้งที่บ้านและโรงเรียน คือรู้จักประมาณตนว่าควรทำอะไรให้สามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถ้าเราใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเราจะสามารถดูแลค่าใช้จ่ายในบ้านของเรา ได้แล้วก็ขยายความไปถึงบ้าน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“สอนในวิชาเศรษฐศาสตร์ ให้นักเรียนทำบัญชีรายรับ-จ่าย ว่าวันหนึ่งใช้เงินไปเท่าไร สิ้นค้าอะไรบ้าง และมีเงินเหลือเท่าไร พอครบ 1 สัปดาห์จะให้นักเรียนวิเคราะห์ดูว่าจำเป็นไหม สิ้นค้าตัวนั้นฟุ่มเฟือยหรือไม่ เงินที่เหลือเอาไปทำอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่าย หรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เรานิ่งเฉยๆ คือพอเพียงหรือ ป่าว มันก็ไม่ใช่ เป็นลักษณะของการทำงานให้ดีที่สุด ไม่ใช่ จะหยุดทุกอย่าง ทำให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆ แต่ก็ต้องวิเคราะห์ให้เข้ากับพื้นฐานบนเหตุผล สถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ไม่อย่างนั้นงานก็มีโอกาสผิดพลาด”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การขับเคลื่อนเริ่มจากกระเปิดจากข้างใน คือทำด้วยความสมัครใจ พอเรามีความรู้มากขึ้น และทำสำเร็จแล้วขยายสู่ชุมชน โรงเรียนอื่น”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอเราดูรู้จักหัวใจแล้ว เราจะบำรุงรักษาหัวใจยังไง นี่ก็เชื่อมโยงกับ หลายอย่างอาจจะ เป็นด้านเศรษฐกิจก็ได้ เช่นเราดูแลรักษาร่างกายเราดี เราก็ไม่เสียดังไปหาหมอ เชื่อมได้หมด...”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถึงแม้จะเป็นงานเดี่ยวแต่เด็กเขาก็ช่วยกันนะ เช่นบางคนไม่เก่งเรื่องการพิมพ์เขาก็จะให้ เพื่อนพิมพ์ให้ แต่เขาจะเป็นคนอ่านต้นฉบับแล้วให้เพื่อนพิมพ์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“คุณธรรมที่เกิดในตัวเขา บางต้นลึบลิว บางต้นปลูกแล้วปลูกอีก บางต้นหายสาบสูญเลย ทำงานร่วมกันเอื้อเพื่อนำอดน้ำหน บางคนเกิดความอิจฉา ช่วยเพื่อนรดน้ำก็มี แม้อิจฉาเพื่อนแต่ก็ ช่วยเพื่อนรด อาจไม่ถึงร้อย แต่ก็ยังดีกว่าไม่ทำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.4) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ยั่งยืนสูงสุด อนุรักษ์ธรรมชาติ ด้วยการจัดการที่ฉลาด รอบคอบ มีการนำของเหลือใช้มาประยุกต์หรือใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ถ้าบอกว่าเปิดวิชามาแล้วบอกว่าขอเงินมาเรียน เราจะไม่ทำ เพราะเรารู้ว่าต้องใช้งบประมาณจำเป็น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ตัวเอง ตั้งปณิธานว่า เราจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋าและรองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังขึ้น ซึ่งแต่เดิมเราไม่ได้คิดอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“อะไรที่เราปลูกเองได้ แม้ว่าจะอยู่ใน กทม.ครูก็มีวิธี คือปลูกในกระถาง ที่ที่เหลือ ปลูกที่สามารถกินได้ ชมพู ชะอม มะเฟือง พืชริมรั้ว ที่ก็ได้เยอะ พริกนี้ไม่ได้ซื้อเลย ปลูกอะไรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ครูค่อยๆ ทำโดยตั้งแต่แรก เช่น เรื่องการใช้จ่าย เช่น วัสดุเหลือใช้กระดาษ เมื่อก่อนเอกสารใช้ขังมาก ๆ จึงให้ประหยัด”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“จะใช้หลักการบูรณาการด้วย คือการบูรณาการคือการทำงานที่คล้ายกันหลายๆ อย่าง ประเภทเดียวกัน เช่น การไปทัศนศึกษาซึ่งหลายๆหมวดวิชาสามารถนำมารวมกันได้ ช่วยเรื่องประหยัดได้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“สิ่งแวดล้อม นักเรียนสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมได้โดยการอาจจะปลูกต้นไม้ที่ละต้นที่บ้านก็ได้”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของเราให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่าย หรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหนรู้จักแบ่งเวลาของเรา เพื่อไม่ให้งานติดขัด งานจะเยอะจะน้อยก็อยู่ที่เราวางแผน ถ้างานมากไปเราต้องคิดวิธีการของเราให้ได้ว่าเราจะต้องทำอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การรู้จักตัวเอง ที่จะดำรงชีวิตประจำวันด้วยการรู้จักตัวเอง วิเคราะห์ตัวเองได้ว่าศักยภาพเราแค่ไหน มีความสุขกับตรงไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอมีคำว่าเศรษฐกิจเข้ามาคนเข้าใจว่าต้องได้กำไรสูงสุด แต่จริงๆ ไม่ใช่ เช่นการซื้อเส้นใยป่านศรนารายณ์ จากชาวบ้าน อาจารย์คิดว่าไม่เป็นเศรษฐกิจพอเพียง เพราะทำลายสิ่งแวดล้อม”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“เอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ที่กระบวนการ ไม่ได้เอามาใช้ตอนผ่าตัดหัวใจ เช่น มีความพอประมาณ คือ เรามีอุปกรณ์เพียงสำหรับนักเรียนใหม่ มีเหตุผลในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการให้นักเรียนคิดตรงนี้ใหม่ ไม่ได้ไปจับที่เนื้อหาเพราะจับไม่ได้ ที่จับได้อีกอันหนึ่งคือ พอเรารู้จักหัวใจแล้ว เราจะบำรุงรักษาหัวใจยังไง นี่ก็เชื่อมโยงกับ หลายอย่างอาจจะเป็นด้านเศรษฐกิจ...”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“การปลูกต้นไม้ ทั้งที่ไม่ยากแต่ทำไมไม่มีความพอประมาณในตัวของเด็ก มันก็ไปถึงภูมิคุ้มกัน ถึงคุณธรรม เหตุผลที่งานไม่สำเร็จเพราะ เขาไม่มีคุณธรรมความรับผิดชอบ ความรู้เขา เรื่องการปลูกสะตอ การปลูกต้นกล้วย การทำงานเขามีความระมัดระวังหรือเปล่า การรดน้ำต้นไม้ เข้ากับเย็น แต่ที่ให้รดตอนนี้ก็ยังดีกว่าการที่มันไม่ได้รดน้ำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.5) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การปฏิบัติตนให้เป็นสุขตามอัตภาพ พออยู่พอกิน โดยพิจารณาถึงความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย การลดทอนรายจ่ายและความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ การรู้จักเก็บออม และการสร้างรายได้ด้วยการประกอบอาชีพสุจริต ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ถ้าบอกว่าเปิดวิชามาแล้วบอกว่าขอเงินมาเรียน เราจะไม่ทำ เพราะเรารู้ว่าต้องใช้งบประมาณจำเป็น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ตัวเอง ตั้งปณิธานว่า เราจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋าและรองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังขึ้น ซึ่งแต่เดิมเราไม่ได้คิดอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถ้าเรารู้จักความพอดี การประมาณตนเอง มันก็คือ เศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราไม่สนใจว่าเรามีรายได้เท่าไรแต่เรารู้ว่าเราควรจะใช้เท่าไร ควรเก็บเท่าไร สิ่งที่จะใช้มันจำเป็นแค่ไหน นอกจากนี้เสื้อเหลือง นอกจากจะมีความเทิดทูน สองยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คุลดเวลาการซักผ้า เสื้อยืด ไม่เปลืองไฟ การรีด ลูกรับราชการก็ใส่เสื้อเหลืองเหมือนกัน เปลี่ยนกันใช้ กระโปรงสีดำ ไม่เปลี่ยน ใช้ได้ง่าย ไฟฟ้าลดเยอะ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราดำรงชีวิตอยู่ให้รายรับจ่ายเพียงพอกับการใช้ คือไม่ให้เดือดร้อน ไม่ให้เป็นหนี้ ที่นี้การดำรงชีวิตอยู่ก็ปรับมาใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนได้ด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ก่อนที่เราจะซื้อของหรือตัดสินใจที่เราพอใจ ต้องดูก่อนว่าเรามีความต้องการในการใช้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับว่าเงินในกระเป๋าเพียงพอไหม กับสิ่งที่เราจะซื้อ หรือถ้าเราซื้อไปแล้วมันจะเหลือเท่าไร ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแล้วก็การใช้ของเราว่า เราจำเป็นไหมที่เราจะใช้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“รู้จักอดออม ก็ไม่ต้องไปเสียเงินให้กับความฟุ่มเฟือยให้กับบุหรี เหล้า หรือไปมั่วสุมในเรื่องต่างๆ ตรงนี้ก็ช่วยลดภาระ เงินที่เราจะจับจ่ายในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ก็เอามาใช้กับสิ่งที่มีประโยชน์ดีกว่า”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“สามารถอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข โดยไม่ใช้สิ่งที่ฟุ่มเฟือย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“สอนให้รู้จักทั้งสุขภาพอนามัยของตนเอง ไม่ใช่จ่ายเกินตัว อะไรประหยัดได้ก็ประหยัด ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้าง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายหรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในชีวิตประจำวันเราอาจมองในเรื่องของความฟุ้งเฟ้อ แต่พอเราได้รับปรัชญาทำให้เราได้มองแง่มุมในเรื่องของการจับจ่ายยังงั้ ไม่ใช่เราจะไม่ใช่เงินแสน แต่จะใช้ในระดับไหนที่จะเหมาะสมกับสถานการณ์แบบนี้”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราก็นำมาใช้แก้ปัญหา เรื่องค่าใช้จ่ายในโรงเรียน ก็ลดปริมาณลง จากเจ็ดแสน เหลือสองแสน เอาแอลอนเก่ามาเปลี่ยน ค่าหมึกปริ้นเตอร์ ชั่วสุกที่เหลือเอาไปตาก แล้วขายได้ได้เดือนละสองพันสิ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“นี่ก็เชื่อมโยงกับ หลายอย่างอาจจะเป็นด้านเศรษฐกิจก็ได้ เช่นเราดูแลรักษาร่างกายเราดี เราก็ไม่เสียดังไปหาหมอ เชื่อมได้หมด...”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีตลาดมารับผลผลิต ตลาดคือโรงครัว ส่งทำไรก็มีบิลเบิก อัฐยายซื้อขนมยาย เด็กได้ค่าแรง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.6) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านเทคโนโลยี หมายถึง การนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการจัดการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเผยแพร่ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางเว็บไซต์ สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้เกิดประโยชน์แก่คนหมู่มาก

“ได้รับความรู้จากสื่อต่างๆ ไปที่เราได้รับฟัง อ่าน จากหนังสือพิมพ์ ดูทีวี”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“การบริโภคสื่ออย่างหนึ่ง คือฝึกการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เขาสื่อมา เช่น ดูละครทีวี ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า เขาสื่ออะไรโฆษณาที่เป็นโปรโมชันมือถือ เขาต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า อะไรที่เป็นข้อเท็จจริง อะไรที่เป็นการชักจูงการขายโดยที่มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“โครงการขับเคลื่อนเรื่องงานเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นสิ่งคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเข้าหาแหล่งการเรียนรู้ หนังสือ นสพ. จากวารสาร เน้น เราก็ให้เด็กเขียนความรู้ที่ได้โดยการสรุป ทำให้เด็กสามารถวิเคราะห์เป็นความรู้จากเน็ต ให้ทำรายงาน ครูในห้องสมุดบอกว่าเด็กเข้าห้องสมุดมากขึ้น มองหานั่งสื่อที่หลากหลายมากขึ้น”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.7) ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ด้านการดำเนินชีวิตหมายถึง การดำเนินชีวิตด้วยสติ วางแผนการใช้ให้เหมาะกับจำเป็นบนพื้นฐานของเหตุผล ทำการใดๆ ด้วยความพอเหมาะกับตนเองไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความเพียรพยายาม และดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

“คือการเดินทางสายกลาง คือรู้จักประมาณตนเอง ซึ่งก็ไม่ได้หลุดพ้นไปจากหลักของพระพุทธศาสนา คือการเดินทางสายกลาง ถ้าเรารู้จักความพอดี การประมาณตนเอง มันก็คือเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ต้องไปมองคนอื่น ในความพอเพียงของเรากับอีกคนอาจไม่เท่ากัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราดำรงชีวิตอยู่ให้รายรับจ่ายเพียงพอกับการใช้ คือไม่ให้เดือดร้อน ไม่ให้เป็นหนี้ ที่นี้การดำรงชีวิตอยู่ก็ปรับมาใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนได้ด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เงินไม่พอก็ไปขอยืมเขา ถ้าไปยืมเขาก็ไม่ดี เราก็ต้องรู้จักใช้ของเราให้เพียงพอ วางแผนการใช้ของให้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายหรือ เวลาสอนก็ต้องรู้ว่างานเราอยู่ตรงไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในชีวิตประจำวันเราอาจมองในเรื่องของความหุงเพื่อ แต่พอเราได้รับปรัชญาทำให้เราได้มองแง่มุมในเรื่องของการจับจ่ายยังงี้ ไม่ใช่เราจะไม่ใช่เงินแสน แต่จะใช้ในระดับไหนที่จะเหมาะกับสถานการณ์แบบนี้”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสอบถามจากผู้บริหาร เพื่อนครู และนักเรียนในเรื่องเดียวกัน พร้อมสังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ของผู้ให้ข้อมูล และนำข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและเจาะลึก และการศึกษาเอกสาร จากการจัดบันทึก และการถอดเทปมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นความเรียงประกอบการนำเสนอด้วยตาราง และการยกคำพูดผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้

จากการที่ผู้วิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ทำหน้าที่จัดเตรียมรายชื่อวิทยากร ผู้เข้าร่วมอบรม รวมถึงเอกสารการอบรม ผู้วิจัยสังเกตได้ว่ามีร่องรอยของการเข้ารับการอบรมของกรณีศึกษาทั้ง 2 โรงเรียน ในโครงการดังกล่าว รวมทั้งการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรบูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การได้รับการปลูกจิตสำนึกและความตระหนักเพื่อให้เกิดความหยั่งรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการหรือรูปแบบอันหลากหลาย เช่น การเข้ารับการอบรม สัมมนา การเข้าฟังบรรยายจากวิทยากร การเข้าร่วมโครงการ การชมนิทรรศการ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1.1) การได้รับความรู้จากผู้อื่นจัดให้ ครูได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ให้เข้าร่วมอบรม/ สัมมนาจากหน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียน

“ผู้อำนวยการให้การสนับสนุนทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง เช่น การจัดกิจกรรมออมเงินของธนาคาร ธกส. หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องท่านก็อนุมัติโครงการ”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“ท่านให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี เช่น ตอนเช้ามีการพูดหน้าเสาธงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ครูและนักเรียนฟัง รวมถึงพาคณะครูไปศึกษาดูงานที่อิมแพค”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการสนับสนุน ตามนโยบายของรัฐบาล”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้การสนับสนุนมาก มีการประชุมทุกครั้งจะพูดเกี่ยวกับพระราชดำรัส พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน บางครั้งจะนำข่าวที่ดีในหนังสือพิมพ์มาอ่านให้ฟังเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการยังสนับสนุนให้ นักเรียนที่พวกเขาทุกคนให้ทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทุกเดือน จะมี ธกส.มารับเงินออมจากนักเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ท่านให้การสนับสนุน พอเวลาช่วงที่เขาจะมีโครงการมาให้ที่โรงเรียนทำ ท่านก็จะเรียกประชุมครูทั้งหมดแล้วก็เข้าไปรับฟัง ว่าครูแต่ละคนมีไอเดียอะไรที่จะเสนอขึ้นไปเพื่อจะทำได้เป็นโครงการใหญ่ของ โรงเรียนด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูหัวหน้าระดับม.5, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ครูค่อยๆ ทำโดยตั้งแต่แรก เช่นเรื่องการใช้จ่าย เช่น วัสดุเหลือใช้ กระดาษ เมื่อก่อนเอกสารใช้บมากๆ จึงให้ประหยัด เช่นเอากระดาษที่ใช้แล้วมาทำที่คาดเข็มขัด เอกสารการสอน จะทำรวมเล่ม ก็ไม่ต้องโรปรำหรือ เรื่องไฟ ในโรงเรียนจะมีมาตรการว่าเปิดตอน สิบโมงจึงจะเปิดแอร์ พอห้าโมงเย็นจะให้เด็กลงจากตึก ประหยัดแอร์ ไฟ ที่สำคัญรักษาความปลอดภัย เพราะว่าอาคารเรียนบางครั้งมันเปลี่ยว บางครั้งครูประชุมตึกส่วนใหญ่ทางโรงเรียนมีเวลามีประชุม ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะเน้นย้ำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีรับฝากเงินของนักเรียนเพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนใช้เงินอย่างพอเพียง ประหยัด มีสมุดแจก หัวข้อ จุดแล้วไม่จน”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้นม.3, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในแต่ละเดือนจะมีธนาคาร ธกส. มารับฝากเงินกับเด็กทุกเดือนๆ ก็จะบอกล่วงหน้า อาทิตย์หนึ่ง ว่าจะธนาคารจะมา ให้เตรียมเงินที่จะฝาก พวกเราก็ได้ฝาก เป็นกิจกรรมที่ไม่บังคับของหนูประมาณพันบาทต่อครั้ง เสารอาทิตย์ช่วยพ่อทำงานจึงมีรายได้เพิ่ม”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.4, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการท่านมาแล้วมาพูดมาฟัง ก็จะเข้าใจไปเอง แรกๆ ก็ยังไม่เข้าใจ มองเหมือนคนอื่นมองที่คิดว่าเป็นพวกเกษตร พอมาฟังมากขึ้นก็เข้าใจเยอะขึ้น”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม. 5, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการได้อธิบายให้เข้าใจว่า ยิ่งเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ก็ต้องยิ่งทำเศรษฐกิจพอเพียงเพราะเป็นหลักของการคิดอย่างพอประมาณ คิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ฉะนั้น วิทยาศาสตร์ก็คือการมีเหตุผล การคิดวิเคราะห์หรืออย่างเป็นขั้นเป็นตอนและนำมาสังเคราะห์ให้เป็นระบบระเบียบ”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อ ครูสืบเสาะแสวงหาความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากการสังเกตการสอนและการสัมภาษณ์ครูกรณีศึกษาทั้งสองโรงเรียนพบว่า ครูมีการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

“ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้การสนับสนุนมาก มีการประชุมทุกครั้งจะพูดเกี่ยวกับพระราชดำรัส พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน บางครั้งจะนำข่าวที่ดีในหนังสือพิมพ์มาอ่านให้ฟังเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูจะหาอ่านหนังสือในห้องสมุด หนังสือพิมพ์และแนะนำให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ในห้องสมุด”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ท่านผู้อำนวยการก็มอบหมายให้ผมรับผิดชอบให้นักเรียนเขียนเรียงความ 1 ฉบับ โดยมีภาษาไทยรับผิดชอบ โดยให้เขียนปรัชญาพอเพียงกับแนวการดำเนินชีวิตของเขา การที่นักเรียนจะเขียนได้ต้องมีองค์ความรู้ก่อนใช่ไหมครับก็ต้องไปหาข้อมูล เช่นทางอินเทอร์เน็ต ไปหาหนังสือ...”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ก็ดีครับ บางครั้งครูก็พาไปดูวิถีทัศน์ข้างล่างที่ห้องโสต มีเอาของขึ้นมาให้ นักเรียนดูในห้องดาราศาสตร์ ทัศนศาสตร์”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม. 2, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“อาจารย์พรไพสนเป็นคนที่ไม่รู้ใฝ่เรียนมาหลายๆเลยครับ อย่างเวลาเขาจะเรียนเขียนเรียงความแต่ละครั้ง ถ้าเป็นผมก็คือ เปิดเน็ต แล้วก็อบมาบางส่วน แต่ อาจารย์เค้าลงทุนไปถึง

หอสมุดแห่งชาติ เพื่อที่จะเอาข้อมูลเรื่องที่เขาจะเขียนเรียงความมา แล้วมานั่งอ่านทั้งวัน สิ่งที่เขาได้ภูมิใจคุ้มกันเกิดคือ อาจารย์เขาได้รับรางวัลทุกครั้ง ทุกสนามที่อาจารย์ส่งจะต้องได้ที่หนึ่งในสามของรางวัล เขายังเป็นคนนำเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่โรงเรียนด้วยการเขียนเรียงความ สนับสนุนนักเรียนที่เขียนเรียงความ เศรษฐกิจพอเพียงแสดงว่าเราจะต้องรู้จักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคนแรกของโรงเรียนนี่”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการเข้ารับการอบรม ครูสืบเสาะแสวงหาแหล่งความรู้จากการอบรม/ สัมมนาเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ได้ไปร่วมที่มหาดไทยกับโรงแรมดิลักซ์เพลสที่ไปอบรมนี่คือไปเขียนแผน แต่ในโรงเรียนก็ได้ใช้แผนแล้วนะคะ มาถ่ายทอดให้กับครูในโรงเรียนว่าทุกคนจะต้องมีหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสอนและต้องมีแผนการเรียนรู้ทุกท่านในโรงเรียนทุก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผมเข้าไปศึกษาอบรม ศูนย์ศึกษาพัฒนาเข้าหินซ็อน แล้วก็เชิญอาจารย์ ผู้รู้มาให้ความเข้าใจในเรื่องสามห่วงสองเงื่อนไขรวมทั้งท่าน ดร.ปริญานุช มาบรรยายที่นี่ ได้มีโอกาสเจอท่านหลายครั้ง เราก็เลยเข้าใจได้ว่า หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือสามห่วงสองเงื่อนไขซึ่งเราสามารถนำไปเชื่อมโยงได้กับงานทุกวิชาชีพ ทุกงานที่เราทำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูที่โรงเรียนจะได้ไปอบรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงบ่อยค่ะ นักเรียนบางห้องก็ได้ไปฟังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.4, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

1.4) การเป็นโรงเรียนต้นแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูทำหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายให้แก่หน่วยงานต่างๆ ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“เป็นวิทยากรก็เหมือนเด็ก นั่นแหละ ที่โดนมากเข้าๆ เราจะเข้าใจไปเอง เด็กก็จะบอกโอ๊ยงานเยอะๆ แต่เขาไม่รู้หรอกเขาซึมซับไปแล้ว ก็ต้องทนให้เขาบ่น ต่อไปเขาจะได้เอง โดยไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูในโรงเรียนเป็นวิทยากร และได้รับคัดเลือกจากสภาพัฒน์ในการจัดทำหลักสูตรแกนกลางบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนได้จัดทำวงชั้นที่ 4 ณ จังหวัดชลบุรี ครูทุกคนต้องร่วมมือ เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียน ทุกหมวดทุกฝ่ายต้องมีแผนเชื่อมโยงกับสามห่วงสองเงื่อนไข แล้วเชื่อมโยงสู่ 4มิติ เพิ่งประกาศใช้เมื่อภาคเรียนที่สอง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“จะมีหน่วยงานภายนอกเชิญผู้อำนวยการและครูเป็นวิทยากร แต่ตอนนี้ครูมอบหมายให้ผมเป็นคนบรรยาย คำถามแรกที่โดนบ่อยๆ คือ ทำจริงหรือเปล่า ซึ่งผมตอบเลยว่า ถ้าเราไม่ทำชิ้นงานก็คงไม่เกิด เด็กของเราก็คงไม่เกิดความตระหนัก สิ่งที่เด็กได้จริงคือความตระหนักในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แล้วก็คำถามที่ได้รับบ่อยๆ คือผมจะรับหน้าที่เป็นผู้บรรยายว่า ครูหรือโรงเรียนสอนแล้วได้อะไร เอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตอย่างไร อย่างเมื่อเดือนที่แล้วที่ธนาคารไทยพาณิชย์มาถ่ายโฆษณา ผมก็ได้รับหน้าที่ตอบในเรื่องเกี่ยวกับการทำค่าย ว่าเราทำแล้วได้อะไรกลับมา และจะเผยแพร่ให้กับคนรู้จักอย่างไรบ้าง”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

1.5) การเป็นผู้นำเครือข่ายเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่โรงเรียนเครือข่าย ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ได้ไปร่วมที่มหาดไทยกับโรงแรมดิลักซ์เพลสที่ไปอบรมนี้คือไปเขียนแผน แต่ในโรงเรียนก็ได้ใช้แผนแล้วนะคะ มาถ่ายทอดให้กับครูในโรงเรียนว่าทุกคนจะต้องมีหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสอนและต้องมีแผนการเรียนรู้ทุกท่านในโรงเรียนทุก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูในโรงเรียนเป็นวิทยากร และได้รับคัดเลือกจากสภาพพัฒนาในการจัดทำหลักสูตรแกนกลางบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนได้จัดทำช่วงชั้นที่ 4 ณ จังหวัดชลบุรี ครูทุกคนต้องร่วมมือ เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียน ทุกหมวดทุกฝ่ายต้องมีแผนเชื่อมโยงกับสามห่วงสองเงื่อน แล้วเชื่อมโยงสู่ 4มิติ เพิ่งประกาศใช้เมื่อภาคเรียนที่สอง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“ทราบว่าโรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ก็ดีใจมากครับ จะพยายามทำหน้าที่ให้สมกับเป็นโรงเรียนต้นแบบ ตามที่อาจารย์สอนให้รู้จักประหยัด ตามหลักสามห่วงสองเงื่อนใช่ครับ”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.4, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ยิ่งเมื่อได้เป็นโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเด็กๆทุกคนรับรู้รับทราบว่า หลักมีอะไรบ้าง การใช้ชีวิตของเขามีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน ทำให้ทุกๆการดำเนินการกระทำของเขาจะปลอดภัย แล้วก็อยู่ได้โดยรอบคอบ ระบบการคิด อย่างหมุนจบไปเป็น นักศึกษาการอยู่ในสังคมการปรับตัวหนูเชื่อว่าเราจะชนะคนข้างนอก”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ หมายถึง การปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกเข้ากับกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ประกอบด้วย 2.1) การจัดการเรียนการสอน 2.2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2.3) การดำเนินชีวิต ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้เข้าสู่สนามแล้ว ประมาณหนึ่งสัปดาห์ ได้พูดคุยกับครูที่ทำหน้าที่เป็นคณะทำงานบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและช่วยสรุปงานประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียนได้ดำเนินการแล้วเสร็จจนตึกตื่น ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับครูในคณะทำงานมากขึ้น การเข้าสังเกตการสอนและการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นไปด้วยความราบรื่น และได้ข้อมูลจริงเพราะครูไม่มีความกังวลในการถูกสังเกตการณ์สอนจากผู้วิจัย หลังจากการสอนเสร็จผู้วิจัยได้ขออนุญาตครูประจำวิชาเพื่อสัมภาษณ์นักเรียนอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวพฤติกรรมระหว่างสอนของครู

2.1) การจัดการเรียนการสอน

หมายถึง แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การวางแผนจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การรายงานผลการจัดการเรียนรู้

2.1.1) การวางแผนจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย

การศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียน หมายถึง การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับ พหุปัญญา (Multiple Intelligence) และวิธีการหรือแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ และการประเมินตนเอง เป็นต้น แล้วนำผลมาวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถและแบบการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยมีการบันทึกไว้เป็นสารสนเทศด้านผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

“จะเน้นที่ใครถนัดอะไรให้เขียน ตั้งแต่ว่าแพ้มงาน ใครถนัดพิมพ์ก็ให้พิมพ์ การแสดงใครถนัดเป็นตัวอะไร ใครชอบตัวไหนก็แสดงตัวนั้น บางคนเป็นตัวเรียบร้อย คนแก่ เด็ก ชอบแอดชั่นไหน บางคนชอบบู้ นี่คือตัวเขา”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูจะให้อิสระในการทำรายงาน ใครจะพิมพ์หรือเขียนก็ได้หรือวาดรูปได้ยิ่งดี ตามความสมัครใจไม่บังคับว่าจะต้องเป็นแบบที่ครูต้องการ”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.1, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ที่ก็จะวิเคราะห์เด็กแต่ละคนจากงานที่ทำ หรือแม้แต่ในเวลาเรียนจะดูพฤติกรรมว่าเป็นยังไง คุยกัน นั่งหลับ หรือเหม่อลอย ก็จะบันทึกลงในแผนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถ้าเป็นการสอนต้องมีสองทาง ทางแรกคือ การเอาไปใช้กับเด็ก ทางที่สองคือให้เด็กหัดวิเคราะห์ตัวเอง ให้รู้จักวางแผนตัวเอง หนึ่งตัวผู้สอน สองตัวผู้เรียน คือเราจะต้องสอดแทรกเข้าไปเรื่อยๆ ซึ่งถ้าเป็นหลักโดยทั่วๆ ไปแล้วเขาจะรู้จักวิชาอื่นมากกว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการเป็นยังไง พอเราให้เหตุการณ์อะไรๆ ไปเหตุการณ์หนึ่ง เขาจะสามารถวิเคราะห์ได้”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ก่อนที่จะลงมือทำอะไรต้องวางแผนก่อนนะ ถ้าไม่รู้จักคิด วางแผน อาจเจอปัญหาอุปสรรคแน่ๆ ซึ่งในวิชาศิลปะมันเกี่ยวกับการสร้างชิ้นงาน การลงทุนด้วย ค่อนข้างสำคัญ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูให้รู้จักวิเคราะห์ตัวเองให้เข้ากับหลัก 3 ห่วงสองเงื่อนไข ตอนแรกก็ไม่เข้าใจ แต่พอทำมากขึ้น เกือบทุกวิชาก็เริ่มจับถูก”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.3, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การแปลงคำอธิบายรายวิชาไปสู่การปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit Plan) และ แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan)

“ครูจะสอนในชั้นม.5นะคะ เช่นสอนเรื่อง food and drink นะคะ และมีบทเรียนในหน่วยนี้ เรื่อง vegetarians ในกระบวนการสอน ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เราจะไม่มีการบังคับต้องเกิดจากการระเบิดจากในใจของเขา แต่ในภาษาอังกฤษเราไม่ได้มาระบ่งระเบิด ในทำนองเดียวกัน เรา warm up เขาก่อนในเกิดความคล้อยตามและสนุกกับการเรียนเรื่องนี้ เราก็จะสอดแทรกเช่นในแผน จะมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะออกมาตรงนี้คือ ให้ความรู้คุณค่าของอาหารประเภทต่างๆ และเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายอย่างสมเหตุสมผล”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีคำอธิบายรายวิชา แยกเป็นหน่วยๆ หน่วยหนึ่งมีได้หลายแผน แล้วใส่ 3.1 หลักสูตรมีอยู่แล้วแต่ไม่มีเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ เราจึงเอามาใส่ในคำอธิบายรายหน่วย หน่วยนี้มี 6 แผน เราก็เอาแผนมาเขียน เพิ่มคำว่า บูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“ฉะนั้นในวิชาสังคมมันอยู่ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ม.3.1 (ข้อ5) บอกว่า ในเรื่องของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เพราะฉะนั้นเค้าจะทำเป็นหน่วยหลักอยู่ในวิชาสังคม ที่ต้องเรียนเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในวิชาสังคม แต่วิชาอื่น เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย เราใช้เป็นหน่วยบูรณาการ ซึ่งจะสอนหรือไม่สอนตัวปรัชญาก็ได้ แต่สอนหลักแนวคิดของปรัชญาลงไป”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูฝ่ายบริหาร/ 21 กุมภาพันธ์ 2550)

2.1.2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ตามที่ได้วางแผนจัดการเรียนรู้ไว้แล้ว ควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

“จะแทรกซึมไปกับเด็ก เช่น ละคร ครูจะเอาละครด้ายที่เลือนหน้าหนึ่งเอามาใช้ เนี่ยดู เด็กเค้าวิเคราะห์ตัวละครก็หาละครด้ายที่ไม่แพง และใช้น้ำหนึ่งเหลืออีกหน้าก็เอามาใช้ และบอก นักเรียนครูไม่ได้สอนว่าให้ล้าหลัง ทันสมัย แต่ความทันสมัยต้องอยู่บนพื้นฐานความประหยัดด้วย”
(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“วิชาภาษาไทยในบทเพลง คือ ให้เขางานโดยยกตัวอย่างเพลงที่เราชอบมา 10 เพลง แล้ว ให้วิเคราะห์ว่าเขาควรฟังเพลงยังไง ควรมีความพอประมาณยังไง”
(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้นม. 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถ้าพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียงก็พูดได้ว่าแทบจะทุกวิชาเลยครับ อย่างเวลาทำงานอะไรเนี่ย ส่วนใหญ่เคยให้ทำประเภทกลุ่ม จะช่วยประหยัดไปได้เยอะ ทำงานแค่นั้นเดียวแล้วทำให้ทุกคนได้ คะแนนเท่าๆ กัน เพราะว่าถ้าเกิดทำงานเดี่ยว ทุกๆคนก็ต้องเสียเงินส่วนตัว จะสิ้นเปลืองไปหน่อย การทำงานกลุ่มก็เป็นการแบ่งคะแนน ใช้คะแนนร่วมกัน เปรียบได้กับ หลักเศรษฐกิจพอเพียง”
(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้นม. 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550)

การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การผลิตสื่อและแสวงหาแหล่ง เรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้

“สิ่งที่เราไม่ได้ใช้ก็นำมาทำเป็นชิ้นงานให้เกิดประโยชน์ได้ครับ เช่นวิชาสังคมครูให้ ประดิษฐ์ที่วางหนังสือก็ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง แม้ทันสมัยไม่ได้มาตรฐาน แต่ก็ภูมิใจที่เราทำและเป็น การเอาของที่ไม่ได้ใช้มาทำ”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชายคนที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550)

“เวลาอาจารย์ให้ประดิษฐ์งาน เขาให้เอาของเหลือใช้มาใช้ ไม่ให้ซื้อเพิ่ม ไม่เปลืองเงิน อาจารย์วิชาภาษาไทยก็ให้เอาละครด้ายทำกระเป๋าค่ะ”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชายคนที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550)

“โครงการขับเคลื่อนเรื่องงานเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเข้าหาแหล่งการเรียนรู้ หนังสือ นสพ. จากวารสาร เน้น เราก็ให้เด็กเขียนความรู้ที่ได้โดยการสรุป ทำให้เด็กสามารถวิเคราะห์เป็นความรู้จากเน็ต ให้ทำรายงาน ครูในห้องสมุดบอกว่าเด็กเข้าห้องสมุดมากขึ้น มองหาหนังสือที่หลากหลายมากขึ้น”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดปัจจัยเกื้อหนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดตารางเรียนให้ยืดหยุ่น และการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เป็นต้น

“ครูได้พานักเรียนเข้าไปศึกษาในห้องพฤกษศาสตร์ เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องพืชซึ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ด้วยตนเอง เวลาที่ไปเที่ยวก็จะซื้อมาฝาก เช่น ไม้เทพทาโร ช่วยไล่แมลง ในงานกระดาษของเด็ก หากใช้ลูกเหม็นกระดาษจะกรอบ เสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้เด็กเกิดการต่อยอดเรื่องนั้นๆเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“บางครั้งครูจะให้เข้าห้องพฤกษศาสตร์ เพื่อเรียนเรื่องพืชชนิดต่างๆ ซึ่งมีหลายหลายชนิด ทั้งที่รู้จักและไม่เคยรู้จัก เวลาผมไปเที่ยวแล้วเจอของเล่นที่ทำจากพืช มันดูแปลกดี ก็เอามาถามครูและให้เก็บไว้ในห้องพฤกษศาสตร์”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.3, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

2.1.3) การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละครั้งจนครบทั้งหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นการประเมินผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การพัฒนาการเรียนรู้ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม ความสามารถในการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

“ถ้าเราจะประเมินผลอาจจะเอา รุบิกมาวัดก็ได้เวลาคนมาดูก็เอาแผนไขว้อธิบายหลักสูตรสถานศึกษาเหมือนเดิม จะแตกก็ตรงคำอธิบายหน่วย”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2550)

“หนูไม่ได้มารดน้ำต้นไม้เลยเธอ เพื่อนเขามีต้นไม้แต่หนูไม่มีจะรู้สึกยังไง หนูอยู่ไปวันๆ วิตกกังวลใหม่ลูก เหมอหน้าเรียนเกษตรอีกหากไม่มีต้นไม้แล้วหนูอะไรจะเอาต้นไหนศึกษา ให้ติดลบ ทั้งต้นกล้วยและสะตอ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูจะตรวจต้นไม้ทุกสัปดาห์ คนไหนรดน้ำหรือไม่รดครูจะดูออกและก็นักคะแนน ใครดูแลรดน้ำพรวนดินทุกวันครูก็จะให้คะแนนเต็ม”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.1, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เป็นการบันทึกผลในขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ของแต่ละครั้งเสร็จสิ้นแล้ว เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนรู้ ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง พฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน พฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

“หลังการจัดการเรียนสอนที่จะจดบันทึกการสอนว่าการสอนชั่วโมงนี้เป็นไปตามแผนหรือไม่ มีปัญหาอะไร และมีวิธีแก้ไขอย่างไร”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในแผนการสอนก็มีนะ ที่จะบันทึกไว้ว่ามีอะไรบ้างที่ควรปรับ และเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาวิธีการสอนต่อไป”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

2.1.4) การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย

การปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่อง หมายถึง การนำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ไว้แล้วมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่องให้ดียิ่งขึ้นอย่างทันทีทันใด โดยจะต้องมีการวางแผนว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขใครบ้าง อย่างไร เมื่อใด ที่ไหน โดยใคร หลังจากดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนแล้ว จะต้องบันทึกผลไว้ด้วย

“จะบอกบางคนโดยให้มาเล่าว่ารู้เรื่องตรงนี้ไหม เขาก็ไม่รู้คือ จะดึงมาที่ละคนที่ไม่ติดตามเรา ก็จะให้เด็กไปหา ถ้าเขาไม่อ่านก็จะเขาพูดให้เราฟัง ได้น้อยก็ยิ่งดีกว่าไม่ได้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ก็เอาเรื่องของหลักเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการวิจัยวรรณกรรมมาให้ศึกษา ให้อ่านแล้วให้เขาเขียนเรียบเรียง สรุปย่อ ผมก็จะตรวจและปรับแก้ลงรายงาน ก็จะมีผิดซึ่งเด็กจะต้องเรียนรู้ เป็นครั้งแรกที่เขาได้วิจัยวรรณกรรมอย่างเต็มรูปอย่างนี้ เขาจะวิเคราะห์ทุกหัวข้อ ไม่ว่าจะ เป็นฉาก ตัวละคร โครงเรื่อง กลวิธี การนำเสนอ ภาษา โวหารเป็นการเขียนด้วยลายมือ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

การพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง หมายถึง การนำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้มาพิจารณาศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพให้สูงขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การมอบหมายให้ช่วยสอนเพื่อน การมอบหมายให้ทำงานที่ทำทนายและสร้างสรรค์ และการเสริมความรู้และทักษะพิเศษ เป็นต้น

“แล้วเวลามีการประกวดระดับประเทศผมก็จะให้เขาส่ง ปรากฏว่าเด็กคนนี้ คือ ปกรณ์ ตอนนี้อยู่ ม.บูรพา เป็นเด็กก้นกุก อยู่ในกลุ่มนักเรียนของผม เขาก็เขียนงานโดยที่เรามาคุยกันก่อนว่าจะเขียนแนวไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ให้ห้องเก่งจับคู่ในบางเรื่อง ให้หาบัดดี้ เช่น เรื่องทำบุญชื่อก็จะให้เค้าหาบัดดี้ห้อง คือเราไม่ได้สอนเองทั้งหมดว่าสามห้องต้องทำโครง และให้ห้องหนึ่งทำก่อน และให้ห้องหนึ่งไปหาห้องสอง ให้เค้าเป็นที่เลี้ยง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

2.1.5) การรายงานผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำรายงานผลที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยของแต่ละหน่วยการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้วซึ่งอาจจัดทำเป็นรายงานในรูปเอกสาร รายงานด้วยภาพ หรือรายงานด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ที่นิยมกัน ในปัจจุบันมักจัดทำเป็นรายงานในรูปเอกสาร โดยมีแฟ้มภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้ประกอบ

“ใครก็คิดว่าโครงการต้องเป็นวิทยาศาสตร์ แต่ไม่ใช่ เป็นได้ทุกวิชา ให้นำไปดูแฟ้มงานเด็กที่เขาเขียนขั้นตอนการทำ เขาจะถ่ายภาพมาให้ดู ก็จะเป็นหนึ่งภาคเรียน พอเทอมสอง ของวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นละครสร้างสรรค์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ของผมห้เป็นสเต็ป เริ่มทำตั้งแต่เทอมแรก โดยที่เราไม่ได้คิดว่าจะนำมาแสดงผลงานตรวจตั้งแต่เนิ่นๆ เพราะยังเป็นกิจกรรมที่ยังแปลกใหม่กว่าคนอื่นเขา ก็ดูว่ามันเป็นรูปธรรมชัดเจนปรากฏว่างานชิ้นแรกที่ส่งไปให้ดร.ปริยานุช ท่านก็ชอบนะ ผมส่งไปเล่มแรกเลย เขาก็ขอไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

2.2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างมีรูปแบบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพจากประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขด้วยการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำเพื่อส่วนรวม มีรูปแบบและวิธีการ 2 ลักษณะ คือ

2.2.1) กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

“ส่วนใหญ่จะสอดแทรกในการอบรม นักเรียน เป็นส่วนใหญ่ เพราะว่ามีหน้าที่หลักคือเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนมาทุกปีเพราะฉะนั้นการที่เป็นที่ปรึกษาเราจะให้คุณธรรมจริยธรรมได้มากเลย”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ครูให้คำแนะนำ หรือเป็นที่ปรึกษาของพวกเรา อย่างเรื่องการศึกษาต่อ เลือกเรียนคณะอะไรครูจะบอกเสนอนักเรียนควรที่จะรู้จักตนเองก่อน ว่าชอบหรือถนัดในวิชาอะไร หากยังไม่รู้ก็จะมีแบบวัดความถนัดซึ่งจะช่วยให้”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.5, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในแง่ของการทำค่าย ยิ่งเราได้พูด บรรยายให้คนอื่น เหมือนยิ่งเป็นการย้ำให้เราเข้าใจในหลักของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น ว่ามันมีสามห่วงสองเงื่อนไข การที่จะเริ่มใช้ต้องมาจากตัวเราก่อนเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องของเงิน เรื่องของการเกษตร แต่เป็นทุกอย่างในชีวิตของเรา เพียงแต่ว่า เราจะจับหลักมันได้มากน้อยแค่ไหน”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียน ชั้นม. 6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

2.2.2) กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกัน คิดช่วยกันทำช่วยกัน แก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝัง ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคม ผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมรักษาดินแดน

“วิชายุวกาชาด จะสอนให้นักเรียนรู้จักประหยัดทั้งสุขภาพอนามัยตนเอง ถ้าทำอะไรที่มันหนักหนาเกินไปมันก็ไม่ประหยัด ค่าใช้จ่ายต่างๆ นอกจากนี้ยังให้ผู้เรียนบำเพ็ญประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ด้วยสภาพวิชาลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด จะเป็นการสอนที่มีระเบียบวินัยให้แก่ นักเรียน เราก็บูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในการสอน ซึ่ให้นักเรียนเห็นภาพมากขึ้น

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

“อาจารย์ให้บำเพ็ญประโยชน์ เช่น การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน การเป็นลูกเสือจราจร การเป็นสารวัตรนักเรียน เป็นต้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.3, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550)

กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

“การเรียนละครชาตรีป้องกันความเสี่ยงเพราะว่าในกรุงเทพฯ การเรียนละครชาตรีสามารถนับที่ได้เลย และที่โรงเรียนนี้หนูคิดว่ามีความพอใจที่ได้รักษามันไว้ เป็นวิชาแรกที่คิดเข้ามาเรียนเพราะว่าเป็นอะไรที่แปลกใหม่ ทำร้ายากแต่หนูคิดว่าต้องทำให้ถึงที่สุด ทำร้ายไม่สวยหนูคิดว่า การที่หนูได้รำไปแล้วหนูก็สามารถสอนคนอื่นได้”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม.1, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เด็กเก็บเห็ด ไข่ไก่ได้ส่วนหนึ่งเอามาเรียนแปรรูป ซึ่งเราพอจะมีความรู้พื้นฐานอยู่บ้าง เช่น งานคหกรรม งานดอกไม้สดตอนแรกตั้งใจจะเอาวิทยากรเข้ามาอบรมให้เด็ก เอาเด็กกลุ่มหนึ่งไปเรียนรู้ การเลี้ยงไก่พร้อมจะเลิกเพราะว่าใช้หัวदनก ผู้ใหญ่ยื่นก็จะช่วย เพราะบอกว่าจุฬารทำได้ที่สุด ผลผลิตได้จริง ก็เปิดเทอมจะมีไก่มารุ่นที่สอง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“กิจกรรมเสริม มีพวก ดอกไม้สดอบแห้ง เป็นผลิตภัณฑ์ของโรงเรียนที่ทำกันบ่อยๆ สอนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียนมีสมุนไพรหลายอย่าง ผักหลายชนิด ทำความเข้าใจกันเอง ไม่ยากมาก”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียน ชั้นม. 1, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“เรื่องของพิพิธภัณฑ์สังฆะ หน้าหลักคือ ต้องทำอย่างไรที่ให้น้องๆ ในชุมชนและในโรงเรียนรู้จักพิพิธภัณฑ์ของเรา”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม. 6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

2.3) การดำเนินชีวิต หมายถึง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคมนั้นๆ แบ่งได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเทคโนโลยี 5) ด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาให้เกิดขึ้นจากภายในเสียก่อน คือ พัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิต โดยการแสวงหาความรู้ มีทักษะในการ

ทำงานและแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ศึกษาทดลองจนพบวิธีการที่เหมาะสม ตามสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคม

2.3.1) **ด้านจิตใจ** หมายถึง การมีความเข้มแข็ง ชยัน อดทน มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม สามารถพึ่งตนเองได้ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

“จริงแล้วเรา พอประเทศเรา หรือรัฐบาล หรือสังคม ยึดอันนี้ขึ้นมาให้เราทำหรือให้เราเป็นแนวปฏิบัติ เราก็ได้ทำ แม้ว่ามันอาจไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทุกคนแต่มันก็เกิดประโยชน์”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเราจะใช้ชีวิตประจำวันของเราอย่างไรดี ให้เรารู้จักเดินทางสายกลางคือ เรามีน้อยใช้น้อย มีมากก็ไม่ใช้ใช้มากแต่ให้ใช้น้อยแต่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก...การที่เราไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนและเบียดเบียนคนอื่น”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราก็มีความอดทน ความเพียร ความขยันก็ต้องมี และซื่อสัตย์ในการทำงาน สองคือเรื่องของสังคม ถึงแม้จะเป็นงานเดี่ยวแต่เด็กเขาก็ช่วยกันนะ เช่นบางคนไม่เก่งเรื่องการพิมพ์เขาก็จะให้เพื่อนพิมพ์ให้ แต่เขาจะเป็นคนอ่านต้นฉบับแล้วให้เพื่อนพิมพ์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

2.3.2) **ด้านสังคม** หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน

“ถ้าเราใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเราจะสามารถดูแลค่าใช้จ่ายในบ้านของเราได้แล้วก็ขยายความไปถึงบ้าน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“ถึงแม้จะเป็นงานเดี่ยวแต่เด็กเขาก็ช่วยกันนะ เช่นบางคนไม่เก่งเรื่องการพิมพ์เขาก็จะให้เพื่อนพิมพ์ให้ แต่เขาจะเป็นคนอ่านต้นฉบับแล้วให้เพื่อนพิมพ์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“คุณธรรมที่เกิดในตัวเขา บางต้นลิบลิว บางต้นปลูกแล้วปลูกอีก บางต้นหายสาบสูญเลย ทำงานร่วมกันเอื้อเพื่อนำอดน้ำหน บางคนเกิดความอิจฉา ช่วยเพื่อนรดน้ำก็มี แม้อิจฉาเพื่อนแต่ก็ช่วยเพื่อนรด อาจไม่ถึงร้อย แต่ก็ยังดีกว่าไม่ทำ”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

2.3.3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด รอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรให้ยั่งยืนสูงสุด

“อะไรที่เราปลูกเองได้ แม้ว่าจะอยู่ใน กทม.ครูก็มีวิธี คือปลูกในกระถาง ที่ที่เหลือ ปลูกที่สามารถกินได้ ชมพู ชะอม มะเฟือง พืชริมรั้ว ที่ก็ไม่ได้เยอะ พริกนี้ไม่ได้ซื้อเลย ปลูกอะไรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ครูค่อยๆ ทำโดยตั้งแต่แรก เช่น เรื่องการใช้จ่าย เช่น วัสดุเหลือใช้ กระดาษ เมื่อก่อนเอกสารใช้ขบมาก ๆ จึงให้ประหยัด”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“จะใช้หลักการบูรณาการด้วย คือการบูรณาการคือการทำงานที่คล้ายกันหลายๆ อย่าง ประเภทเดียวกัน เช่น การไปทัศนศึกษาซึ่งหลายๆหมวดวิชาสามารถนำมารวมกันได้ ช่วยเรื่อง การประหยัดได้”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“อาจารย์บอกให้ช่วยปิดน้ำเมื่อไม่ได้ใช้ ปิดไฟ ปิดพัดลม เมื่อออกจากห้องเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียน ชั้น ม. 3, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2551)

2.3.4) ด้านเทคโนโลยี หมายถึง การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคม โดยการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านและให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

“เราไม่สนใจว่าเรามีรายได้เท่าไรแต่เรารู้ว่าเราควรจะใช้เท่าไร ควรเก็บเท่าไร สิ่งที่จะใช้มันจำเป็นแค่ไหน นอกจากนี้เสียเหลือง นอกจากจะมีความเทิดทูน สองยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คุลดเวลาการซักผ้า เสียยัด ไม่เปลืองไฟ การรีด ถูรับราชการก็ใส่เสื้อผ้าเหมือนกัน เปลี่ยนกันใช้ กระโปรงสีดำ ไม่เปลี่ยน ใช้ได้ง่าย ไฟฟ้าลดเยอะ”

(กรณีศึกษาที่ 1 คุรุกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ที่โรงเรียนมีจุดอ่อนหลายเรื่อง จึงตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น 8 คณะ 1.ส่งเสริมความรู้เผยแพร่ความรู้ ประหยัดและออม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ใ้รู้ใ้เรียน เผยแพร่ก็ลงเว็บไซต์ของโรงเรียน ใ้รู้เรียนก็หาสื่อต่างๆจากเว็บไซต์”

(กรณีศึกษาที่ 2 คุรุกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“การบริโภคสื่ออย่างหนึ่ง คือฝึกการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เขาสื่อมา เช่น ดูละครทีวี ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า เขาสื่ออะไรโฆษณาที่เป็นโปรโมชันมือถือ เขาต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า อะไรที่เป็นข้อเท็จจริง อะไรที่เป็นการชักจูงการขายโดยที่มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่”

(กรณีศึกษาที่ 2 คุรุกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

2.3.5) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การมุ่งลดรายจ่าย ประกอบอาชีพสุจริต ลดเลิกการแก่งแย่งหาผลประโยชน์ทางการค้าแบบต่อสู้กันรุนแรง

“ตัวเอง ตั้งปณิธานว่าจะไม่ซื้อเครื่องสำอาง จะไม่ซื้อกระเป๋า รองเท้า เสื้อผ้า ซึ่งมีมากพออยู่แล้ว ทำให้เราระมัดระวังมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมเราไม่ได้คิดอะไร”

(กรณีศึกษาที่ 1 คุรุกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราดำรงชีวิตอยู่ให้รายรับรายจ่ายเพียงพอกับการใช้ คือ ไม่ให้เดือดร้อน ไม่ให้เป็นหนี้ ที่นี้การดำรงอยู่ก็ปรับมาใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนได้ด้วย”

(กรณีศึกษาที่ 2 คุรุกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“เราก็นำมาใช้แก้ปัญหา เรื่องค่าใช้จ่ายในโรงเรียน ก็ลดปริมาณลง จากเจ็ดแสน เหลือสองแสน เอาแกลลอนเก่ามาเปลี่ยน ค่าหมึกปริ้นเตอร์ ข้าวสุกที่เหลือเอาไปตาก แล้วขายได้ได้เดือนละสองพันสี่”

(กรณีศึกษาที่ 2 คุรุกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“อาหารที่โรงเรียนจัดทำ พอประมาณเราใช้อุปกรณ์ที่เรามี ไข่ก็ใช้ที่เราเลี้ยง เห็ดก็เพาะ เห็ดกันเองแล้วเอาให้ที่โรงครัวทำอาหาร”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม. 1, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การนำสิ่ง ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากผู้ให้ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปถ่ายทอดต่อใน ลักษณะเดียวกับที่ได้รับการถ่ายทอดมา

3.1) การขยายผลด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน หมายถึง การนำสิ่งที่ได้รับการ ถ่ายทอดมาจากผู้ให้ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปถ่ายทอดต่อให้แก่ผู้เรียนใน ลักษณะเดียวกับที่ได้รับการถ่ายทอดมา

3.1.1) การจัดการเรียนการสอนด้วยการสอดแทรกหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง การสอดแทรกความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาและ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงจากแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ครูจะหาอ่านหนังสือในห้องสมุด หนังสือพิมพ์และแนะนำให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ในห้องสมุด”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย/, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“อาจารย์ให้เด็กทำเล่มรายงานแล้วเอาของเหลือใช้มาทำใหม่ เอากระดาษที่เหลือใช้มาทำ เปเปอร์มาเซ ให้ทุกห้องต้องทำเหมือนกันหมด”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้นม. 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์

“เราจัดวิชาสวนพฤกษศาสตร์เป็นอีกหนึ่งวิชาให้ นักเรียนชั้น ม.1 เรียนจัดลงในกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เป็นเกรดแบบผ่านไม่ผ่าน ครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต้นไม้ โดยปลูกคนละ 1 ต้น ต้นกล้วยอีก 1 ต้นเพราะนั่น เป็นการว่าโรงเรียนจะปลูกป่าคนละ 1 แปลง แปลงป่าจะเท่ากับจำนวนนักเรียน ม.1 ที่เข้าเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูฝ่ายบริหาร, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“พอดีว่าในหมู่บ้านมีคุณลุงตี คล่องแคล่วซึ่งเป็นเกษตรกรกลุ่มแรกๆ ที่ในหลวงทรงตั้งโครงการตามพระประสงค์หุบกะพง คือโปรดเกล้าให้ครอบครัวมาตั้งรกรากได้ในพื้นที่ตรงนี้ ตอนนี้เหลือไม่กี่คน คือชุดนั้นก็ไปหมดแล้ว เด็กคนนี้ได้เคยไปเจอลุงตีมาก่อนตอนที่เรานอกสำรวจหมู่บ้านกัน ทีนี้พอจะเขียนเราก็ไปสัมภาษณ์ลุงอีกรอบหนึ่งว่าลุงได้ทำอะไรบ้างตามความเข้าใจของเราและของลุงว่า ชีวิตลุงอยู่ยังไง เพราะท่านเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่เรียกได้ว่ามีคนมาดูงานแทบทุกสัปดาห์”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

3.1.2) การเผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการที่หลากหลาย การจัดป้ายนิเทศ เสียงตามสาย เว็บไซต์ และการเป็นวิทยากรบรรยายความรู้โดยครูและผู้เรียน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“เคยครับ ผมเนี่ยเคยเคยครับรายการพ.ศ.พอเพียง อาจารย์เค้าพาห้องผมกับห้อง 9 ไปร่วมรายการเลยครับ แล้วก็ฟังคนในรายการพูดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเขาเชิญอาจารย์มาให้ความรู้ ที่ผมรู้สามห่วงสองเงื่อนไขจากการไปครั้งนี้”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม. 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2551)

“ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง หน้าที่หลัก คือ ให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แก่น้องๆ ใน โรงเรียนในรูปแบบของ คณะกรรมการนักเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม. 6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

3.1.3) การปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกๆ ส่วนของการดำเนินชีวิต ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“การที่ครูและนักเรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทย ด้วยการสอนให้นักเรียนทำความเข้าใจด้วยการไหว้ให้ถูกต้อง และเด็กสมัยนี้มีภาษาพูดที่เพี้ยนไปจากภาษาเดิม ดังนั้นจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ภาษาไทย ด้วยการเขียน อ่าน ให้ถูกต้องตามหลักภาษา”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“พออยู่พอกิน สมควรแก่ฐานะของตนเอง ก็แนะนำให้เด็กว่าควรจะทำอย่างไรบ้างเช่น สมุดเทอมนี้ของนักเรียนเหลือ ให้เก็บไว้เย็บรวบกันไว้ใช้ในวิชาต่อไป หรือนักเรียนมีพื้นที่บ้าน เล็กๆน้อยๆ ก็ให้ซื้อข่าตะไคร้ปลูกกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ หรือไม่มีพื้นที่บ้านที่เป็นดิน จะมีกระถางเล็ก อาจจะไปปลูกต้นหอม หรือ พอเพียงในที่นี้หมายความว่าพอเพียงในอัตภาพของตนเอง นักเรียนไม่ ฟุ้งเพื่อตามเพื่อนมีอย่างไรก็ใช้อย่างนั้น”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2550)

“จะมีหน่วยงานภายนอกเชิญผู้อำนวยการและครูเป็นวิทยากร แต่ตอนนี้ครูมอบหมายให้ ผมเป็นคนบรรยาย คำถามแรกที่โดนบ่อยๆ คือ ทำจริงหรือเปล่า ซึ่งผมตอบเลยว่า ถ้าเราไม่ทำ ขึ้นงานก็คงไม่เกิด เด็กของเราก็คงไม่เกิดความตระหนัก สิ่งที่ได้จริงคือความตระหนักในการนำ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แล้วก็คำถามที่ได้รับบ่อยๆ คือผมจะรับหน้าที่เป็นผู้บรรยายว่า ครูหรือ โรงเรียนสอนแล้วได้อะไร เอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตอย่างไร อย่างเมื่อเดือนที่แล้วที่ ธนาคารไทยพาณิชย์มาถ่ายโฆษณา ผมก็ได้รับหน้าที่ตอบในเรื่องเกี่ยวกับการทำค่าย ว่าเราทำ แล้วได้อะไรกลับมา และจะเผยแพร่ให้กับคนรู้จักอย่างไรบ้าง”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

3.1.4) การจัดอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากวิทยากรภายนอกสถานศึกษา มีกตัญญูผู้เสียสละบรรยายให้ความรู้แก่ครู ผู้เรียน นักการภารโรง

3.2) การขยายผลด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การนำสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอด มาจากผู้ให้ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปถ่ายทอดต่อให้แก่ชุมชนในลักษณะ เดียวกับที่ได้รับการถ่ายทอดมา ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“มีโอกาสดำเนินไปอบรมเป็นวิทยากรเศรษฐกิจพอเพียงที่สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ หรือ นิต้าเมื่อปีที่แล้ว มีความรู้พอควรและได้มาขยายให้ครูในกลุ่มสาระ และการเรียนการสอนของ ตัวเอง ชั้น ม.3 และได้เข้าร่วมโครงการหลายๆ โครงการที่สถาบันพระปกเกล้า เพราะเขามีกให้เด็ก มีส่วนร่วม ในสังคมศึกษาปัญหาในสังคมแล้วให้เด็กหาแนวทางแก้ปัญหา ก็เป็นแนวทางของ เศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ตนเองได้มีมุมมองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง”

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ได้รับเชิญให้ไปแสดงบนเวทีในงาน กินหอย ดูนก ตกหมึก ที่ทางชะอำจัดร่วมกับททท. ปรากฏว่าช่วงนั้นคนส่วนใหญ่เขาหยุดดูการแสดง อาจเป็นเพราะว่าผมใช้จอโปรเจกเตอร์ประกอบ

ฉากด้วย จะมีรูปในหลวงขึ้นตลอด ที่ผมถ่ายจากเมืองทองมาบ้าง สแกนจากหนังสือที่ผมคิดว่า ต้องเป็นภาพที่คนทุกคนมองแล้วจะต้องรู้สึกขนลุก ท่านผู้ว่าท่านชอบมากนะ ท่านนายอำเภอ ประทับใจมาก ได้รับคำชมเชยมาก ก็ถือว่าประสบความสำเร็จมาก"

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

"สำหรับคนทั่วไป จะให้ความรู้แก่แขกที่เข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นหนึ่งในทีมบรรยายให้กับคณะที่มาดูงาน นอกจากนี้ก็ไปบรรยายนอกสถานที่ เช่นเร็วๆ นี้ คือโรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง เมื่อสามอาทิตย์ที่แล้ว"

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียน ชั้น ม. 6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

3.2.1) การจัดการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านแก่ครู และผู้เรียน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้ "วิชาละครชาตรี เป็นวิชาเลือก แต่เรียนให้วัดครูกับซัดหน้าบท จะมีการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญเฉพาะมาสอนให้นักเรียน เพื่อให้เรียนรู้ทำได้อย่างถูกต้อง"

(กรณีศึกษาที่ 1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

"เรื่องดอกไม้สดตอนแรกตั้งใจจะเอาวิทยากรเข้ามาอบรมให้เด็ก เอาเด็กกลุ่มหนึ่งไปเรียนรู้ แล้ววิทยากรเห็นว่าโรงเรียนสนใจและวิทยากรมีอุปกรณ์ ค่อนข้างเยอะ อยากจะให้โรงเรียนมาแต่ขอค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ พี่มองว่าดอกไม้สดเป็นกระบวนการที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับโรงเรียนรวมทั้งสอดคล้องกับโครงการสวนพฤกษศาสตร์"

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาทางานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

"เคยครับ ผมเนี่ยเคยเคยครับรายการพ.ศ.พอเพียง อาจารย์เค้าพาน้องผมกับห้อง 9 ไปร่วมรายการเลยครับ แล้วก็ฟังคนในรายการพูดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเขาเชิญ อาจารย์มาให้ความรู้ เนี่ยครับ ที่ผมรู้สามห่วงสองเงื่อนก็จากการไปครั้งนี้"

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียน ชั้น ม. 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2551)

3.2.2) การสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน การให้หัวข้อเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดงาน เช่น การได้วาที การเสวนา การแสดงละคร การจัดงานปีใหม่ การจัดกิจกรรม นิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียงเผยแพร่สู่ชุมชน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ที่โรงเรียนมีการจัดประกวดกิจกรรมเด่นโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการลุกขึ้นไปเดินบนเวที คือ อย่างพุ่มเฟื่อยมาก อย่างหาอุปกรณ์การแสดงมาก ให้นำจากสิ่งที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ อย่างเรื่องชุดเครื่องแต่งกายไม่ควรซื้อมา เอาเสื้อผ้าที่เรามีอยู่แล้วมาทำให้สวยงามและใช้แสดงได้”

(กรณีศึกษาที่ 1 นักเรียนชั้น ม. 3, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2551)

“เวลาผมจัดงาน เช่นงานปีใหม่ ผมจะเอา เศรษฐกิจพอเพียง มาสอดแทรก อย่างเช่นชื่อ งาน ว่า สวัสดิ์ปีใหม่ มีความสุขสดใส ใช้ชีวิตพอเพียง ทุกคนมองเห็นต้องรู้ว่ามีความพอเพียงอยู่นะ เทียนเราก็แสดงอะไรที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตชนบท งานวัด มีรำลงย่อนยุค ชายของแบบงานวัด เพราะเด็กเขาจะไม่เคยเห็นเป็นเด็กในเมือง”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

“สำหรับคนทั่วไป จะให้ความรู้แก่คนที่มาศึกษาดูงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นหนึ่งในทีมบรรยายให้กับคณะที่มาดูงาน นอกจากนี้ก็ไปบรรยายนอกสถานที่ เช่นเร็วๆ นี้ คือโรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง เมื่อสามอาทิตย์ที่แล้ว”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม. 6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

3.2.3) เป็นแหล่งศึกษาดูงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ที่สนใจ การจัดให้มีกิจกรรมการศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีความสนใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“การขับเคลื่อนเริ่มจากกระเบิดจากข้างใน คือทำด้วยความสมัครใจ พอเรามีความรู้มากขึ้น และทำสำเร็จแล้วขยายสู่ชุมชน โรงเรียนอื่น เราจะไม่หยุดไปดูงานเยอะ วิทยากรก็เยอะ เมื่อวันที่ 16 ม.ค.ไปราชบุรี มีงานทำหลายคน ให้เด็กฟรีเซ็น เวลามีแขกมาดูงานที่โรงเรียน”

(กรณีศึกษาที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

“จะมีหน่วยงานภายนอกเชิญผู้อำนวยการและครูเป็นวิทยากร แต่ตอนนี้ครูมอบหมายให้ผมเป็นคนบรรยาย คำถามแรกที่โดนบ่อยๆ คือ ทำจริงหรือเปล่า ซึ่งผมตอบเลยว่า ถ้าเราไม่ทำชิ้นงานก็คงไม่เกิด เด็กของเราก็คงไม่เกิดความตระหนัก สิ่งที่ได้ก็คือจริงคือความตระหนักในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แล้วก็คำถามที่ได้รับบ่อยๆ คือผมจะรับหน้าที่เป็นผู้บรรยายว่า ครูหรือโรงเรียนสอนแล้วได้อะไร เอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตอย่างไร อย่างเมื่อเดือนที่แล้วที่ธนาคารไทยพาณิชย์มาถ่ายโฆษณา ผมก็ได้รับหน้าที่ตอบในเรื่องเกี่ยวกับการทำค่าย ว่าเราทำแล้วได้อะไรกลับมา และจะเผยแพร่ให้กับคนรู้จักอย่างไรบ้าง”

(กรณีศึกษาที่ 2 นักเรียนชั้น ม.6, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

ตอนที่ 4 สรุปผลการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นของความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นสำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ ดังแสดงในตารางที่ 8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 กรอบการสร้างเครื่องมือในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p>1. ความเข้าใจ</p> <p>1.1 ความหมาย</p> <p>1.1.1 ความพอประมาณ</p>	<p>ความพอดี พอควร ไม่น้อยเกินไปและไม่ ไม่มากเกินไป พอเหมาะต่อความ จำเป็นในการดำเนินชีวิต พอควรแก่ อัตราภาพ โดยไม่เบียดเบียนตนเองและ ผู้อื่น หรือการรู้จักตัวเอง ส่งผลให้เกิด ความสบายใจในการดำเนินชีวิต หรือ ทางสายกลาง</p>	<p>1. การกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความพอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป</p> <p>2. การรู้เท่าทันตนเอง</p> <p>3. การประมาณตนตามความพอใจ</p> <p>4. การยับยั้ง ระมัดระวังในการใช้จ่ายให้ เหมาะสมกับฐานะของตนเองและ ครอบครัว</p> <p>5. การทำกิจกรรมไม่มากเกินไปน้อย เกินไป</p> <p>6. การดำเนินชีวิตตามความต้องการ</p> <p>7. การพึ่งตนเองและเป็นที่ยังของผู้อื่น</p> <p>8. การใช้จ่ายตามความพอใจ</p>
<p>1.1.2 ความมีเหตุผล</p>	<p>การวิเคราะห์ การพิจารณาสาเหตุแห่ง การกระทำโดยใช้สติและปัญญา เพื่อ การตัดสินใจอย่างมีเหตุถึงระดับของ ความพอเพียง จากเหตุปัจจัยตามหลัก วิชา กฎเกณฑ์ทางสังคม หลัก กฎหมาย หลักศีลธรรม และความ จำเป็นในการดำเนินชีวิตหรือกิจกรรม โดยตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการ ตัดสินใจหรือการกระทำนั้นอย่าง รอบคอบ</p>	<p>9. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา อธิบายสิ่งที่ตนปฏิบัติ</p> <p>10. การคำนึงถึงความจำเป็นหลังการ ตัดสินใจ</p>
<p>- ตามความจำเป็นในการ ดำเนินชีวิต</p>	<p>การใช้ชีวิตอย่างมีเหตุมีผล มีสติ คำนึง ความคุ้มค่า ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่น เดือดร้อน</p>	<p>11. การพิจารณาไตร่ตรองโดยอิงความรู้ และข้อมูลที่ถูกต้อง</p> <p>12. การตัดสินใจกระทำตามความคิด ของตนเองเป็นหลัก</p>
<p>- ตามหลักวิชา/ หลักการ</p>	<p>การนำความรู้ทางวิชาการกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ หรือหลักการที่ ถูกต้องมาอธิบายเหตุผลของสิ่งที่ เกิดขึ้นจากการตัดสินใจกระทำ</p>	<p>11. การพิจารณาไตร่ตรองโดยอิงความรู้ และข้อมูลที่ถูกต้อง</p> <p>12. การตัดสินใจกระทำตามความคิด ของตนเองเป็นหลัก</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
- ตามหลักกฎหมาย	การปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมืองได้อย่างถูกต้อง	13. การตัดสินใจกระทำการใดโดยยึดหลักความประเพณีที่ดำรง 14. การเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบบ้านเมือง
- ตามกฎเกณฑ์สังคม	การอธิบายเหตุผลของการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข	15. การเข้าใจสภาพจริงของสิ่งต่างๆ โดยยึดความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก 16. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
1.1.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	การคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ จากสภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วยระบบภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านศีลธรรม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม	
- ด้านวัตถุ	การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตระหนักและใช้สิ่งของอย่างรู้คุณค่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักเก็บออม การประกันความเสี่ยงในอนาคต การลงทุนเพื่อพัฒนา และการวางแผนระยะยาว	17. การใช้ชีวิตประหยัดอดออม 18. การจดบันทึกรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว
- ด้านสังคม	การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การอยู่ร่วมกันโดยคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีน้ำใจต่อกัน การรู้จักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน อยู่เย็นเป็นสุข การไม่เป็นเหยื่อของอบายมุข และการมีทุนทางสังคมสูง	19. การอยู่กับตัวเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่น 20. การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
- ด้านศีลธรรม	การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การมีฐานเครือข่ายที่มั่นคง การสั่งสอนของครอบครัว การพาลูกเข้าวัดศึกษาและปฏิบัติธรรม การสอนให้ลูกรู้จักการทำบุญ การฝึกใจให้เข้มแข็งด้วยการข่มใจตนเอง ปฏิเสธความชั่ว ยึดมั่นในความดี	21. การพาลูกหลานเข้าวัดศึกษาธรรมะ
- ด้านวัฒนธรรม	การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตระหนัก เชิดชู ถ่ายทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การมั่นคงในวัฒนธรรมไทย เข้าใจและเป็นมิตรต่อวัฒนธรรมต่างถิ่น	22. การยึดติดในวัฒนธรรมท้องถิ่น/ ชาติ 23. การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น
- ด้านสิ่งแวดล้อม	การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า มีจิตสำนึกรักและห่วงใย มีความรู้และนโยบายด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม สร้างสุขนิสัยสะอาดเป็นระเบียบ สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายธรรมชาติ	24. การมีจิตสำนึกและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม
1.1.4 เว็บบไซต์ความรู้	การนำหลักวิชาและความรู้ทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องเหมาะสม มีการวางแผนเพื่อกำหนดสิ่งที่จะทำในอนาคต ให้สามารถลำดับความสำคัญของงาน สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ หลักทฤษฎีต่างๆ สามารถคิดแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติจริงด้วยความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง	25. กำหนดและวางแผนสิ่งที่จะทำในอนาคต 26. การปฏิบัติกิจกรรมด้วยความละเอียดถี่ถ้วน 27. การมีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน 28. การเอาใจใส่ ตั้งใจ และมุ่งมั่นเฉพาะเรื่องของตนเองอย่างเต็มความสามารถ 29. การนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง 30. การนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในภาววางแผนการทำงาน

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
1.1.5 เจื้อนไขคุณธรรม	การดำรงชีวิตด้วยการรู้จักตนเอง มีสติ ใฝ่อยู่เสมอโดยนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ได้แก่ ยึดมั่นในความดีงาม มีความสามัคคี ความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ความเพียร มีสติปัญญา ความขยัน ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตน ซึ่งสรุปได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้	31. การประพฤติตรงและจริงใจแก่คนที่นำไว้ใจ 32. การยอมรับสภาพความลำบาก 33. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 34. การดำเนินชีวิตด้วยความเพียร มีสติปัญญา รอบคอบ 35. การไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และอุปสรรคต่างๆ 36. การรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเฉพาะในหมู่คณะของตน 37. ศีลธรรมความไม่ละโมภและความประหยัด 38. การปฏิเสธผลที่เกิดจากการกระทำของตน
1.2 การประยุกต์ใช้ 1.2.1 การจัดการเรียนการสอน	การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการสอดแทรกและบูรณาการในรายวิชาและกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน และมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	39. การคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน 40. การพัฒนาศักยภาพเฉพาะผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนดีให้สูงขึ้น 41. การให้ผู้เรียนคิด ใ้เหตุผล 42. การให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต 43. การส่งเสริมการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
1.2.2 จิตใจ	การมีจิตที่ติดต่อกันเองและผู้อื่นในการประยุกต์หลักปรัชญาฯ สามารถวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความเข้มแข็ง ความขยัน ความอดทน และการพึ่งตนเองได้ ด้วยการตั้งปณิธานตนให้ ลด ละ เลิกกิเลสด้วยความสมัครใจ ใช้สติปัญญาให้เหตุผล และคำนึงถึงส่วนรวมเป็นหลัก	44. การมีจิตใจมั่นคงในตัวเอง 45. การพอใจในสิ่งที่มียินดีในสิ่งที่ได้ 46. การวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพตนให้มีความเข้มแข็ง 47. การมีความเข้มแข็ง อดทน ในการลดละเลิกกิเลสด้วยความสมัครใจ 48. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน
1.2.3 สังคม	การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้รักสามัคคี มีน้ำอดน้ำทนต่อกันและให้ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน	49. การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลที่สมนุษย์ 50. การมีไมตรีจิตและมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น 51. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก 52. การมีความอดทนอดกลั้นต่อกัน 53. การดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง
1.2.4 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ยั่งยืน สูงสุด อนุรักษ์ธรรมชาติ ด้วยการจัดการที่ฉลาด รอบคอบ มีการนำของเหลือใช้มาประยุกต์หรือใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง	54. การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของตน 55. การนำของเหลือใช้มาประยุกต์ใหม่ให้เกิดประโยชน์ 56. การใช้กล่องข้าวแทนโฟมหรือพลาสติก 57. การสอดคล้องดูแลทรัพยากรสิ่งแวดล้อมบนท้องถิ่น 58. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยืดอายุการใช้งานให้น้อยที่สุด
1.2.5 เศรษฐกิจ	การปฏิบัติตนให้เป็นสุขตามอัตภาพ พออยู่พอกิน โดยพิจารณาถึงความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย การลดทอนรายจ่ายและความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ การรู้จักเก็บออม และการสร้างรายได้ด้วยการประกอบอาชีพสุจริต	59. ความพออยู่พอกินตามอัตภาพ 60. การลดทอนรายจ่ายและความฟุ่มเฟือย 61. การประกอบอาชีพเพื่อมุ่งสร้างรายได้ให้สูงสุด 62. การพิจารณาความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย 63. การมุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
1.2.6 เทคโนโลยี	การนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการจัดการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเผยแพร่ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางเว็บไซต์ สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้เกิดประโยชน์แก่คนหมู่มาก	64. การใช้สื่อเทคโนโลยีเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 65. การพัฒนาเทคโนโลยีโดยปราศจากภูมิปัญญาชาวบ้าน 66. การนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการจัดการเรียนการสอน 67. การใช้สื่อการเรียนรู้ที่ประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด 68. การใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายด้วยทุนน้อย
1.2.7 การดำเนินชีวิต	การดำเนินชีวิตด้วยสติ วางแผนการใช้ให้เหมาะกับจำเป็นบนพื้นฐานของเหตุผล ทำการใดๆ ด้วยความพอเหมาะกับตนเองไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความเพียรพยายาม และดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	69. การวางแผนการใช้ให้เหมาะต่อความจำเป็น 70. การมีสติไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต 71. การพออยู่ พอกิน พอใช้ 72. การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล 73. การหยุดพักจากความยากของงานและความเหน็ดเหนื่อย

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p>2. การปฏิบัติ</p> <p>2.1 การได้รับความรู้</p>	<p>การได้รับการปลูกจิตสำนึกและความตระหนักเพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการหรือรูปแบบอันหลากหลาย เช่น การเข้ารับการอบรม สัมมนา การเข้าฟังบรรยายจากวิทยากร การเข้าร่วมโครงการ การชมนิทรรศการ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากวิทยากรนอกสถานศึกษา 2. ท่านได้ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนอกห้องเรียน 3. ท่านได้รับความรู้จากนิทรรศการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและนอกสถานศึกษา 4. ท่านได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ในและนอกสถานศึกษา 5. ท่านเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา 6. ท่านเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา 7. ท่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ 8. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน 9. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 10. ท่านได้รับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภายนอก

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p data-bbox="272 344 603 448">2.2 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้</p> <p data-bbox="272 582 603 672">2.2.1 การจัดการเรียนการสอน</p> <p data-bbox="272 963 603 1008">- การวางแผนจัดการเรียนรู้</p>	<p data-bbox="603 344 995 537">การปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกเข้ากับกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ</p> <p data-bbox="603 582 995 918">แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การวางแผนจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การรายงานผลการจัดการเรียนรู้</p> <p data-bbox="603 963 995 1008">กระบวนการที่ประกอบด้วย</p> <p data-bbox="603 1008 995 1680">1) การศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียน หมายถึง การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับ พหุปัญญา (Multiple Intelligence) และวิธีการหรือแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ และการประเมินตนเอง เป็นต้น แล้วนำผลมาวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถและแบบการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยมีการบันทึกไว้เป็นสารสนเทศด้านผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป</p> <p data-bbox="603 1724 995 2016">2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การแปลคำอธิบายรายวิชาไปสู่การปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit Plan) และ แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan)</p>	<p data-bbox="995 963 1396 1187">11. ท่านศึกษาความสามารถทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้เรียนด้วยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ การประเมินตนเอง</p> <p data-bbox="995 1187 1396 1344">12. ท่านทำบันทึกสารสนเทศทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้เรียน</p> <p data-bbox="995 1724 1396 1859">13. ท่านกำหนดเป้าหมายของภาคเรียนเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามสภาพของผู้เรียน</p> <p data-bbox="995 1859 1396 2016">14. ท่านและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p>- การดำเนินการจัดการเรียนรู้</p>	<p>กระบวนการที่ประกอบด้วย</p> <p>1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนจัดการเรียนรู้ไว้แล้ว ควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง</p> <p>2) การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การผลิตสื่อและแสวงหาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากสื่อและแหล่งเรียนรู้</p> <p>3) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดปัจจัยเกื้อหนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดตารางเรียนให้ยืดหยุ่น และการจัดการเรียนรู้ตามสภาพ</p>	<p>15. ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย</p> <p>16. ท่านจัดกิจกรรมควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง</p> <p>17. ท่านผลิต/ ใช้/ แสพหาสื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>18. ท่านจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน</p>
<p>- การประเมินผลการเรียนรู้</p>	<p>กระบวนการที่ประกอบด้วย</p> <p>1) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละครั้งจนครบทั้งหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นการประเมินผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การพัฒนาการเรียนรู้ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม ความสามารถในการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น</p>	<p>19. ท่านใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>20. ท่านเน้นการประเมินผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p>- การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>	<p>2) การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เป็นการบันทึกผลในขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ของแต่ละครั้งเสร็จสิ้นแล้ว เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนแปลงแผนการจัดการเรียนรู้ ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง พฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน พฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p> <p>กระบวนการที่ประกอบด้วย</p> <p>1) การปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่อง หมายถึง การนำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ไว้แล้วมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่มีความบกพร่องให้ดียิ่งขึ้นอย่างทันที่ทันใด โดยจะต้องมีการวางแผนว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขใครบ้าง อย่างไร เมื่อใด ที่ไหน โดยใคร หลังจากดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนแล้ว จะต้องบันทึกผลไว้ด้วย</p> <p>2) การพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง หมายถึง การนำเอาผลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้มาพิจารณาศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การมอบหมายให้ช่วยสอนเพื่อน การมอบหมายให้ทำงานที่ทำหายและสร้างสรรค์ และการเสริมความรู้และทักษะพิเศษ เป็นต้น</p>	<p>21. ท่านบันทึกผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้</p> <p>22. ท่านบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนในขณะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>23. ท่านวางแผนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน</p> <p>24. ท่านนำผลที่ได้จากการบันทึกนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p> <p>25. ท่านใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เช่น การให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน การให้โอกาสแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน</p> <p>26. ท่านใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p>- การรายงานผลการจัดการเรียนรู้</p>	<p>การจัดทำรายงานผลที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยของแต่ละหน่วยการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้วซึ่งอาจจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบเอกสาร รายงานด้วยภาพ หรือรายงานด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ที่นิยมกันในปัจจุบันมักจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบเอกสาร โดยมีแฟ้มภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้ประกอบ</p>	<p>27. ท่านจัดทำสิ่งพิมพ์รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>28. ท่านจัดทำแฟ้มสะสมงานรายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>29. ท่านจัดทำรูปเล่มสรุปรายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>30. ท่านจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>
<p>2.2.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>กิจกรรมที่จัดอย่างมีรูปแบบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพจากประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขด้วยการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำเพื่อส่วนรวม</p>	<p>31. ท่านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล</p> <p>32. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักศักยภาพของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>
<p>- กิจกรรมแนะแนว</p>	<p>กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณลักษณะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงปัญหา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ</p>	<p>33. ท่านจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษามุขมนตรีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>34. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>35. ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
- กิจกรรมนักเรียน	<p>กิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำช่วยกัน แก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ</p> <p>1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคม ผู้นำเพื่อประโยชน์และกรมรักษาดินแดน</p>	<p>36. ท่านจัดกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>37. ท่านจัดกิจกรรมลูกเสือ / เนตรนารี / ยุวกาชาด / ผู้นำเพื่อประโยชน์ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>38. ท่านจัดกิจกรรม/โครงการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน</p> <p>39. ท่านจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การบันทึกความดี</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
2.2.3 การดำเนินชีวิต	<p>2) กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม</p> <p>การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคมนั้นๆ แบ่งได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเทคโนโลยี 5) ด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาให้เกิดขึ้นจากภายในเสียก่อน คือ พัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิต โดยการแสวงหาความรู้ มีทักษะในการทำงาน และแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ศึกษาทดลองจนพบวิธีการที่เหมาะสม ตามสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคม</p>	<p>40. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องภูมิสังคมท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>41. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรม หรือหลักคำสอนทางศาสนา</p> <p>42. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการตามศักยภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>43. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดตั้งชุมนุม/ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>44. ท่านจัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>45. ท่านจัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีจิตอาสา/จิตสาธารณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
- ด้านจิตใจ	การมีความเข้มแข็ง ชยัน อดทน มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม สามารถพึ่งตนเองได้ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก	46. ท่านมีจิตสำนึกที่ดีในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างค่อยเป็นค่อยไป 47. ท่านตระหนักด้วยตนเองเกี่ยวกับงานที่ทำจะได้อะไร แม้ยังไม่ปรากฏผลให้เห็นในปัจจุบัน 48. ท่านมีความตั้งใจอย่างพอเพียง สม่ำเสมอในการทำกิจกรรมต่างๆ
- ด้านสังคม	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน	49. ท่านระดมความคิดร่วมกันในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ 50. ท่านสามารถวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกันเพื่อปรับปรุงและเผยแพร่ผลงานเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 51. ท่านปลูกฝังจิตสำนึกความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม
- ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	การใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด รอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรให้ยั่งยืนสูงสุด	52. ท่านวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากร 53. ท่านใช้และจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ เกิดประโยชน์สูงสุด 54. ท่านอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ควบคุมการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
- ด้านเทคโนโลยี	การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิสังคม โดยการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านและให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก	55. ท่านมีการสร้างชิ้นงานเทคโนโลยีอย่างง่ายบนพื้นฐานทฤษฎีที่ถูกต้องและนำเสนอ 56. ท่านใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สอดคล้องต่อความต้องการและสภาพแวดล้อม 57. ท่านจัดสื่อการเรียนรู้พอเพียงจากภูมิสังคมและท้องถิ่นที่มีอยู่

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
<p>- ด้านเศรษฐกิจ</p>	<p>การมุ่งลดรายจ่าย ประกอบอาชีพ สุจริต ละเลิกการแก่งแย่งหา ผลประโยชน์ทางการค้าแบบต่อสู้กัน รุนแรง</p>	<p>58. ท่านยึดหลักการประหยัดมุ่งลด รายจ่าย ลดความฟุ่มเฟือยในการดำเนิน ชีวิต</p> <p>59. ท่านยึดหลักการประกอบอาชีพด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>60. ท่านชวนชวนอย่าเฝ้าหาความรู้ให้เกิด รายได้เพิ่มพูนด้วยหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง</p>
<p>2.3 การขยายผลเพื่อเผยแพร่ ความรู้ที่ได้รับ</p>	<p>การนำสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก ผู้ให้ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ไปถ่ายทอดต่อใน ลักษณะเดียวกับที่ได้รับการถ่ายทอดมา</p>	
<p>2.3.1 ความสัมพันธ์กับ ผู้เรียน</p>	<p>การสอดแทรกความรู้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาและการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจาก แหล่งการเรียนรู้</p>	<p>61. ท่านปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความ ตระหนักในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง</p> <p>62. ท่านจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ของความเป็นไทย</p> <p>63. ท่านจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมี จิตสำนึกในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย</p> <p>64. ท่านสอนให้ผู้เรียนศึกษาความเข้าใจ ของบุคคลอันเป็นสิ่งสำคัญในพัฒนา การศึกษา</p> <p>65. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากวิทยากรภายนอกสถานศึกษา</p> <p>66. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา</p> <p>67. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากสื่อต่างๆ ในและนอกสถานศึกษา</p> <p>68. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำ ทางการเผยแพร่ความรู้เรื่องการดำรงชีวิต แบบพอเพียง</p>

ประเด็น	ความหมาย	ประเด็นที่ได้
2.3.2 ความสัมพันธ์กับชุมชน	การนำสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากผู้ให้ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปถ่ายทอดต่อให้แก่ชุมชนในลักษณะเดียวกับที่ได้รับการถ่ายทอดมา	<p>69. ท่านถ่ายทอดความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ปกครอง ชุมชน</p> <p>70. ท่านขยายผลกิจกรรมชุมชน/ ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน</p> <p>71. ท่านเป็นวิทยากรบรรยายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่ชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ</p> <p>72. ท่านสร้างสรรค์ชิ้นงานเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน</p> <p>73. ท่านจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมหรือสังคมหรือเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>74. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหา/ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน</p> <p>75. ท่านส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ความรู้เรื่องการดำรงชีวิตแบบพอเพียง</p>

บทที่ 5

การสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู

ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากชั้นการพัฒนาเครื่องมือ ในการนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบวัด

ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบวัด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัด และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร (n = 192)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาคเหนือ		
ลำพูน	6	3.13
กำแพงเพชร	6	3.13
ภาคกลาง		
กรุงเทพมหานคร	48	25
พระนครศรีอยุธยา	6	3.13
นนทบุรี	6	3.13
นครปฐม	6	3.13
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
ขอนแก่น	30	15.63
นครราชสีมา	6	3.13
ร้อยเอ็ด	12	6.25
ศรีสะเกษ	6	3.13
สุรินทร์	6	3.13
ชัยภูมิ	6	3.13
ภาคตะวันออก		
ฉะเชิงเทรา	6	3.13
ชลบุรี	6	3.13
ระยอง	6	3.13
ภาคตะวันตก		
เพชรบุรี	6	3.13
กาญจนบุรี	6	3.13
ราชบุรี	6	3.13
ภาคใต้		
ระนอง	6	3.13
รวม	192	100

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้		
คณิตศาสตร์	56	29.17
วิทยาศาสตร์	56	29.17
ภาษาไทย	68	35.42
ภาษาต่างประเทศ	53	27.60
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	76	39.58
ศิลปะ	39	20.31
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	51	26.56
สุขศึกษาและพลศึกษา	38	19.79
ระดับชั้น		
ประถมศึกษาปีที่ 1	23	6.9
ประถมศึกษาปีที่ 2	23	6.9
ประถมศึกษาปีที่ 3	19	5.7
ประถมศึกษาปีที่ 4	33	9.9
ประถมศึกษาปีที่ 5	32	9.6
ประถมศึกษาปีที่ 6	22	6.6
มัธยมศึกษาปีที่ 1	38	11.4
มัธยมศึกษาปีที่ 2	28	8.4
มัธยมศึกษาปีที่ 3	32	9.6
มัธยมศึกษาปีที่ 4	34	10.2
มัธยมศึกษาปีที่ 5	25	7.5
มัธยมศึกษาปีที่ 6	25	7.5

จากตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรจำนวน 192 คน ตามตัวแปร จังหวัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบวัดส่วนใหญ่อยู่จังหวัด กรุงเทพมหานครและขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 21.875 และสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 39.58 ซึ่งสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.4

ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเบ้ ความโด่ง ระดับความเข้าใจ ของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (n= 192)

ความเข้าใจ	\bar{X}	S.D.	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความเข้าใจ
ด้านความหมายหลักปรัชญา					
1. ความพอประมาณ (8)	6.73	1.22	-1.286	2.332	ปานกลาง
2. ความมีเหตุผล (8)	6.66	1.20	-1.585	4.346	ปานกลาง
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (8)	7.30	1.09	-3.439	19.224	สูง
4. เงื่อนไขความรู้ (6)	5.35	0.84	-3.071	16.438	สูง
5. เงื่อนไขคุณธรรม (8)	6.55	1.17	-1.827	8.565	ปานกลาง
รวม (38 คะแนน)	32.59	3.99	-1.592	4.218	ปานกลาง
ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา					
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน (5)	4.45	0.51	0.070	-1.711	ปานกลาง
2. ด้านจิตใจ (5)	4.54	0.64	-1.688	4.924	สูง
3. ด้านสังคม (5)	4.72	0.46	-1.172	-0.187	สูง
4. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (5)	4.02	0.90	-0.612	-0.214	ปานกลาง
5. ด้านเศรษฐกิจ (5)	4.40	0.80	-1.100	0.557	สูง
6. ด้านเทคโนโลยี (5)	4.47	0.81	-1.547	2.006	สูง
7. ด้านการดำเนินชีวิต (5)	4.57	0.59	-2.551	16.524	สูง
รวม (35 คะแนน)	31.18	2.90	-0.844	-0.463	สูง
ความเข้าใจโดยรวม (73 คะแนน)	63.78	6.05	-0.809	-0.288	ปานกลาง

* ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง จำนวนข้อ

** เกณฑ์ในการแปลผล มีดังนี้

ส่วนที่ 1 คะแนนความเข้าใจด้านความหมายของหลักปรัชญา

ค่าเฉลี่ย 36.59 – 38 หมายถึง มีความเข้าใจระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 28.60 – 36.58 หมายถึง มีความเข้าใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0 – 28.59 หมายถึง มีความเข้าใจระดับต่ำ

ส่วนที่ 2 คะแนนความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา

ค่าเฉลี่ย 31.19 – 35 หมายถึง มีความเข้าใจระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 28.28 – 31.18 หมายถึง มีความเข้าใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0 – 28.27 หมายถึง มีความเข้าใจระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 คะแนนความเข้าใจโดยรวมด้านความหมายและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา

ค่าเฉลี่ย 69.84 – 73 หมายถึง มีความเข้าใจระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 57.73 – 69.83 หมายถึง มีความเข้าใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0 – 57.72 หมายถึง มีความเข้าใจระดับต่ำ

จากตารางที่ 10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบและเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลส่วนใหญ่มีการกระจายค่อนข้างมาก ยกเว้นตัวแปรด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการกระจายของข้อมูลน้อย ครูมีความเข้าใจด้านความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย และตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างน้อย ยกเว้นตัวแปรความพอประมาณที่มีความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ แสดงว่าตัวแปรความพอประมาณมีการกระจายตัวของข้อมูลค่อนข้างมาก ครูมีความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบและเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย ยกเว้นตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอนมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา (ความเบ้มีค่าเป็นบวกและเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก ยกเว้นตัวแปรด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตที่มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตมีการกระจายของข้อมูลน้อย

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์การปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (10 คะแนน)	7.85	2.33	ดี
1.1 การสร้างความตระหนักและเข้าใจในหลักปรัชญาฯ			
2. การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ (50 คะแนน)	32.17	13.14	พอใช้
2.1 การจัดการเรียนการสอน	12.78	5.29	พอใช้
2.1.1 การวางแผนจัดการเรียนรู้ (4)	2.65	1.29	พอใช้
2.1.2 การดำเนินการจัดการเรียนรู้ (4)	3.18	1.10	ดี
2.1.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (4)	2.77	1.42	ดี
2.1.4 การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (4)	2.78	1.41	ดี
2.1.5 การรายงานผลการจัดการเรียนรู้ (4)	1.41	1.46	ควรปรับปรุง
2.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	9.32	4.54	พอใช้
2.2.1 การแนะแนวและระบบดูแลผู้เรียน (5)	2.89	1.75	พอใช้
2.2.2 กิจกรรมผู้เรียนลูกเสือหรือเนตรนารีหรือยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์ (4)	2.82	1.33	ดี
2.2.3 กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน (6)	3.61	2.12	พอใช้
2.3 การดำเนินชีวิต	10.07	4.55	พอใช้
2.3.1 จิตใจ (3)	2.32	1.01	ดี
2.3.2 สังคม (3)	1.84	1.15	พอใช้
2.3.3 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (3)	2.05	1.06	ดี
2.3.4 เทคโนโลยี (3)	1.56	1.15	พอใช้
2.3.5 เศรษฐกิจ (3)	2.29	0.98	ดี
3. การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (15 คะแนน)	8.62	4.29	พอใช้
3.1 ความสัมพันธ์กับผู้เรียน (8)	5.79	2.47	ดี
3.2 ความสัมพันธ์กับชุมชน (7)	2.83	2.34	พอใช้
การปฏิบัติโดยรวม (75 คะแนน)	48.65	18.65	พอใช้

* ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง จำนวนข้อ

** ส่วนที่ 1 คะแนนการปฏิบัติของครูด้านการนำความรู้หลักปรัชญาฯ

ค่าเฉลี่ย 5.52 – 10 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับดี

ค่าเฉลี่ย 0 – 5.51 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับพอใช้

ส่วนที่ 2 คะแนนการปฏิบัติของครูด้านการนำความรู้หลักปรัชญาฯ ไปประยุกต์ใช้

ค่าเฉลี่ย	45.32 - 50	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับดี
ค่าเฉลี่ย	19.03 - 45.31	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย	0 - 19.02	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับควรปรับปรุง

ส่วนที่ 3 คะแนนการปฏิบัติของครูด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาฯ

ค่าเฉลี่ย	12.92 - 15	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับดี
ค่าเฉลี่ย	4.33 - 12.91	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย	0 - 4.32	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับควรปรับปรุง

ส่วนที่ 4 คะแนนการปฏิบัติของครูในภาพรวมด้านการได้รับความรู้ฯ ด้านการนำความรู้ฯ ไปประยุกต์ใช้และด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่ฯ

ค่าเฉลี่ย	67.31 - 75	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับดี
ค่าเฉลี่ย	30.00 - 67.30	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย	0 - 29.99	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับควรปรับปรุง

จากตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย การได้รับความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยด้านการได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติในระดับดี ด้านการนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการดำเนินชีวิต การปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนการวางแผนจัดการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ และการรายงานผลการจัดการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุง การปฏิบัติด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย กิจกรรมผู้เรียนลูกเสือหรือเนตรนารีหรือยุวภาษาหรือผู้นำเพ็ญประโยชน์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนการแนะแนวและระบบดูแลนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ด้านการดำเนินชีวิต พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา (multiple case study) โดยเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษา 2 กรณี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลสู่การสร้างแบบวัดในชั้นของการศึกษาเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปเป็นความเรียง ในส่วนของชั้นการสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู ผู้วิจัยศึกษาจากครูในโรงเรียนแกนนำจากตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 192 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัด วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติภาคบรรยาย ด้วยวิธีการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบและเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และค่าความ

โด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลส่วนใหญ่มีการกระจายค่อนข้างมาก ยกเว้นตัวแปรด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการกระจายของข้อมูลน้อย ผู้วิจัยศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญา 2 ด้าน คือ 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) ด้าน ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเข้าใจของครูด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีความเข้าใจด้านความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย และตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างน้อย ยกเว้นตัวแปรความพอประมาณที่มีความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ แสดงว่าตัวแปรความพอประมาณมีการกระจายตัวของข้อมูลค่อนข้างมาก

2) ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเข้าใจของครูด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าเป็นลบและเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย ยกเว้นตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอนมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา (ความเบ้มีค่าเป็นบวกและเข้าใกล้ศูนย์) แสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นลบ) แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก ยกเว้นตัวแปรด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตที่มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ (ความโด่งมีค่าเป็นบวก) แสดงว่าตัวแปรด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตมีการกระจายของข้อมูลน้อย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ผู้วิจัยศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน คือ 1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และ 3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของการปฏิบัติของครู ด้านการได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

2) การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของการปฏิบัติของครู ด้านการนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย 2.1) การจัดการเรียนการสอน 2.2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 2.3) การดำเนินชีวิต มีรายละเอียดดังนี้

2.1) การจัดการเรียนสอน พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี นอกจากนี้การวางแผนจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ระดับพอใช้ และการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุง

2.2) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การปฏิบัติด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย กิจกรรมผู้เรียนลูกเสือหรือนเรนารี่หรือยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนการแนะแนวและระบบดูแลนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

2.3) ด้านการดำเนินชีวิต พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

3) การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของระดับการปฏิบัติของครูด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย 3.1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียน และ 3.2) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

3.1) ความสัมพันธ์กับผู้เรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

3.2) ความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสำรวจ ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นที่ 2 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยแบ่งความเข้าใจออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.1 การที่ครูมีระดับความเข้าใจด้านความหมายอยู่ในระดับปานกลาง เพราะครูมีความเข้าใจในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะครูยังไม่สามารถวิเคราะห์ความหมายได้อย่างถูกต้องชัดเจน จากผลการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถระบุได้ว่าคำถามใดคือความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขคุณธรรม เช่น การประมาณตนตามความพอใจ เป็นความพอประมาณหรือไม่ มีครูตอบถูกต้องเพียงร้อยละ 53 ซึ่งในความเป็นจริงแล้วความพอประมาณคือ ความพอดี พอควร ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป พอเหมาะต่อความจำเป็นในการดำเนินชีวิตสมควรแก่อัตภาพ ดังนั้นการประมาณตนตามความพอใจจึงไม่ใช่ความพอประมาณ ส่วนคำถามเรื่องความมีเหตุผลที่ว่า การคำนึงถึงความจำเป็นหลังการตัดสินใจ เป็นความมีเหตุผลหรือไม่ มีครูตอบถูกต้องเพียงร้อยละ 41.1 จากความหมายที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่า ความมีเหตุผล หมายถึง การวิเคราะห์การพิจารณาสาเหตุแห่งการกระทำโดยใช้สติปัญญา เพื่อตัดสินใจอย่างมีเหตุผลถึงระดับของความพอเพียง จากเหตุปัจจัยตามหลักวิชา กฎเกณฑ์ทางสังคม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และความจำเป็นในการดำเนินชีวิต หรือกิจกรรม โดยตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจหรือการกระทำนั้นอย่าง

รอบคอบ นั่นคือ การคำนึงถึงความจำเป็นควรมีทั้งก่อนตัดสินใจ ระหว่างตัดสินใจ และหลังการตัดสินใจ ในส่วนคำถามเรื่องเงื่อนไขความรู้ที่ว่า การประพฤติตรงและจริงใจแก่คนที่น่าไว้ใจ ครูตอบถูกต้องเพียงร้อยละ 32.8 คำถามนี้ไม่ถูกต้องเพราะการมีเงื่อนไขคุณธรรมควรเป็นผู้รู้จักตนเอง มีสติรู้ด้วยการนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ยึดมั่นในความดีงาม มีความสามัคคีและความซื่อสัตย์ นั่นคือควรประพฤติตรงและจริงใจกับทุกๆ คนไม่ใช่เฉพาะคนที่น่าไว้ใจเพียงผู้เดียว สอดคล้องกับแนวคิดของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544 อ้างอิงใน จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยาและคณะ, 2546) ที่ว่า การคิดในด้านเทคนิคที่จะย้ายเฉพาะคนทำให้เกิดการเอาตัวรอด และทำให้คนไม่เชื่อมโยงกัน ไม่มีความเชื่อเพื่อเผื่อเผื่อระหว่างกัน ตัวใครตัวมัน ไม่ตรงกับอุดมการณ์ของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะคำนึงถึงการพึ่งพาอาศัยกันพร้อมๆ กับการรักษาสมดุลธรรมชาติไปด้วย และประเวศ วะสี (2549 อ้างอิงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์และคณะ, 2549) ที่ว่าพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน ปัญหาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกันเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

1.1.2 การที่ครูมีระดับความเข้าใจในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีสูงกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะครูสามารถอธิบายและยกตัวอย่างการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เช่น การเตรียมตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สืบเนื่องจากการที่ครูมีความตระหนักและใช้สิ่งของอย่างรู้คุณค่า ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออม แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจด้านระบบภูมิคุ้มกันทางด้านวัตถุเกี่ยวกับการประกันความเสี่ยงในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับความแนวความคิดของสุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ที่กล่าวถึง อุ่มชูตัวเองได้ อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน สร้างพื้นฐานของตนให้ดีก่อน และอภิชัย พันธเสนและคณะ (2549) ที่กล่าวถึง การพึ่งตนเองได้และการแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูยังกล่าวถึงการคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำอดน้ำทนต่อกัน รู้รักสามัคคี ไม่เป็นเหยื่อของอบายมุข แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจด้านระบบภูมิคุ้มกันด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สุเมธ ตันติเวชกุล (อ้างอิงใน สมพร เทพสิทธิ์า, 2547) ที่กล่าวถึงการใช้ชีวิตด้วยความมีเมตตา เอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน สามัคคีร่วมมือกัน และประเวศ วะสี (2549) ที่กล่าวถึง การที่ชุมชนมีความเข้มแข็งรวมตัวกันแก้ปัญหาและเรียนรู้ร่วมกัน และประเวศ วะสี (2549) กล่าวถึง การที่ชุมชนมีความเข้มแข็งรวมตัวกันแก้ปัญหาและเรียนรู้ร่วมกัน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าครูมีการสั่งสอนครอบครัว พาลูกเข้าวัดศึกษาและปฏิบัติธรรม สอนลูกให้รู้จักการทำความดี ฝึกใจให้เข้มแข็งด้วยการข่มใจตนเองในการปฏิเสธความชั่วและยึดมั่นในความดี เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจด้านระบบภูมิคุ้มกันด้านศีลธรรม สอดคล้องกับสุเมธ ตันติเวชกุล (อ้างอิงใน สมพร เทพสิทธิ์า, 2547) ที่กล่าวถึงการสร้างรากฐานจิตใจให้มั่นคง สงบสุข มีเมตตา เอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน ครูประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านวัฒนธรรม เช่น การไหว้ การทำความเคารพ การแต่งกายอย่างไทย มีการให้เกียรติและไม่ดูถูกดูหมิ่นในวัฒนธรรมต่างชาติ อาจเป็นเพราะคน

ไทยถูกปลูกฝังและถ่ายทอดเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม แม้แต่การใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ แสดงให้เห็นถึงการมีความมั่นคงในวัฒนธรรมไทยและเชิดชูวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมถึงเข้าใจและเป็นมิตรต่อวัฒนธรรมต่างถิ่น แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจด้านระบบภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับประเวศ วะสี (2549 อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์และคณะ, 2549) ที่กล่าวถึงวิถีชีวิตของชุมชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคงและสุขุมรุดตันดี เวชกุล (อ้างถึงใน สมพร เทพสิทธิ, 2547: 15-16) โดยกล่าวถึงมิติด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟูมเฟื่อยไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมในด้านสิ่งแวดล้อม ครูมีจิตสำนึก รักหวงแหนในสิ่งแวดล้อม มีการสร้างสุขนิสัยในความสะอาดเป็นระเบียบ และสามารถอยู่กับธรรมชาติโดยไม่ทำลายธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจด้านระบบภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับการศึกษาของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544 อ้างถึงใน จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยาและคณะ, 2546) ที่ว่าอุดมการณ์ของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะคำนึงถึงการพึ่งพาอาศัยกันพร้อมๆ กับการรักษาสมดุลธรรมชาติไปด้วย และการศึกษาของประเวศ วะสี (2549 อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์และคณะ, 2549) ที่ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ จาก การตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูพบว่าครูส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 91.28 แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจในเรื่องการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับสูง

1.2 ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.1 ครูส่วนใหญ่มีระดับความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะครูมีความเข้าใจในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับสูง จากผลการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูพบว่า ครูตอบคำถามได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 90.68 ร้อยละ 94.50 ร้อยละ 88.02 ร้อยละ 89.48 และร้อยละ 91.38 ตามลำดับ จากการศึกษาภาคสนามพบว่า ครูได้รับการปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนัก ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต การเข้าร่วมอบรม สัมมนา การเข้าฟังบรรยายจากวิทยากร การเข้าร่วมโครงการ การศึกษาดูงาน นิทรรศการต่างๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้ครูเกิดการรับรู้และหยั่งรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของเกสตัลท์และทอลแมน เกี่ยวกับ พฤติกรรมภายในที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการรับรู้และการหยั่งเห็นจากสิ่งเร้า ผ่านการตีความและการจัดใหม่ให้เป็นระบบและมีความหมาย จึงทำให้ครูมีความเข้าใจการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูง โดยครูมีความเข้าใจด้านสังคมสูงกว่าด้านอื่นๆ อาจ

เป็นเพราะครูดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีไมตรีจิตและน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีน้ำอดน้ำทนและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่เด่นชัด ไม่ว่าจะต่อผู้เรียน เพื่อนครู คนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซูเมธ ตันติเวชกุล (2541) กล่าวถึงการที่คนในสังคมต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงกันสร้างเป็นเครือข่ายชุมชน ในขณะที่ความเข้าใจในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนครูมีความเข้าใจในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะครูยังไม่สามารถวิเคราะห์ความหมายให้ถูกต้องชัดเจน สังเกตจากผลการตอบคำถามในแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู เช่น การพัฒนาศักยภาพเฉพาะผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนดีให้สูงขึ้น มีครูตอบถูกต้องเพียงร้อยละ 46.9 ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนควรพัฒนาให้ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนดีและผู้เรียนที่มีความบกพร่องให้ดีขึ้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา เรื่องการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูมีความเข้าใจด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง สังเกตจากการตอบคำถามที่ว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยืดอายุการใช้งานให้น้อยที่สุด ครูตอบถูกต้องร้อยละ 50.5 ในความเป็นจริงควรใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ยั่งยืนสูงสุด ด้วยการจัดจัดการที่ฉลาดรอบคอบและยืดอายุการใช้งานให้มากที่สุด

ประเด็นที่ 2 การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ผู้วิจัยแบ่งการปฏิบัติออกเป็น 3 ด้าน คือ 2.1 ด้านการได้รับความรู้ 2.2 ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และ 2.3 ด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี อาจเป็นเพราะครูได้รับการปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักด้วยวิธีการหรือรูปแบบอันหลากหลาย โดยเริ่มจากความสนใจและความต้องการส่วนบุคคล กล่าวคือ ครูเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ สืบเสาะแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อันเกิดความสนใจของครูเอง เช่น หนังสือ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น หรืออาจเนื่องด้วยภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากผู้บริหารเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นคณะทำงาน การเข้ารับการอบรม สัมมนา การเข้าฟังบรรยายจากวิทยากร การเข้าร่วมโครงการ การศึกษาดูงาน นิทรรศการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรืออาจเป็นเพราะครูมีความสนใจและสมัครใจในการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อมๆ กัน เช่น การเป็นคณะทำงานบูรณาการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง การเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญา การให้หน่วยงานภายนอกจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญา เป็นต้น

2.2 การนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของการปฏิบัติของครู ด้านการนำความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ เป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการดำเนินชีวิต ซึ่งแต่ละประเด็นมีผลการวิเคราะห์ที่อยู่ในระดับพอใช้ จึงมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.2.1 การจัดการเรียนการสอน

ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ เพราะครูมีผลการปฏิบัติในเรื่องการวางแผนจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับพอใช้และการรายงานผลการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับควรปรับปรุง จากผลการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้พบว่าครูได้ศึกษาความสามารถของผู้เรียนด้วยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ การประเมินตนเอง คิดเป็นร้อยละ 78.6 มีการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 76.6 นอกจากนี้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 69.8 แต่ครูเพียงส่วนน้อยที่ทำบันทึกสารสนเทศทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 39.6 ในส่วนของกรรายงานผลการจัดการเรียนรู้พบว่า ครูมีการจัดทำสิ่งพิมพ์รายงานผลการจัดการเรียนรู้อบรมการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 44.8 จำทำแฟ้มสะสมรายงานผลการจัดการเรียนรู้อบรมการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 34.9 จัดทำรูปเล่มสรุปรายงานผลการจัดการเรียนรู้อบรมการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 37 และจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์รายงานผลการจัดการเรียนรู้อบรมการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพียงร้อยละ 24 ตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามีครูจำนวนน้อยที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนจัดการเรียนรู้และการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่มีความรู้เรื่องการจัดทำสารสนเทศและการรายงานผลการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และเนื่องจากครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาในการบันทึกสารสนเทศทางการเรียนรู้และรายงานผลการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของขจรจิต ไหลสกุล (2538) ที่กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการใช้ระบบสารสนเทศในการเรียนการสอนที่ว่าปัญหาส่วนใหญ่คือการขาดบุคลากรดำเนินการ การขาด

ความร่วมมือและการสนับสนุน ชาติวิทยากร ชาติความรู้ ชาติการรวบรวมข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ชัดเจนและบุคลากรมีภารกิจมาก ไม่มีเวลา

2.2.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ เป็นเพราะครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมผู้เรียนลูกเสือหรือเนตรนารีหรือยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์อยู่ระดับดี ในขณะที่การแนะแนวและจัดระบบดูแลผู้เรียน และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับพอใช้ กล่าวคือ กิจกรรมผู้เรียนลูกเสือหรือเนตรนารีหรือยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ แก้ปัญหา มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ นำเพื่อประโยชน์เพื่อส่วนรวม ส่งผลให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ในขณะที่ครูส่วนน้อยที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแนะแนวและจัดระบบดูแลนักเรียน ซึ่งจากการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูพบว่าครูเพียงร้อยละ 44.8 รวมถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเพียงร้อยละ 45.8 สำหรับกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน พบว่า ครูมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมหรือหลักคำสอนของศาสนา คิดเป็นร้อยละ 56.3 ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2549) กล่าวถึงวิธีการพัฒนานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ที่ว่า การพัฒนาจะได้ผลดีต้องทำในรูปแบบโครงการ ให้เป็นไปตามลักษณะทางภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดของเวลาจัดการเรียนการสอนและภาระงานหลายอย่างอาจส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่การแนะแนวและจัดระบบดูแลผู้เรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

2.2.3 การดำเนินชีวิต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ เป็นเพราะครูมีการปฏิบัติด้านสังคมและด้านเทคโนโลยีในระดับพอใช้ แม้ว่าครูได้อยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีการช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดร่วมกันขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยการวิเคราะห์ ประเมินผล ปรับปรุง และเผยแพร่ผลงาน จนเกิดเป็นคณะทำงานและมีการเผยแพร่สู่ชุมชนใกล้เคียง เกิดเป็นเครือข่ายชุมชนต่อไป แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุเมธ ตันติเวชกุล (2541) กล่าวถึง การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริในด้านสังคมที่ว่าแต่ละสังคมต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชน แต่จากการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูพบว่าครูยังไม่สามารถวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกัน

เพื่อปรับปรุงและเผยแพร่ผลงานเชิงนโยบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ อาจเป็นเพราะครูมีภาระหน้าที่ที่แตกต่างกันและรับผิดชอบภาระงานมากจึงอาจเป็นสาเหตุให้การปฏิบัติในเรื่องสังคมอยู่ในระดับพอใช้ อย่างไรก็ตามการที่มีครูจำนวนหนึ่งประยุกต์ใช้หลักปรัชญาสู่การเรียนการสอนอาจเป็นเพราะการมีจิตสำนึกที่ดีต่อการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการตระหนัก ตั้งใจในหน้าที่การงานอย่างพอเพียงและสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการพัฒนานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมของคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2549) ที่กล่าวถึงการพัฒนาจะต้องเกิดจากภายในจึงจะมั่นคง ทั้งนี้ครูในโรงเรียนมีความพร้อมทางด้านจิตใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้การวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเหมาะสมของงานในการดำเนินกิจกรรมของครู ใช้และจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่การดำเนินกิจกรรม แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม ของสุเมธ ตันติเวชกุล (2541) ที่ว่าให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า และคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2549) ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไปและต้องไม่เกิดมลภาวะต่อสภาพแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติของครูจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งเป็นผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ครูได้สร้างชิ้นงานเทคโนโลยีอย่างง่ายจากภูมิปัญญาชาวบ้านด้วยกรรมวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมต่อความต้องการและสภาพแวดล้อม เกิดประโยชน์กับตนเองและคนหมู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของปรียานุช พิบูลสรวุฑ (2549) ที่ว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือการรู้จักใช้และจัดการอย่างชาญฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด การดำเนินชีวิตในด้านเศรษฐกิจพบว่า ครูยึดหลักการมุ่งลดรายจ่าย ลดความฟุ่มเฟือย ในชีวิตประจำวัน อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมทั้งการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมีผลให้ครูปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตด้วยการใช้จ่ายอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด ด้วยการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขวนขวายใฝ่หาความรู้เพิ่มพูนรายได้โดยมีเป้าหมายที่ความพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุเมธ ตันติเวชกุล (2541) ที่ว่าต้องปรับทิศทางในเบื้องต้นมุ่งลดรายจ่ายก่อน ยึดถือการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง สุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพ สอดคล้องกับคำกล่าวของทศนา แคมมณี (2543) เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิตจากแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมั่นคงและเป็นสุขจะต้องพัฒนาคุณลักษณะการพึ่งพาตนเอง การทำงานแก้ไขปัญหา ซึ่งครูได้

ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามจากการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูพบว่าครูมีการสร้างชิ้นงานเทคโนโลยีอย่างง่ายบนพื้นฐานกรรมวิธีที่ถูกต้องและเน้นอนสม้าเสมอ เพียงเพียงร้อยละ 34.9 อาจเป็นเพราะการขาดความรู้ เกี่ยวกับการสร้างชิ้นงานรวมถึงการไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ ซึ่งสอดคล้ององงานวิจัยของอดิสรณ์ เรืองจ้อย (2550) ที่กล่าวถึงขาดความรู้ความเข้าใจและไม่มีเวลาในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.3 การขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ครูมีการปฏิบัติด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพอใช้ เป็นเพราะการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับถ่ายทอดความรู้ การขยายผลกิจกรรม การสร้างชิ้นงาน และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้นำการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ อยู่ทีครูกลุ่มๆ หนึ่ง โดยเฉพาะคณะทำงานบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติของครูทุกคนในโรงเรียน จากการตอบแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูพบว่า มีครูปฏิบัติในเรื่องการขยายผลสู่ชุมชนเพียงร้อยละ 23.4 ไม่เพียงเท่านี้ การสร้างสรรคชิ้นงานเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเพียงร้อยละ 26 รวมทั้งการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ มีการปฏิบัติร้อยละ 38 อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องความรู้ของครูที่ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและชัดเจน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของโรงเรียน อาจไม่อยู่ในความสนใจของชุมชนมากนักเนื่องจากมีมุ่งการให้ความรู้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์กิจกรรมในชีวิตประจำวันกับหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขมากกว่าการมุ่งสร้างรายได้ จากการศึกษาของลำอาง สืบสานและคณะ (2543 อ้างถึงในอภิชัย พันธเสน, 2542: 12) กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตของครอบครัวอย่างมีความสุขและอยู่รอดคือ การมีเงินใช้จ่ายพอสมควร มีทุนทำมาหากิน ดังนั้นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนจึงต้องจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เช่น ศูนย์ฝึกอาชีพ ห้องสมุด หรือแหล่งความรู้หมู่บ้าน จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน อย่างไรก็ตามครูมีการนำความรู้ที่ได้รับการจากศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ การเข้ารับการอบรม การทำกิจกรรม โครงการ โครงงาน เป็นต้น ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปถ่ายทอดแก่ครู ผู้เรียน ซึ่งพบว่า ครูมีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะครูใช้การปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้ผู้เรียนรู้จักโครงสร้างของประเทศไทยและสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นและเข้าใจวิธีปฏิบัติตนด้วยการเรียนรู้จรรยาธรรม ซึ่งสอนได้ในทุกรายวิชา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากรมาบรรยายถ่ายทอดความรู้ การเข้าร่วมโครงการ การแสวงหาความรู้จากแหล่งการ

เรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้ทราบว่าครูจะสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้นครูจะต้องมีความเข้าใจในความหมาย หลักการ รวมถึงวิธีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพรรณ นุตรกัตถ์ (2542) ที่ว่าครูจะต้องมีความเข้าใจในองค์ความรู้ของหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเข้าใจความหมาย หลักการสำคัญ เป้าหมายสำคัญ รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากความเข้าใจเป็นสิ่งที่สามารถส่งผลถึงการปฏิบัติในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเชิงคุณนำเชิงปริมาณ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจด้านความหมายของครู พบว่าครูมีระดับความเข้าใจด้านความหมายอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขคุณธรรม แสดงว่าครูยังเข้าใจไม่ถูกต้อง ตรงกัน ชัดเจนนัก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและรณรงค์ในเรื่องความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจตรงกัน โดยเน้นที่การให้ความรู้ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อครูจะได้มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นตัวอย่างโรงเรียนแกนนำอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีระดับความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้ในระดับสูง ยกเว้นความเข้าใจด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความเข้าใจในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจไม่ถูกต้อง ตรงกัน ชัดเจนนัก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและรณรงค์ในเรื่องความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการให้ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน

และด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อครูจะได้มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นตัวอย่างโรงเรียนแกนนำอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับพอใช้ โดยเฉพาะการวางแผนจัดการเรียนรู้และการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้และมีการจัดทำบันทึกสารสนเทศทางการเรียนรู้ การจัดทำสิ่งพิมพ์ การจัดทำแฟ้มสะสม การจัดทำรูปเล่ม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์รายงานผลการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกๆ ส่วนอย่างมีระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจนต่อไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนในระดับพอใช้ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้ การขยายผลกิจกรรม การสร้างชิ้นงาน และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนจนถึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากขึ้นโดยเฉพาะการมุ่งสร้างรายได้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการขยายผลเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับพอใช้ โดยเฉพาะการแนะแนวและจัดระบบดูแลนักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และหลักคำสอนของศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงด้านการดำเนินชีวิตในระดับพอใช้ โดยเฉพาะด้านสังคมและด้านเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกัน เพื่อปรับปรุงและเผยแพร่ผลงานเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการสร้างชิ้นงานเทคโนโลยีอย่างง่าย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามพบว่าจะมีเพียงครูบางคนที่มีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติอย่างชัดเจนและถูกต้อง แสดงให้เห็นว่าครูในโรงเรียนแกนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนและถูกต้องไม่ครบทุกคน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและรณรงค์ในเรื่องความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ทั่วถึง และควรมีการติดตามผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม เพื่อครูจะได้มีความรู้และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งศึกษาภาคสนามเฉพาะโรงเรียนราชวินิตมัธยม กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี จึงน่าจะมีการศึกษาในเชิงลึกของโรงเรียนต่างเขตพื้นที่การศึกษาหรือต่างสังกัด

2. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติเฉพาะของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงน่าจะมีการศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติในบุคคลกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน

3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครูด้วยเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ในขั้นตอนต่อไปควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อสนับสนุนผลการสำรวจความเข้าใจและการปฏิบัติของครู จากเครื่องมือวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครู ให้มีความถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ไกรยุทธ อีรัตยาคีนันท์. แนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศึกษาและฝ่ายวิจัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ขจรจิต ไหลสกุล. การศึกษาการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศสื่อการเรียนการสอนในการ
พัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศการศึกษาและ
พัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ [Online]. Available
from: http://school.obec.go.th/sup_br3/borwon33.html[2549, พฤศจิกายน].
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. การสร้างขบวนการขับเคลื่อน
เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร, 2548.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ประมวลคำใน
พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชตั้งแต่
พุทธศักราช 2493-2546 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2449.
- คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, สำนักงาน. เอกสารประกอบ
การประชุมเชิงปฏิบัติการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียน, 2549.
(เอกสารอัดสำเนา).
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, สำนักงาน. เอกสารประกอบโครงการ
ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. ความริเริ่มของความเป็นหุ้นส่วนในการวิจัยกับการเปลี่ยนแปลงของ
ความรู้และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนและอาจารย์มหาวิทยาลัย: กรณีศึกษา
พหุพื้นที่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2547)

- ชุตินธร ปานะดิษฐ์. ความต้องการพัฒนาครูเรื่องการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน การศึกษากรุงเทพมหานคร: พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ดวงเดือน พิศาลบุตร. ประวัติการศึกษาไทย. ภาควิชา사วัตตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- นิตา ชูโต. การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: แมทส์ปอยท์, 2545.
- ทศนา แฉมมณี และคณะ. กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและ ปัญหาข้อใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2545.
- บวร เทศารินทร์. การจัดการเรียนรู้ [Online]. Available from: http://school.obec.go.th/sup_br3/rn_01.pdf [2550, มกราคม].
- ประเวศ วะสี. การพัฒนาจิตเพื่อสุขภาพ: สุขภาวะจากการมีจิตใจสูงทั้งประเทศ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2547.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน, 2542.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ. สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.
- พัชราภา สาดรอด. กระบวนการและการใช้ผลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครู มัธยมศึกษา: การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. บทบาทของครูในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2547.

- ลัดดา ต่ำพลางาม. กระบวนการและผลของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีต่อพฤติกรรม
การสอน: พหุกรณีศึกษาของครุนักวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.).
- วรวิสา มุณีผล. การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้เรียนระดับประถมศึกษาระหว่าง
โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานกับโรงเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- วิชาการ, กรม. สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ชุดที่ 11 เรื่อง กระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนา
หลักสูตร กรมวิชาการ, 2544.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- ศุภมาศ ลิมาวัฒน์ชัย. กระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนของโรงเรียน
นำร่อง: พหุกรณีศึกษาหลายพื้นที่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัย
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สงสุข ไพละอ้อ. ผลของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีต่อการพัฒนาความรู้และ
กระบวนการทำงานของครูประถมศึกษา: การผสมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิง
คุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สมพร เทพสิทธิ์า. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ขอนแก่น:
โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2547.
- สมพร เทพสิทธิ์า. การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหา
ความยากจนและการทุจริต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์, 2546.
- สรรเสริญ วงศ์ช่อม. เศรษฐกิจพอเพียง: พื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. นนทบุรี:
เพชรรุ่งการพิมพ์, 2544.

- สุจิตรา โปร่งแสง. การศึกษาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรตามแนวโครงการบูรณาการ
คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการสอน
อาชีวศึกษาของโรงเรียนนาร่อง กรมอาชีวศึกษา: การวิจัยเชิงสำรวจ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุภางค์ จันทร์วานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุภางค์ จันทร์วานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุนทร ตันติเวชกุล. หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ไสว บุญมา. เศรษฐกิจพอเพียง: ภูมิปัญญาชาติไทย: ความหมายและข้อเสนอแนะ.
กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิ่ง. พี.เอ.ลีฟวิ่ง , 2543.
- มรกต วัฒนะวิรุณ. ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียกร้องสิทธิผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2541.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่
เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อรพิน และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง "การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่". คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- อรสุดา เจริญรัต. เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี , 2546.

ภาษาอังกฤษ

J.H.F. Meyer (University of Cape Town), and K.Scrivener (Imperial College).

A Framework for evaluating and improving the quality of Student learning.
Oxford Centre for staff Development, 1995

Keeves, J. P. **Education Research Methodology and Measurement.** Pergamon:
Sage Publication, 1988.

National School Boards Association. (Producer). **Research Review: Teacher Quality
and Student Achievement.** The centre for Public Education, 2006.

Yin, R. K. **Case Study Design and Method.** California: Sage Publication, 1994.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังธนภานนท์	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุณ	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
4. นางสาวพิมพ์ชนก มงคลรัตน์	นักวิชาการสำนักพัฒนากิจการนักเรียน
นักศึกษาและกิจการพิเศษ สป.
5. นางวิภา ประราศรี	ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2755)/

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

8 ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปริยานุช ทิบูลสรารุช

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องด้วย นางสาวสุทธาทิพย์ ทิศจิตตนิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชา วิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: การวิจัยแบบผสมผสาน” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไครวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ นิติตสร้างขึ้น ทั้งนี้ นิติตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดทรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไปและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทร. 0-2218-2578

นางสาวสุทธาทิพย์ ทิศจิตต

โทร. 08-6621-5769

ที่ ศธ 0512.6(2771)/063

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 มกราคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวสุทธาทิพย์ พิศกลาด นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง: การวิจัยแบบผสมผสาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับครูโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุทธาทิพย์ พิศกลาด ได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ. ๐๔๑๒.๖ (๒๗๕๕)/๐๒๕

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในสถานศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ด้วย นางสาวสุทธาทิพย์ พิศกลาง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไครวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ นางสาวสุทธาทิพย์ พิศกลาง มีความจำเป็นต้องศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และใคร่ขอทำการสังเกต สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดสนทนากลุ่มครู ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นางสาวสุทธาทิพย์ พิศกลาง เข้าศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลดังกล่าว อันเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๖

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/๔๐๑

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ด้วย นางสาวสุทธาทิพย์ พิศลลาด นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง กระบวนการและผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขอกความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

๑. โครงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
๒. รายชื่อสถานศึกษาที่อาสาสมัครร่วมเป็นเครือข่ายปฏิบัติการ
๓. ร่างหน่วยการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้
๔. สาระของหน่วยการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว โดยนิสิตผู้วิจัยจะประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

ที่ ศธ. ๐๕๑๒.๖ (๒๗๕๔/๐๒๕)

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในสถานศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนราชวินิต มัชฌิม

ด้วย นางสาวสุทธาทิพย์ พิศลลาด นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไคร์วิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ นางสาวสุทธาทิพย์ พิศลลาด มีความจำเป็นต้องศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม และใคร่ขอทำการสังเกต สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดสนทนากลุ่มครู ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตให้นางสาวสุทธาทิพย์ พิศลลาด เข้าศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลดังกล่าว อันเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๘๖

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรียน ครูผู้ตอบแบบวัด

เนื่องด้วยดิฉัน นางสาวสุทธาทิพย์ พิศฉลาด นิสิตระดับปริญญาโท ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: การวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ขณะนี้ถึงขั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบวัดฉบับนี้ ข้อมูลดังกล่าวถือเป็นความลับและจะนำเสนอในภาพรวม คำตอบของท่านจะเป็นความลับซึ่งไม่มีผลกระทบใดๆ กับตัวท่านทั้งสิ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาวสุทธาทิพย์ พิศฉลาด
ผู้วิจัย

คำชี้แจง

- แบบวัดชุดนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยหรือเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงานของท่านภายในวันที่.....หรือโดยเร็วที่สุดเท่าที่ท่านจะกรุณา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดตอบข้อมูลให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง

1. ชื่อสถานศึกษา

.....

2. จังหวัด

.....

3. สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

- 3.1 คณิตศาสตร์
- 3.2 วิทยาศาสตร์
- 3.3 ภาษาไทย
- 3.4 ภาษาต่างประเทศ
- 3.5 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3.6 ศิลปะ
- 3.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 3.8 สุขศึกษาและพลศึกษา

4. ระดับชั้น

- 4.1 ช่วงชั้นที่ 1 ป.1 ป.2 ป.3
- 4.2 ช่วงชั้นที่ 2 ป.4 ป.5 ป.6
- 4.3 ช่วงชั้นที่ 3 ม.1 ม.2 ม.3
- 4.4 ช่วงชั้นที่ 4 ม.4 ม.5 ม.6

ตอนที่ 2 ความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒ คำชี้แจง โปรดระบุความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความหมายและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่าใช่หรือไม่ใช่ โดย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเข้าใจของท่าน โปรดตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
ความเข้าใจด้านความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
ความพอประมาณ หมายถึง		
1. การกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป	/	
2. การรู้เท่าทันตนเอง	/	
3. การประมาณตนตามความพอใจ		/
4. การยับยั้ง ระมัดระวังในการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะของตนเองและครอบครัว	/	
5. การทำกิจกรรมไม่มากเกินไปน้อยเกินไป	/	
6. การดำเนินชีวิตตามความต้องการ		/
7. การฟังตนเองและเป็นที่ยังของผู้อื่น	/	
8. การใช้เงินตามความพอใจ		/
ความมีเหตุผล หมายถึง		
9. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาอธิบายสิ่งที่ตนปฏิบัติ	/	
10. การคำนึงถึงความจำเป็นหลังการตัดสินใจ		/
11. การพิจารณาไตร่ตรองโดยอิงความรู้และข้อมูลที่ถูกต้อง	/	
12. การตัดสินใจกระทำตามความคิดของตนเองเป็นหลัก		/
13. การตัดสินใจกระทำการใดโดยยึดหลักความประพฤติที่ดีงาม	/	
14. การเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบบ้านเมือง	/	
15. การเข้าใจสภาพจริงของสิ่งต่างๆ โดยยึดความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก		/
16. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	/	

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง		
17. การใช้ชีวิตประหยัดคอคอม	/	
18. การจดบันทึกรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	/	
19. การอยู่กับตัวเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่น		/
20. การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	/	
21. การพาลูกหลานเข้าวัดศึกษารธรรมะ	/	
22. การยึดติดในวัฒนธรรมต่างถิ่น/ ชาติ		/
23. การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น	/	
24. การมีจิตสำนึกและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม	/	
เงื่อนไขความรู้ หมายถึง		
25. กำหนดและวางแผนสิ่งที่จะทำในอนาคต	/	
26. การปฏิบัติกิจกรรมด้วยความละเอียดถี่ถ้วน	/	
27. การมีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน	/	
28. การเอาใจใส่ ตั้งใจ และมุ่งมั่นเฉพาะเรื่องของตนเองอย่างเต็มความสามารถ		/
29. การนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง	/	
30. การนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการวางแผน การดำเนินงาน	/	
เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง		
31. การประพฤติตรงและจริงใจแก่คนที่น่าไว้วางใจ		/
32. การยอมรับสภาพความลำบาก	/	
33. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	/	
34. การดำเนินชีวิตด้วยความเพียร มีสติ ปัญญา รอบคอบ	/	
35. การไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและอุปสรรคต่างๆ	/	
36. การรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเฉพาะในหมู่คณะของตน		/
37. ศีลธรรมความไม่ละโมภและความประหยัด	/	
38. การปฏิเสธผลที่เกิดจากการกระทำของตน		/

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
39. การคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน	/	
40. การพัฒนาศักยภาพเฉพาะผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น		/
41. การให้ผู้เรียนคิด ใช้เหตุผล	/	
42. การให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต	/	
43. การส่งเสริมการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน	/	
44. การมีจิตใจมั่นคงในตัวเอง	/	
45. การพอใจในสิ่งที่มียินดีในสิ่งที่ได้	/	
46. การวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพตนให้มีความเข้มแข็ง	/	
47. การมีความเข้มแข็ง อดทน ในการลดละเลิกกิเลสด้วยความสมัครใจ	/	
48. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน		/
49. การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์	/	
50. การมีไมตรีจิตและมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น	/	
51. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก		/
52. การมีความอดทนอดกลั้นต่อกัน	/	
53. การดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง	/	
54. การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของตน		/
55. การนำของเหลือใช้มาประยุกต์ใหม่ให้เกิดประโยชน์	/	
56. การใช้กล่องข้าวแทนโฟมหรือพลาสติก	/	
57. การสอดส่องดูแลทรัพย์สินส่วนรวมบนท้องถนน	/	
58. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยืดอายุการใช้งานให้น้อยที่สุด		/
59. ความพออยู่พอกินตามอัตภาพ	/	
60. การลดทอนรายจ่ายและความฟุ่มเฟือย	/	
61. การประกอบอาชีพเพื่อมุ่งสร้างรายได้ให้สูงสุด		/
62. การพิจารณาความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย	/	
63. การมุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว		/
64. การใช้สื่อเทคโนโลยีเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	/	
65. การพัฒนาเทคโนโลยีโดยปราศจากภูมิปัญญาชาวบ้าน		/

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
66. การนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมัลติมีเดียใช้ในการดำเนินชีวิตและการจัดการเรียนการสอน	/	
67. การใช้สื่อการเรียนรู้ที่ประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด	/	
68. การใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายด้วยทุนรอนมาก		/
69. การวางแผนการใช้ให้เหมาะสมต่อความจำเป็น	/	
70. การมีสติไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต	/	
71. การพออยู่ พอกิน พอใช้	/	
72. การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	/	
73. การหยุดพักจากความยากของงานและความเหน็ดเหนื่อย		/

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ในข้อที่ตรงกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของท่าน

1. ท่านได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากวิทยากรนอกสถานศึกษา
2. ท่านได้ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนอกโรงเรียน
3. ท่านได้รับความรู้จากนิทรรศการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและนอกสถานศึกษา
4. ท่านได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ในและนอกสถานศึกษา
5. ท่านเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา
-
6. ท่านเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา
7. ท่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์
8. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
9. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
10. ท่านได้รับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภายนอก
-
11. ท่านศึกษาความสามารถทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้เรียนด้วยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ การประเมินตนเอง
12. ท่านทำบันทึกสารสนเทศทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้เรียน
13. ท่านกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามสภาพของผู้เรียน
14. ท่านและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
15. ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย
-

16. ท่านจัดกิจกรรมควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
17. ท่านผลิต/ ใช้/ เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน
18. ท่านจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน
19. ท่านใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
20. ท่านเน้นการประเมินผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน
-
21. ท่านบันทึกผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้
22. ท่านบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
23. ท่านวางแผนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน
24. ท่านนำผลที่ได้จากการบันทึกนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้
25. ท่านใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เช่น การให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน การให้โอกาสแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
26. ท่านใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียน
27. ท่านจัดทำสิ่งพิมพ์รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
28. ท่านจัดทำแฟ้มสะสมงานรายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
29. ท่านจัดทำรูปเล่มสรุปรายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
30. ท่านจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
-
31. ท่านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
32. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักศักยภาพของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
33. ท่านจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
34. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
35. ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 36. ท่านจัดกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 37. ท่านจัดกิจกรรมลูกเสือ / เนตรนารี / ยุวกาชาด / ผู้นำเพื่อประโยชน์ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 38. ท่านจัดกิจกรรม/โครงการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน
- 39. ท่านจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การบันทึกความดี
- 40. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องภูมิสังคมท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

-
- 41. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรม หรือหลักคำสอนทางศาสนา
 - 42. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการตามศักยภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 43. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดตั้งชุมนุม/ ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 44. ท่านจัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 45. ท่านจัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีจิตอาสา/จิตสาธารณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

-
- 46. ท่านมีจิตสำนึกที่ดีในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างค่อยเป็นค่อยไป
 - 47. ท่านตระหนักด้วยตนเองเกี่ยวกับงานที่ทำได้ผลดี แม้อย่างไม่ปรากฏผลให้เห็นในปัจจุบัน
 - 48. ท่านมีความตั้งใจอย่างพอเพียงสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมต่างๆ
 - 49. ท่านระดมความคิดร่วมกันในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ
 - 50. ท่านสามารถวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกันเพื่อปรับปรุงและเผยแพร่ผลงานเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
-

- 51. ท่านปลูกฝังจิตสำนึกความเชื่อเพื่อแผ่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม
- 52. ท่านวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากร
- 53. ท่านใช้และจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ เกิดประโยชน์สูงสุด
- 54. ท่านอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ
- 55. ท่านมีการสร้างชิ้นงานเทคโนโลยีอย่างง่ายบนพื้นฐานกรรมวิธีที่ถูกต้องและเน้นอนสมำเสมอ

- 56. ท่านใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการและสภาพแวดล้อม
- 57. ท่านจัดสื่อการเรียนรู้พอเพียงจากภูมิสังคมและท้องถิ่นที่มีอยู่
- 58. ท่านยึดหลักการประหยัดมุ่งลดรายจ่าย ลดความฟุ่มเฟือยในการดำเนินชีวิต
- 59. ท่านยึดหลักการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- 60. ท่านชวนขยายไผ่หาความรู้ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนด้วยหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง

- 61. ท่านปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 62. ท่านจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความเป็นไทย
- 63. ท่านจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย
- 64. ท่านสอนให้ผู้เรียนศึกษาความเข้าใจของบุคคลอันเป็นสิ่งสำคัญในพัฒนาการศึกษา
- 65. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากวิทยากรภายนอกสถานศึกษา

- 66. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 67. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ในและนอกสถานศึกษา
- 68. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ความรู้เรื่องการดำรงชีวิตแบบพอเพียง
- 69. ท่านถ่ายทอดความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ปกครอง ชุมชน
- 70. ท่านขยายผลกิจกรรมชุมนุม/ ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คะแนนรายชื่อของแบบวัดความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อที่	เลือกข้อถูก	ร้อยละ	ข้อผิด	ร้อยละ
1.	191	99.5	1	0.5
2.	179	93.2	13	6.8
3.	103	53.6	89	46.4
4.	190	99.0	2	1.0
5.	139	72.4	53	27.6
6.	145	75.5	47	24.5
7.	169	88.0	23	12.0
8.	177	92.2	15	7.8
9.	166	86.5	26	13.5
10.	79	41.1	113	58.9
11.	182	94.8	10	5.2
12.	148	77.1	44	22.9
13.	187	97.4	5	2.6
14.	185	96.4	7	3.6
15.	144	75.0	48	25.0
16.	187	97.4	5	2.6
17.	185	96.4	7	3.6
18.	181	94.3	11	5.7
19.	135	70.3	57	29.7
20.	188	97.9	4	2.1
21.	170	88.5	22	11.5
22.	164	85.4	28	14.6
23.	189	98.4	3	1.6
24.	190	99.0	2	1.0
25.	186	96.9	6	3.1

ข้อที่	เลือกข้อถูก	ร้อยละ	ข้อผิด	ร้อยละ
26.	180	93.8	12	6.3
27.	186	96.9	6	3.1
28.	99	51.6	93	48.4
29.	189	98.4	3	1.6
30.	188	97.9	4	2.1
31.	63	32.8	129	67.2
32.	156	81.3	36	18.8
33.	190	99.0	2	1.0
34.	190	99.0	2	1.0
35.	189	98.4	3	1.6
36.	113	58.9	79	41.1
37.	190	99.0	2	1.0
38.	166	86.5	26	13.5
39.	191	99.5	1	0.5
40.	90	46.9	102	53.1
41.	192	100.0	0	0.0
42.	191	99.5	1	0.5
43.	191	99.5	1	0.5
44.	182	94.8	10	5.2
45.	186	96.9	6	3.1
46.	190	99.0	2	1.0
47.	184	95.8	8	4.2
48.	130	67.7	62	32.3
49.	189	98.4	3	1.6
50.	191	99.5	1	0.5
51.	147	76.6	45	23.4
52.	190	99.0	2	1.0

ข้อที่	เลือกข้อถูก	ร้อยละ	ข้อผิด	ร้อยละ
53.	190	99.0	2	1.0
54.	128	66.7	64	33.3
55.	191	99.5	1	0.5
56.	179	93.2	13	6.8
57.	177	92.2	15	7.8
58.	97	50.5	95	49.5
59.	190	99.0	2	1.0
60.	190	99.0	2	1.0
61.	117	60.9	75	39.1
62.	188	97.9	4	2.1
63.	160	83.3	32	16.7
64.	174	90.6	18	9.4
65.	161	83.9	31	16.1
66.	188	97.9	4	2.1
67.	188	97.9	4	2.1
68.	148	77.1	44	22.9
69.	191	99.5	1	0.5
70.	190	99.0	2	1.0
71.	191	99.5	1	0.5
72.	191	99.5	1	0.5
73.	114	59.4	78	40.6
$x = 167.7$		87.4	$x = 24.3$	
			12.6	

คะแนนรายชื่อของแบบวัดการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลำดับที่	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ไม่ปฏิบัติ	ร้อยละ
1.	146	76.0	46	24.0
2.	146	76.0	46	24.0
3.	164	85.4	28	14.6
4.	179	93.2	13	6.8
5.	174	90.6	18	9.4
6.	152	79.2	40	20.8
7.	171	89.1	21	10.9
8.	168	87.5	24	12.5
9.	100	52.1	92	47.9
10.	108	56.3	84	43.8
11.	151	78.6	41	21.4
12.	76	39.6	116	60.4
13.	147	76.6	45	23.4
14.	134	69.8	58	30.2
15.	160	83.3	32	16.7
16.	155	80.7	37	19.3
17.	138	71.9	54	28.1
18.	157	81.8	35	18.2
19.	147	76.6	45	23.4
20.	125	65.1	67	34.9
21.	158	82.3	34	17.7
22.	120	62.5	72	37.5
23.	119	62.0	73	38.0
24.	120	62.5	72	37.5

ลำดับที่	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ไม่ปฏิบัติ	ร้อยละ
25.	151	78.6	41	21.4
26.	144	75.0	48	25.0
27.	86	44.8	106	55.2
28.	67	34.9	125	65.1
29.	71	37.0	121	63.0
30.	46	24.0	146	76.0
31.	130	67.7	62	32.3
32.	144	75.0	48	25.0
33.	86	44.8	106	55.2
34.	88	45.8	104	54.2
35.	107	55.7	85	44.3
36.	148	77.1	44	22.9
37.	138	71.9	54	28.1
38.	119	62.0	73	38.0
39.	136	70.8	56	29.2
40.	132	68.8	60	31.3
41.	108	56.3	84	43.8
42.	115	59.9	77	40.1
43.	117	60.9	75	39.1
44.	111	57.8	81	42.2
45.	111	57.8	81	42.2
46.	151	78.6	41	21.4
47.	138	71.9	54	28.1
48.	157	81.8	35	18.2
49.	111	57.8	81	42.2
50.	92	47.9	100	52.1

ลำดับที่	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ไม่ปฏิบัติ	ร้อยละ
51.	151	78.6	41	21.4
52.	111	57.8	81	42.2
53.	149	77.6	43	22.4
54.	134	69.8	58	30.2
55.	67	34.9	125	65.1
56.	119	62.0	73	38.0
57.	113	58.9	79	41.1
58.	159	82.8	33	17.2
59.	161	83.9	31	16.1
60.	119	62.0	73	38.0
61.	163	84.9	29	15.1
62.	155	80.7	37	19.3
63.	150	78.1	42	21.9
64.	132	68.8	60	31.3
65.	105	54.7	87	45.3
66.	137	71.4	55	28.6
67.	146	76.0	46	24.0
68.	124	64.6	68	35.4
69.	94	49.0	98	51.0
70.	86	44.8	106	55.2
71.	45	23.4	147	76.6
72.	50	26.0	142	74.0
73.	96	50.0	96	50.0
74.	99	51.6	93	48.4
75.	73	38.0	119	62.0

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

เนื้อหา	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. ชื่อสถานศึกษา	1	
2. จังหวัด	1	
3. สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ☐ 3.1 คณิตศาสตร์ ☐ 3.2 วิทยาศาสตร์ ☐ 3.3 ภาษาไทย ☐ 3.4 ภาษาต่างประเทศ ☐ 3.5 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ☐ 3.6 ศิลปะ ☐ 3.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี ☐ 3.8 สุขศึกษาและพลศึกษา	1	ปรับคำว่า "พลศึกษา" เป็นคำว่า "พลศึกษา"
4. ระดับชั้น 4.1 ช่วงชั้นที่ 1 ☐ ป.1 ☐ ป.2 ☐ ป.3 4.2 ช่วงชั้นที่ 2 ☐ ป.4 ☐ ป.5 ☐ ป.6 4.3 ช่วงชั้นที่ 3 ☐ ม.1 ☐ ม.2 ☐ ม.3 4.4 ช่วงชั้นที่ 4 ☐ ม.4 ☐ ม.5 ☐ ม.6	1	

ตอนที่ 2 แบบวัดความเข้าใจของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. การกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดีไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป	1	
2. การประเมินความพอดีของตนเอง	1	ปรับคำว่า "การประเมินความพอดีของตนเอง" เป็นคำว่า "การรู้เท่าทันตนเอง"
3. การประมาณตนตามความพอใจ (x)	1	
4. การยับยั้ง ระมัดระวังในการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะของตนเองและครอบครัว		
5. การทำกิจกรรมไม่มากเกินไปน้อยเกินไป	0.6	
6. การดำเนินชีวิตตามความต้องการ (x)	1	
7. การดำเนินชีวิตอย่างพอเหมาะต่อความจำเป็น	0.8	ปรับคำว่า "การดำเนินชีวิตอย่างพอเหมาะต่อความจำเป็น" เป็นคำว่า "การพึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่น"
8. การใช้จ่ายตามความพอใจ (x)		
9. การแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลและความสุจริตรอบคอบ	1	ปรับคำว่า "การแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลและความสุจริตรอบคอบ" เป็นคำว่า "การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาอธิบายสิ่งที่ตนปฏิบัติ"
10. การคำนึงถึงความจำเป็นหลังการตัดสินใจ (x)	0.6	
11. การพิจารณาไตร่ตรองโดยอิงความรู้และข้อมูลที่ต้องการ	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
12. การตัดสินใจกระทำตามความคิดของตนเองเป็นหลัก (x)	1	
13. การคิดดี พูดดี และประพฤติดี	0.2	ปรับคำว่า "การคิดดี พูดดี และประพฤติดี" เป็นคำว่า "การมีทักษะคิดค้นหาเหตุผลตามหลักปรัชญา"
14. การปฏิบัติตามกฎระเบียบบ้านเมือง	0.8	ปรับคำว่า "การปฏิบัติตามกฎระเบียบบ้านเมือง" เป็นคำว่า "การเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบบ้านเมือง"
15. การเข้าใจสภาพจริงของสิ่งต่างๆ โดยยึดความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก (x)	0.8	
16. การปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความคิดความอ่านที่ถูกต้อง	0.8	ปรับคำว่า "การปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความคิดความอ่านที่ถูกต้อง" เป็นคำว่า "การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม"
17. การใช้ชีวิตประหยัดอดออม	1	
18. การจดบันทึกรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	1	
19. การอยู่กับตัวเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่น (x)	1	
20. การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข	0.8	ปรับคำว่า "การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข" เป็นคำว่า "การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข"

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
21. การกู้หนี้ยืมสินเพื่อลงทุนทำธุรกิจ	0	ปรับคำว่า "การกู้หนี้ยืมสินเพื่อลงทุนทำธุรกิจ" เป็นคำว่า "การมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ"
22. การพาลูกหลานเข้าวัดศึกษาธรรมะ	1	
23. การยึดติดในวัฒนธรรมต่างชาติ/ชาติ (x)	1	ควรมีทางบวกด้วย เป็นคำว่า "การส่งเสริมและอนุรักษ์ วัฒนธรรมของท้องถิ่น"
24. การมีจิตสำนึกและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม	1	
25. การกำหนดสิ่งที่จะทำในอนาคต	0.6	ปรับคำว่า "การกำหนดสิ่งที่จะทำในอนาคต" เป็นคำว่า "กำหนดและวางแผนสิ่งที่จะทำในอนาคต"
26. การปฏิบัติกิจกรรมด้วยความละเอียดถี่ถ้วน	1	
27. การใช้ตัวอย่างรอบคอบ ประหยัด	0.6	ปรับคำว่า "การใช้ตัวอย่างรอบคอบ ประหยัด " เป็นคำว่า "การมีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน"
28. การเอาใจใส่ ตั้งใจ และมุ่งมั่นเฉพาะเรื่องของตนเองอย่างเต็มความสามารถ(x)	1	
29. การนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง	1	
30. การนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการวางแผน การดำเนินงาน	1	
31. การใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่การงานด้วยการบอกกล่าว (x)	0.4	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
32. การมีความเป็นส่วนตัวสูง (x)	0.2	ไม่น่าเกี่ยวข้อง
33. การประพฤติตรงและจริงใจแก่คนที่น่าไว้วางใจ (x)	1	
34. การยอมรับสภาพความลำบาก	0.8	ปรับคำว่า "การยอมรับสภาพความลำบาก" เป็นคำว่า "การมีความอดทนในการปฏิบัติงาน"
35. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	
36. การดำเนินชีวิตด้วยความเพียร มีสติ ปัญญา รอบคอบ	1	
37. การไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและอุปสรรคต่างๆ	1	
38. การรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเฉพาะในหมู่คณะของตน (x)	1	
39. ศีลธรรมความไม่ละโมภและความประหยัด	0.8	ปรับคำว่า "ศีลธรรมความไม่ละโมภและความประหยัด" เป็นคำว่า "การมีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา"
40. การปฏิเสธผลที่เกิดจากการกระทำของตน (x)	1	
41. การคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน	1	
42. การพัฒนาศักยภาพเฉพาะผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนดีให้สูงขึ้น (x)	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
43. การให้ผู้เรียนคิด ใช้เหตุผล	0.8	ปรับคำว่า "การให้ผู้เรียนคิด ใช้เหตุผล" เป็นคำว่า "การให้ผู้เรียนคิดด้วยเหตุผลผ่านกิจกรรมการเรียนรู้"
44. การให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต	1	ปรับคำว่า "การให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หลักปรัชญา ในการดำเนินชีวิต" เป็นคำว่า "การให้ผู้เรียนนำหลักปรัชญา มาอธิบายสิ่งที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน"
45. การส่งเสริมการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน	1	ปรับคำว่า "การส่งเสริมการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน" เป็นคำว่า "การบูรณาการหลักปรัชญา ในการจัดการเรียนการสอน"
46. การมีจิตใจมั่นคงในตัวเอง	1	
47. การพอใจในสิ่งที่มียินดีในสิ่งที่ได้	1	
48. การวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง	0.6	การวิเคราะห์และพัฒนาสภาพตนเองให้มีความเข้มแข็ง
49. การมีความเข้มแข็ง อดทน เพียร	0.8	
50. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน (x)	1	
51. การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์	1	
52. การมีไมตรีจิตและมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น	1	
53. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก (x)	0.8	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
54. การมีน้ำอมน้ำหนตอกัน	0.8	ปรับคำว่า "การมีน้ำอมน้ำหนตอกัน" เป็นคำว่า "การยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล"
55. การดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง	1	
56. การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของตน (x)	1	
57. การนำของเหลือใช้มาประยุกต์ใหม่ให้เกิดประโยชน์	1	
58. การใช้กล่องข้าวแทนโฟมหรือพลาสติก	1	
59. การลดช่องคูแลทรพย์สินส่วนรวมบนท้องถนน	0.8	
60. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ ยืดอายุการใช้งานให้น้อยที่สุด (x)	1	
61. ความพออยู่พอกินตามอัตภาพ	1	
62. การลดทอนรายจ่ายและความฟุ่มเฟือย	1	
63. การประกอบอาชีพเพื่อมุ่งสร้างรายได้ให้สูงสุด (x)	1	
64. การพิจารณาความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย	1	
65. การมุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว (x)	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
66. การใช้สื่อเทคโนโลยีเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1	
67. การพัฒนาเทคโนโลยีโดยปราศจากภูมิปัญญาชาวบ้าน (x)	1	
68. การนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการจัดการเรียนการสอน	1	
69. การสร้างเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์คุ้มค่าและเกิดความเสียหายน้อยที่สุด	1	ปรับคำว่า "การสร้างเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์คุ้มค่าและเกิดความเสียหายน้อยที่สุด" เป็นคำว่า "การใช้สื่อการเรียนรู้ที่ประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด"
70. การใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายด้วยทุนรอนมาก (x)	0.6	
71. การวางแผนการใช้ให้เหมาะสมต่อความจำเป็น	1	
72. การมีสติไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต	1	
73. การพออยู่ พอกิน พอใช้	1	
74. การใช้จ่ายให้พอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป	1	ปรับคำว่า "การใช้จ่ายให้พอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป" เป็นคำว่า "การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล"
75. การหยุดพักจากความยากของงานและความเหน็ดเหนื่อย (x)	1	

ตอนที่ 3 แบบวัดการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. ท่านได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากวิทยากรนอกสถานศึกษา	1	
2. ท่านได้ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนอกสถานศึกษา	1	
3. ท่านได้รับความรู้จากนิทรรศการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและนอกสถานศึกษา	1	
4. ท่านได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ในและนอกสถานศึกษา	1	
5. ท่านเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญา ของสถานศึกษา	1	
6. ท่านเข้าร่วมประชุม/ อบรม/ สัมมนา เกี่ยวกับหลักปรัชญา ของสถานศึกษา	1	
7. ท่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปรัชญา เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์	1	
8. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	1	
9. ท่านได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1	
10. ท่านได้รับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภายนอก	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
11. ท่านศึกษาความสามารถทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญา ของผู้เรียนด้วยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ การประเมินตนเอง	1	
12. ท่านทำบันทึกสารสนเทศทางการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญา ของผู้เรียน	1	
13. ท่านกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญา ตามสภาพของผู้เรียน	1	
14. ท่านจัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา	1	
15. ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย	0.6	
16. ท่านจัดกิจกรรมควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	0.6	
17. ท่านผลิต/ใช้/ เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญา ในการจัดการเรียนการสอน	1	
18. ท่านจัดสภาพการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ วิถีชีวิตของผู้เรียน	1	
19. ท่านใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	0.8	
20. ท่านเน้นการประเมินผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน	0.8	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
21. ท่านบันทึกผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้และหลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้	1	
22. ท่านบันทึกพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้	0.8	
23. ท่านวางแผนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	
24. ท่านนำผลที่ได้จากการบันทึกนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้	1	
25. ท่านใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เช่น การมอบหมายให้ช่วยสอนเพื่อน การมอบหมายให้ทำงานที่ทำทหายและสร้างสรรค์ การเสริมความรู้และทักษะพิเศษ	1	
26. ท่านใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	
27. ท่านจัดทำสิ่งพิมพ์รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาฯ	1	
28. ท่านจัดทำแฟ้มสะสมงานรายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาฯ	1	
29. ท่านจัดทำรูปเล่มสรุปรายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาฯ	1	
30. ท่านจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาฯ	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
31. ท่านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	1	
32. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักศักยภาพของตนเองตามหลักปรัชญาฯ	1	
33. ท่านจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาตามหลักปรัชญาฯ	1	
34. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาฯ	1	
35. ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาฯ กับหลักปรัชญาฯ	1	
36. ท่านจัดกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ โดยบูรณาการหลักปรัชญาฯ	1	
37. ท่านจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้บำเพ็ญประโยชน์ บูรณาการหลักปรัชญาฯ	1	
38. ท่านจัดกิจกรรม/โครงการบูรณาการหลักปรัชญาฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน	1	
39. ท่านจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การทำบ้านทึกลำน้ำกต	1	
40. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการที่หลากหลายตามภูมิสังคมอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาฯ	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
41. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรม หรือหลักคำสอนทางศาสนา	1	
42. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนทำโครงการตามศักยภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาฯ	1	
43. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดตั้งชุมนุม/ ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาฯ	1	
44. ท่านจัดกิจกรรมชุมนุม/ ชมรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลตามหลักปรัชญาฯ	0.6	
45. ท่านจัดกิจกรรมชุมนุม/ ชมรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีจิตอาสา/ จิตสาธารณะตามหลักปรัชญาฯ	1	
46. ท่านมีจิตสำนึกที่ดีในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาฯ อย่างค่อยเป็นค่อยไป	1	
47. ท่านตระหนักด้วยตนเองเกี่ยวกับงานที่ทำจะได้ผลดี แม้ยังไม่ปรากฏผลให้เห็นในปัจจุบัน	1	
48. ท่านมีความตั้งใจอย่างพอเพียงสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมต่างๆ	1	
49. ท่านระดมความคิดร่วมกันในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาฯ สู่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ	1	
50. ท่านสามารถวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกันเพื่อปรับปรุงและเผยแพร่ผลงานเชื่อมโยงหลักปรัชญาฯ	1	
51. ท่านช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำเนินกิจกรรม	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
52. ท่านวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเหมาะสมของงานในการดำเนินกิจกรรม	1	
53. ท่านใช้และจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ เกิดประโยชน์สูงสุด	1	
54. ท่านอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่การดำเนินกิจกรรม	1	
55. ท่านมีการสร้างชิ้นงานเทคโนโลยีอย่างง่ายบนพื้นฐานกรรมวิธีที่ถูกต้องและเน้นสนทนาเสมอ	1	
56. ท่านใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการและสภาพแวดล้อม	1	
57. ท่านพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก	1	
58. ท่านยึดหลักการประหยัดมุ่งลดรายจ่าย ลดความฟุ่มเฟือยในการดำเนินชีวิต	1	
59. ท่านยึดหลักการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	0.8	
60. ท่านชวนชวนวัยไม่หาความรู้ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญเป้าหมายสำคัญ	1	
61. ท่านปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในหลักปรัชญาฯ	1	
62. ท่านสอนให้ผู้เรียนรู้จักโครงสร้างของประเทศไทยสภาพความเป็นอยู่ของท้องที่	1	
63. ท่านสอนให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีปฏิบัติตนด้วยการเรียนรู้วิถีธรรม อันเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการศึกษา	1	

ข้อคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
64. ท่านสอนให้ผู้เรียนศึกษาความเข้าใจของบุคคลอันเป็นสิ่งสำคัญในพัฒนาการศึกษา	1	
65. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้เรื่องหลักปรัชญาฯ จากวิทยากรภายนอกสถานศึกษา	1	
66. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับหลักปรัชญาฯ ของสถานศึกษา	1	
67. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เรื่องหลักปรัชญาฯ ของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ในและนอกสถานศึกษา	1	
68. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ความรู้เรื่องการค้าทางชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง	1	
69. ท่านถ่ายทอดความรู้หลักปรัชญาฯ แก่ผู้ปกครอง ชุมชน	1	
70. ท่านขยายผลกิจกรรมชุมนุม/ ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาฯ สู่ชุมชน	1	
71. ท่านเป็นวิทยากรบรรยายหลักปรัชญาฯ ให้แก่ชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ	1	
72. ท่านสร้างสรรค์ชิ้นงานเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักปรัชญาฯ สู่ชุมชน	1	
73. ท่านจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมหรือสังคมหรือเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาฯ	1	
74. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหา/ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาฯ ในชุมชน	1	
75. ท่านส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ความรู้เรื่องการค้าทางชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง	1	

ภาคผนวก จ

ภาพกิจกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพกิจกรรม การสอนรำไหว้ครูและจัดหน้าบทธะครชาตรี
โดยผู้เชี่ยวชาญจากคณะละครชาตรี

ภาพ สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ภาพ ป้ายนิเทศหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพการจัดกิจกรรมรณรงค์การหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

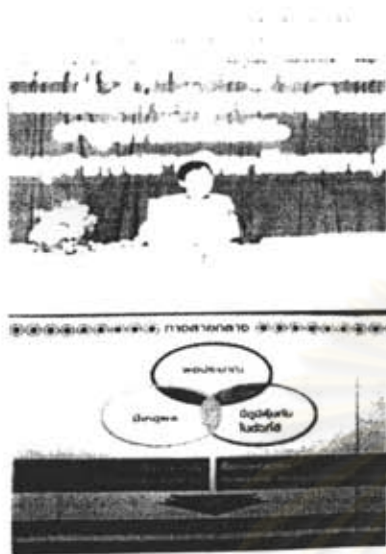

สมุดบัญชีครัวเรือน

เอกสารโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพ การได้รับความรู้จากวิทยากร

ภาพ การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เรียน

ห้องรวบรวมเอกสารเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพ แผนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

**แผนการจัดการเรียนรู้
บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

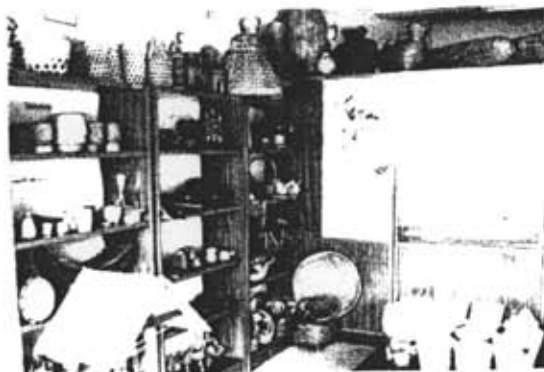
ราชริชา ชิววิทยา วศ๒๒๔๔
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

นางสาวอภิญญา อุดงะรัมย์
ครู หน.๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
โรงเรียนพุทธนครสาธุวิทยาลัย เพชรบุรี

**แผนภูมิสังเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียง
กับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน**

ห้องสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ภาพ การตรวจผลงานต้นกล้วยและต้นสะเดาของผู้เรียน

ภาพ ผลงานการเพาะเห็ดเป่าฮื้อของผู้เรียน

ภาพ การสาธิตการทำดอกไม้สดอบแห้ง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุทธาทิพย์ พิศฉลาด เกิดเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2526 ที่จังหวัด นครราชสีมา สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและคณิตศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2547 และ เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันรับราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย